

Atatürk organize

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ DERGİSİ

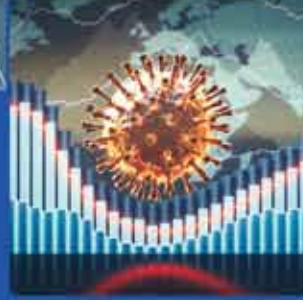
MART
2021

SAYI 184

YATIRIM KORKUSUNU NASIL YENECEĞİZ?

COVID-19
ÖNLEMLERİNE
YERİNDE
DENETİM

COVID
SONRASI
YENİ
DÜNYA

UĞURTAŞ:
RESMİ
DOĞRU
GÖRMEK...

DOĞRU HAMLELERİN PUSULASI

Sanayinin gelişiminde
kuruluşundan bugüne
doğru Bölgeyiz...

M.Kemal Atatürk Blv. No:42 35620 Çiğli/İzmir
T. (0232) 376 71 76 - F. (0232) 376 71 00
iaosb@iaosb.org.tr • www.iaosb.org.tr

İZMİR ATATÜRK
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

GİMAS

GİRGİN MAKİNA İMALAT MONTAJ & MÜHENDİSLİK SAN. TİC. A.Ş.

5 Şubat 1976 tarihinde çelik konstrüksiyon ve basınçlı kap imalatı yapma amaçlı kurulmuş olan GİMAS Gırgın Makina İmalat Montaj ve Mühendislik San. Tic. A.Ş. bugün dünyadaki tüm lokasyonlara makine, maden, çimento, yenilenebilir enerji, termik ve nükleer sektörlerde yaptığı onlarca değişik parça ve nihai ürün ile ülkesine, bulunduğu bölgeye ve çalışanlarına sorumluluğunu en iyi şekilde yapan bir sanayi kuruluşu haline gelmiştir.

İlk olarak 4.000 m² alanda faaliyetlerini sürdürmeye başlayan firma, günümüze geldiğimizde ise: İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde beş bina ve Menemen'de ki bir bina olmak üzere toplamda; 28.000 m² kapalı ve toplam alanı 52.000 m² olan Fabrika, fabrika dışında 18.000 m² depolama alanı ile GİMAS imalatlarına devam etmektedir.

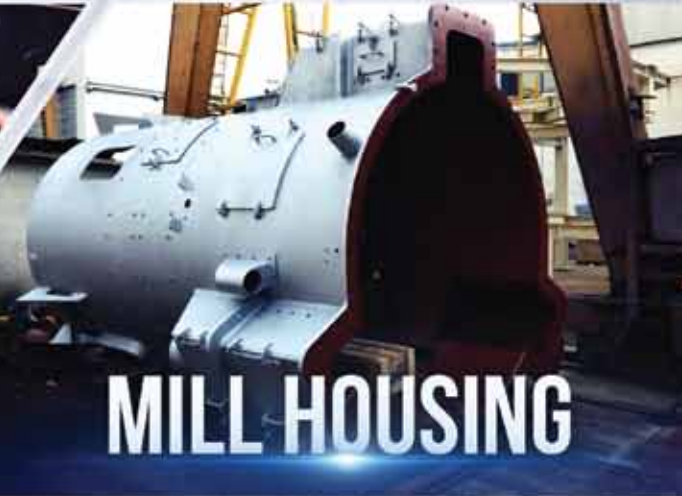

ÇİMENTO VE MADEN

Çimento ve Maden sektörüne yön veren ve ilkeri gerçekleştiren, 40'ı aşkın ülkede çimento, maden tesisleri inşa etmiş global tüm partnerlerimiz ile birlikteliğimiz 20 yılı aşkın süredir devam etmektedir.

NOZZLE RING

MILL HOUSING

AIR SEPERATOR

ROTARY LOCK

AIR ROTOR

☎ 0 (232) 376 73 77 | ✉ info@gimas.gen.tr | 🌐 www.gimas.gen.tr

📍 Atatürk Organize San.Bölgesi, 10008. Sk. No:6 Çiğli / İzmir

Üretim rekoru kırıyoruz ama kapasite kullanımı artmıyor...

Hilmi
UĞURTAŞ

İzmir Atatürk
Organize Sanayi
Bölgesi Yönetim
Kurulu Başkanı

Değerli Sanayici Dostlarım, 2021'in ilk çeyreğinin sonuna geldiğimizde 2020 yılının görüntüsü daha da netleşiyor. TÜİK'e göre 2020 yılının son çeyreğinde yüzde 5,9 büyüyerek, yılı yüzde 1,8 büyümeye ile tamamladık. Bu performans OECD ülkeleri arasında ilk, G-20 arasında ikinci sırada. Sektörlere baktığımızda inşaat dışında büyümenin devam ettiğini, sanayinin de yüzde 2 büyüdüğünü görüyoruz. Yıl genelinde yatırımların büyümesinin yüzde 6,5 olduğunu gördüğümüzde, iş dünyasının yatırım iştahının azalmadığını, baz etkisi ile de üçüncü çeyrekte bir atak olduğunu görüyoruz. **Bu veriler bizlere Türkiye sanayisinin pandemi şokunu olabildiğince hızlı atlattığını gösteriyor. Madalyonun öteki yüzünde de bu dönemde artan borç rakamları dikkat çekici.** Aynı verilerin içinde ekonominin lokomotifleri olan tüketim harcamalarının da yıl genelinde yüzde 3,2 büyüdüğünü görüyoruz.

2020 yılı için OVP'de hedeflenen GSYH 812 milyar dolar iken, gerçekleşme 717 milyar dolar olmuş. Türkiye büyürken, GSYH'miz dolar bazında küçülmüş. Yine OVP'de 2020 için beklenen cari açığın GSYH'ya oranı yüzde 1,2 iken, gerçekleşme yüzde 5,1 olmuş. Aynı OVP'de hedeflenen bütçe açığı yüzde 2,9 iken gerçek-

leşme yüzde 3,4 oldu. Harcamalar tarafında net ihracatın katkısı düşük kalırken, mal ve hizmet ihracatı reel olarak yüzde 15,4 azalırken, ithalat yüzde 7,4 büyümüş.

Bu rakamları sizlerle paylaşmaktaki amacım, bu verilere daldığınızda gerçekten kafamızın nasıl karıştığını göstermek. Bu son çeyrekteki büyüme içinde sanayi sektörünün payı yüzde 23. Aynı durum sanayi üretiminde de var. GSYH kapsamındaki sanayi sektörünün yıllık olarak üretim rekoru kırdığı bu dönemde ne kapasite kullanımında ne de istihdamda bir artış yok. **Sanayicilerimiz stoğa mı çalıştı, ihracat mı arttı, yoksa olağanüstü bir verimlilik mi yakaladık?** Cevabını bulmakta zorlanıyoruz.

2020 yılı işsizlik rakamları açıklandı. 15 yaş ve üzeri işsiz sayısı bir önceki yıla göre 408 bin kişi artmış ama istihdam 1 milyon 268 bin kişi azalmış. İşsizlik rakamı da yüzde 13,2'ye gelmiş. En dikkat çekici hem de en üzücü veri ise ne eğitimde ne de istihdamda olmayan kişi sayısı 2019'a göre yüzde 2,3 artış ile yüzde 28,3'e ulaşmış.

Kafa karışıklığımız başka rakamlarla da artıyor. Örneğin. TÜİK verilerine göre hizmetler sektörünün son çeyrek büyümesi yüzde 4,6. Ancak bakıyoruz lokantalar, kafeler kapalı. Terziler, kuaförler vb. esnaf kısıtlı çalışıyor. Hizmet sektörünün pek çok dalında iş hacimleri düşmüş. Ancak ortada gözükken bir büyüme var. Neredeyse hizmet sektörünün yarısını oluşturan toptan ve perakende ticarete işlerin iyi gittiğini, o rakamların da iş hacmindeki pozitif büyümeyi getirdiğini görüyoruz.

Değerli Sanayici Dostlarım;

Sanayici ne olduğunu ve ne olacağını anlamanın çok zor olduğu bir dönemden geçiyor. Bilinen bir boksör hikayesini hatırlatmak isterim: Boksör ringde rakibinden dayak yedikçe raund aralarında antrenörü "çok iyisin, kazanacaksın" diye moral veriyormuş. Dayak yemekten bitap düşen boksör "Hocam, maçı eğer ben kazanıyorsam beni döven kim?" demiş. Türkiye'de bizler bir yanda umut veren, güzel rakamları, bir tarafta da yaşanan sıkıntı ve zorlukları aynı kaba koyarak, bu kabın içinden ne çıkaracağını bulmaya çalışıyoruz.

Uluslararası alacak sigortası alanındaki güçlü bir kuruluş, Türkiye'deki iflas risklerinin yüzde 20 arttığını söylüyor. Diğer bir tarafta sanayide kullanılan bazı hammaddelerde yüzde 100'e varan artışlar nedeni ile üretici ne yapacağını şaşırmış durumda. **Üretse hangi fiyata satabileceğini bilmiyor, üretmese çarkını nasıl döndüreceğini bulamıyor.** Ama rakamlara gelince; 2020 yılı büyüme ile kapanırken 2021 yılı büyüme beklentileri arttırılmaya devam ediyor. OECD Türkiye için bu yıl büyüme beklentisini yüzde 5,9'a getirirken, IMF bu rakamı yüzde 6'ya taşıdı. Moody's tahminini yüzde 5,3'e çıkarırken, Dünya Bankası da büyüme beklentisini yüzde 4,5 olarak açıkladı. Bu pozitif rakamları açıklayan bazı finans kuruluşları da kapı arkasında, ara raporlarında da **"Aman Türkiye dikkat"** diyorlar. Siyasetin ekonomi değerlendirmelerine ise

girmeyi hiç istemiyorum. "Her değerlendirme bu denli taban tabana nasıl zıt olabilir" diyorum. **Bardağın ne tarafı boş, ne tarafı dolu göremiyoruz.**

Şimdi soruyorum: Bugün üretimini ve istihdamını korumaya çalışan, her türlü zorluğa rağmen dünya pazarlarındaki engellere eklenen salgın ile de mücadele eden, her şeye rağmen işini büyütmeye, yatırım yapma, yeni iş alanları yaratma misyonundan vazgeçmeyen sanayici hangi verilerle, hangi ortamda kısa-orta ve uzun vadeli planlama yapacak?

Bir gün dövizdeki düşüşün etkilerini konuşurken, ertesi gün birdenbire yukarı zıplayan döviz kurları karşısında çaresiz kalan iş dünyasının yatırım korkusunu nasıl yeneceğiz? Bırakın yatırım aşkının törpülenmesini, sadece günü çevirecek borçlanmayı bile korkutucu hale getiren faiz oranları ile yaşamayı nasıl öğreteceğiz?

Türkiye'nin finansal gücünün bu çarkı çevirmediğini ve büyümek için dış kaynağa ihtiyacımızın olduğu herkesçe bilinirken, bir süredir 300'ün altında seyreden CDS puanının birdenbire 400 sınırını aşmasını nasıl anlamalıyız? **Hadi biz anladık, yabancı yatırımcıya nasıl anlatacağız?** Bakmayın Türk sanayicisinin içinde bulunduğu duruma, yabancı yatırımcı da şaşkına dönmüş durumda. Bugün alınan yatırım kararını haftaya bozmayacaklarının garantisi yok. **Sadece sıcak paralarına maksimum gelir almak isteyen yüzer-gezer sermaye bu işlerden memnun.**

"Hedefler için İş Dünyası Platformu" tarafından yapılan bir araştırma sonucunda işletmeler üzerindeki Covid-19 etkisinin nispeten azaldığı söylenirken, mikro ya da küçük işletmelerin yüzde 51'inin halen pandeminin olumsuz etkileri içinde olduğunu, bu rakamın büyük ölçekli firmalarda yüzde 38 seviyesine dayandığını görüyoruz. İmalat ve ulaştırma-depolama sektörlerine gidildiğinde ise hasar yüzde 50'lere geliyor. 12 ilde yapılan bu çalışmada; işletmelerin yüzde 68'inin iş hacimlerinin bir önceki yılın aynı çeyreğine göre azaldığı, yüzde 57'sinin iş gücü kaybı yaşadığı, yüzde 20'sinin zorunlu ödemelerini karşılamakta yetersiz kaldıkları, yüzde 37'sinin iç talep yetersizliğinden, yüzde 36'sının da tahsilat problemlerinin artmasından dertli olduğu tespit edilmiş.

Bu rakamlara bakıldığında yaşanan pandeminin boyutu ve etkilerinin yanı sıra Türkiye'ye özgü olayların neticesinde çok zorlu bir dönemden geçildiğini görmekteyiz. Burada bizleri tedirgin eden şey, bu problemlerin çözümünün gecikmesi halinde, sorunların özellikle KOBİ'lerimiz için kronik hale gelmesidir. Bu yaşananların hepsini pandemiye bağlayarak, kendi yapısal hatalarımızı ve eksiklerimizi görmemek bizleri çok

yanıltacaktır. Bu nedenle bu dönemde atılacak her adımın, açıklanacak her karar ve stratejinin tüm sektörleri hatta tüm toplum bireylerini kapsayıcı olmasına dikkat etmemiz gereklidir.

Son bir ay içinde ekonomi dünyamızda yaşadığımız gelişmeler, küresel ekonominin ne denli tehlikeli bir saha olduğunu bizlere bir kez daha gösterdi. Artık, hangi ülkede olursa olsun yaşanan her şey muhakkak küresel ekonomi içinde rüzgarını bir yerlere taşıyor. Küresel ekonomi oyunu içinde yer alan hiçbir ülke, hiçbir alanda "bu sadece beni ilgilendirir" deme lüksüne sahip değildir. Hele hele **ekonominiz en kırılgan ekonomilerin başlarında geliyorsa...**

Bunun son örneğini, karar alıcılar için sadece bir görüş değişimi anlamına gelen Merkez Bankası Başkanlığı makamındaki değişikliğin tüm ekonomik dengelerimizi etkilediğinde hep birlikte gördük. Küresel ekonomide de eğer kaynak ihtiyacınız sizi küresel pazara çıkarıyorsa; atılacak her adımın, alınacak her kararın tüm yansımalarının çok iyi hesap edilmesi, gerektiğinde negatif etkilerin bertaraf edilmesi için önden tedbirlerin alınması çok önemlidir.

Biz iş dünyası olarak önümüze gelen verilere inanmak ve onlara güvenerek kararlar almak istiyoruz.

Biz resmi tam ve doğru görmek istiyoruz. Verilerin iyisine de kötüsüne de hazırız. Karşımıza çıkacak rakamlar güvenilir olduğu müddetçe strateji oluşturma şansımız vardır.

Biz ekonomideki günlük şokların bizleri alt-üst etmesini istemiyoruz. Ülke ekonomisinin düzelmesi, büyüme ve gelişme trendine girmesi için objektif ve gerçek veriler ile ortak kararlar alınmasını bekliyoruz. Biz terazinin bir kefesini yükseltirken öteki kefenin dibe vurmasını istiyoruz.

Gündemimize gelen reform, yapısal değişim gibi programların sözden çıkıp hiçbir taviz vermeden ve gecikmeden gerçekleşmesi için tüm kesimlerin ortak gayretini bekliyoruz. Net, öngörülebilir, istikrar gücü olan, güvenilir, sonuç alabilecek adımlar bellidir. Bizlere düşen, bunların gerçekleşmesi için takipçisi ve destekçisi olmamızdır.

Yazımı bir uyarı ile bitirmek istiyorum:

Pandeminin bir yılı tamamlandığı bu dönemde yaşanan toplumsal bıkkınlık ve aşı çalışmalarının başlamasının ciddi bir gevşemeye yol açtığını görüyoruz. Oysa tehlike bundan birkaç ay öncesinden daha az değil. Aksine kendini değiştirebilen virüs nedeniyle önceden kestirilemeyen risklerle de karşı karşıyayız. Lütfen maske-mesafe-hijyen yaşam üçlüsünden asla taviz vermeyelim.

Sağlıkla kalın...

SAHİBİ
İAOSB Yönetim Kurulu Başkanı
Hilmi UĞURTAŞ
SORUMLU MÜDÜR
Hüseyin DOĞAN
YAYIN İCRA KOMİTESİ
Hilmi UĞURTAŞ - Enver OLGUNSOY
Nedim ATILLA - Hüseyin DOĞAN

Muhabirler
Meryem Fulya YAZICIOĞLU
Bestenigar PEKER
YÖNETİM YERİ
İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi
M. Kemal Atatürk Bulv. No:42 - 35620
Çiğli / İZMİR
Tel: (0232) 376 71 76 Fax: (0232) 376 71 00
E-mail: iaosb@iaosb.org.tr
Web: www.iaosb.org.tr

BASKI:
Hürriyet Matbaası
5501 Sokak No: 6 Kat: 1 Tuna Mah. Camdibi - İzmir
Telefon: (0232) 435 69 69
Faks: (0232) 462 31 62
www.hurriyetmatbaa.com
Atatürk Organize Haber, İAOSB'nin aylık yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayınlanan yazılar aksi belirtilmedikçe İAOSB'nin resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

8 Erdoğan, Ekonomi Reform Paketi'ni açıkladı

8 Erdoğan, Ekonomi Reform Paketi'ni açıkladı

12 Ekonomik göstergeler

16 Covid sonrası dünyayı yeniden yapılandırmak...

20 Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?

24 Tamir atölyesinden dünya markasına: Baylan

30 Kamu ihalelerindeki kanuni yollar

32 Dinamik Denetim Ekibi salgın önlemlerini yerinde inceliyor

34 Nanoteknoloji hayatımıza nasıl girdi?

38 Eğitimde fırsat eşitliğinin öncü destekçilerinden EÇEV gelecek sunuyor

44 Beni 'Ana'vatanıma götür Gülcemal

48 Hepimizin sanatçısı: Prof. Dr. Semih Çelenk

54 Barın'ın koleksiyonu işin uzmanlarına emanet

58 Kolonoskopi ne zaman?

60 Çimentomuz, harcımız, birleştiricimiz: Kolajen

62 Döngüsel ekonomi

64 Ohri Gölü'nün kıyısında, Mustafa Kemal'in izinde...

16

32

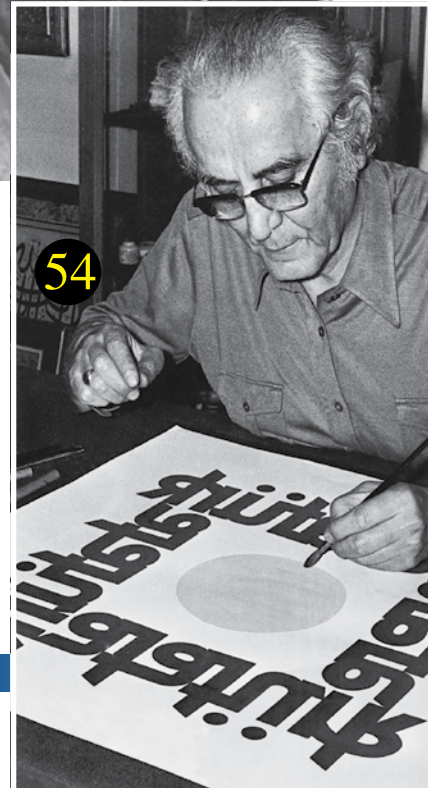
44

38

48

54

Erdoğan, Ekonomi Reform Paketi'ni açıkladı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan aylar önce gündeme gelen Ekonomi Reform Paketi'ni, 12 Mart'ta açıkladı. Haliç Kongre Merkezi'nde düzenlenen toplantıda yaklaşık 50 dakikalık konuşma yapan Erdoğan, ekonomiyi; yatırım, üretim, istihdam ve ihracat temelinde büyütme-yi amaçladıklarını, hedeflerinin ihracatta yeni rekorlar kıran yerli ve milli ekonomi olduğunu söyledi.

Ekonomik reformların omurgasını makroekonomik ve yapısal politikaların oluşturduğunu söyleyen Erdoğan "Makroekonomik istikrar kapsamında kamu maliyesi enflasyon finansal sektör cari açık istihdam alanlarına odaklandık" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, daha sonra reform olarak adlandırdığı ekonomik plan değişikliklerini özetle şöyle sıraladı:

İlk reform kamu maliyesi

Meclisin bütçe hakkının kapsamını genişletirken şeffaflık ve hesap verilebilirliği artırıyoruz.

Kamuda taşıt alımı ve kiralama, temsil ve ağırlama gibi harcama alanlarına sınırlamalar getiriyoruz.

Mahalli idarelerde mali disiplini güçlendirecek ve borç stokunun artmasını önleyecek düzenlemeler yapıyoruz.

Şeffaflığı artırmak gayesiyle bütçe sonuçları politik gelişmelerini ve hedeflerimizi üç

Türkiye ağırlıklı olarak kendi parasıyla borçlanacak, Türk Lirası cinsi senetler kullanılacak. Kamu maliyesinin gelir tarafını oluşturan vergi politikalarında öngörülebilirliği artıran adımlar atılacak.

ayda bir Kamu Maliyesi Raporu ile milleti-mizle paylaşıyoruz.

Borç yönetimini, bütçe finansmanı için borçlanmanın yanında, borç stokunun yapısını da idare etme yaklaşımıyla yürütüyoruz. Bu çerçevede, borç stokunun dış şoklara karşı duyarlılığını azaltabilmek için döviz cinsi borçların, toplam borç stoku içerisindeki payını düşürüyoruz.

Ağırlıklı olarak kendi paramızla borçlanacak, Türk Lirası cinsi senetleri kullanacağız. Borçlanmanın ortalama vadesini, piyasa şartları ile uyumlu olarak artırıyoruz.

Ülkemizin risk primini düşürerek, borçlanma maliyetlerimizi aşağıya çekecek politikaları tahkim ediyoruz.

Kamu maliyesinin gelir tarafını oluşturan vergi politikalarını hem sadeleştiriyor hem de öngörülebilirliği artıran adımlar atıyoruz.

Basit usulde vergilendirilen kuaför, tesisatçı, tuhafiyeci, marangoz, tornacı, çay ocağı işletmecisi, terzi ve tamirci gibi yaklaşık 850 bin esnafımızı gelir vergisinden muaf tutuyor, beyan yükümlülüklerini de kaldırıyoruz.

Vergi Usul Kanunu'nu, kayıt dışılığı azaltacak ve vergiye uyumu teşvik edecek şekilde güncelliyoruz.

Vergi cezalarında uzlaşma kapsamını genişletiyoruz. Elektronik defter ve elektronik belge kullanımı uygulamasını kademeli olarak yaygınlaştırarak, vergi kayıp ve kaçığını azaltıyoruz.

Vergi denetiminde, standart, öngörüle-

Kamu alımları yerli ürünlere yönlendirilerek yurt içi sanayinin gelişmesine ve çeşitlenmesine katkı sağlanacak. Stratejik sektörlerdeki ürünler için yerlilik payını arttıran alım garantilerinin önü açılacak.

bilir ve haksız rekabeti önleyen modellere geçiyoruz. Bu sayede, vergi incelemelerinde sektörler ve konular itibarıyla ortaya çıkabilen farklı uygulamaları ortadan kaldırıyoruz.

Dijitalleşmenin getirdiği hızdan faydalananarak, mükelleflerimizin uzun süreye yayılan denetimlerden kaynaklanan sıkıntılarını çözüyoruz. Elektronik tebligat, elektronik inceleme, elektronik tutanak ve elektronik raporu içeren Dijital Vergi Denetimi sistemini geliştirerek, vergi inceleme sürelerini kısaltıyoruz.

Kamu alım ihalelerinde yeni ve dijital bir sisteme geçiyoruz. Önemli ölçüde azaltacağımız kamu alım ihalelerindeki istisnalardan muhafaza edilecekleri de disiplin altına alıyoruz.

Kamu ihalelerine katılacak firmaların liyakat ve yetkinliklerini, ihaleden önce objektif şekilde tespit ederek, kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Kamu alımlarını yerli ürünlere yönlendirerek, yurt içi sanayinin gelişmesine, çeşitlenmesine ve büyümesine katkı sağlıyoruz. Stratejik sektörlerdeki ürünler için yerliliği artıracak ve teknoloji transferini sağlayacak alım garantilerinin önünü açıyoruz.

Kamunun ithal ürün kullanımını azaltmak için Sanayileşme İcra Komitemizin çatısı altında, Merkezi İzleme Sistemi kuruyoruz. Kamu alımlarına standart getiriyoruz.

Ekonomi Reform Takvimi belli oldu

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından 12 Mart'ta açıklanan Ekonomik Reform Paketinin, takvimlendirilmiş detayları Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından açıklandı. Takvime bakanlığın internet sitesinden ulaşılabilir.

Toplam 38 sayfadan oluşan pakette, 77 kanuni düzenleme yapılması öngörülüyor. Yanı sıra, 72 adet idari karar ya da idari düzenleme yapılacak. 16 tane Cumhurbaşkanlığı Kararı, 11 tane Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 12 tane de ikincil mevzuat düzenlemesi öngörülüyor.

Reform paketinde; Kamu Maliyesi, Fiyat İstikrarı, Finansal Sektör, Cari Açık, İstih-

dam, Kurumsal Yönetişim, Yatırımların Teşvik Edilmesi, Ticaretin Kolaylaştırılması, Rekabet ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi olmak üzere 10 ana başlık yer alıyor.

Bu ana başlıklar altında 34 alt başlık ve 155 adet de takvimlendirilmiş eylem bulunuyor. Ekonomiye yatırım, üretim, istihdam ve ihracat temelinde büyütme-ye yönelik Ekonomi Reformları Eylem Planı'nda öngörülen düzenlemelerin, hangi bakanlıklar veya kamu kurumları tarafından yapılacağı detaylı olarak yer alıyor. Pakette öngörülen düzenlemelerin tamamı 2023 yılı sonuna kadar tamamlanacak.

Enflasyon

Gıda Komitesi'nin politika önerilerini şekillendirebilmesini ve piyasanın etkin çalışabilmesini temin için veri akışını sağlayacak bir erken uyarı sistemi kuruyoruz. Erken uyarı sistemi üzerinden; üretim, toptan ve perakende aşamasında gıda zincirinin tamamı anlık olarak takip edilerek raporlanacaktır. Sistemin getirdiği anlık veri akışı sayesinde, karar alma hızımız artacaktır.

Gıda tarafında kayıp ve israfın azaltılması için de harekete geçiyoruz. Tarlada ve hallerde kalan taze meyve ve sebzeleri piyasaya kazandıracak mekanizmalar geliştiriyoruz. Bu ürünleri Dijital Tarım Pazarı'na dahil ederek, hızla alıcılarla buluşmasını sağlıyoruz.

Dijital Tarım Pazarı sayesinde her ölçekteki çiftçi, ürünü için pazar bulabilecek, tüketici ve esnaf da istediği kalitede ürün tedarik edebilecektir.

Sebze ve meyvede zayıyatı azaltan soğuk zincirleri daha fazla destekliyoruz. Gıda

Yeni gelişen sektörlerde söz sahibi olmak, ülkemizin bu alandaki kabiliyetini geliştirmek ve küresel rekabet gücü kazanmak için Yazılım ve Donanım Endüstrileri Başkanlığı kurulacak.

Bankacılığı sistemini cazip hale getirerek yaygınlaştırıyoruz.

Tarımsal üretimde öngörülebilirliği artırmak ve fiyat dalgalanmalarının önüne geçmek için, sözleşmeli tarım mekanizmaları geliştiriyoruz.

İşlenmemiş gıda

fiyatlarında aracılık maliyetlerinin düşürülmesine katkı sağlayacak Hal Yasası ile ilgili çalışmaları da hızla tamamlıyoruz.

Enflasyonda risk oluşturan yapısal şokları değerlendirmek, gerekli politikaları belirlemek ve yönetmek için Fiyat istikrarı Komitesini tesis ediyoruz.

Hazine ve Maliye, Sanayi ve Teknoloji, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Ticaret ve Tarım Bakanlıklarının yer alacağı bu komitenin, enflasyonla mücadelede etkinliği artıracığına inanıyoruz.

Enflasyonla mücadelede beklentilerin yönetilmesi ve enflasyon ataletinin kırılması da özel bir öneme sahiptir. Bu amaçla, kamunun yönettiği ve yönlendirdiği fiyatlardaki artışlar, gerçekleşen enflasyon yerine hedef enflasyona göre yapılacaktır.

Finans

Salgının gecikmeli yansıyabilecek olumsuz etkilerini şimdiden bertaraf etmek ve bankacılık sektörünün aktif kalitesini daha da iyileştirmek üzere bazı tedbirler alıyoruz.

Bu tedbirlerin başında, sorunlu kredisi bulunsa da yaşama şansı olan şirketlerin doğru yönlendirilmesi geliyor. Sıkıntı yaşayan şirketlerin hayatta kalabilmelerini temin için bankacılık sektöründe operasyonel yeniden yapılandırma ve firma rehabilitasyon fonksiyonlarının oluşturulmasını teşvik ediyoruz.

Bireysel Emeklilik Sistemi'ni çok daha geniş kesimlere yaygınlaştırıyoruz. Nüfusunuzun yüzde 25'ini oluşturan 18 yaş altındaki çocuklarımızın sisteme girebilmesinin önündeki engelleri kaldırıyoruz.

Cari açık

Cari açıkla mücadelede 3 temel politikayı takip edeceğiz. İlk olarak, yapısal cari açığa odaklanıyoruz. İkinci önceliğimiz, ihracatın tabana yayılmasını sağlayarak, potansiyeli olup hiç ihracat yapmamış KOBİleri ihracata teşvik etmektir. Üçüncü ve son alanımız ise, sanayide yeşil dönüşümü desteklemektir.

Yeni gelişen teknolojilerde söz sahibi olmak istiyoruz. Ülkemizin bu alandaki kabiliyetlerini geliştirmek, genç istihdamını teşvik etmek ve küresel rekabet gücü kazanmak için Cumhurbaşkanlığı himayesinde bir Yazılım ve Donanım Endüstrileri Başkanlığı kuruyoruz.

Cari açığımızı tetikleyen faktörlerden biri olan enerjide dışa bağımlılığı azaltacak politikaları etkin şekilde uygulamayı sürdüreceğiz. Enerji verimliliği desteklerinin kapsamını genişletiyoruz. Elektrik enerjisi depolama tesislerinin kurulmasına yönelik yasal altyapıyı tamamlıyoruz. Doğalgaz piyasasını yeniden yapılandırarak, bu alanı rekabetçi bir temelde geliştiriyoruz.

İhraç ürünlerimizin daha hızlı ve daha düşük maliyetle pazarlara erişimi için yurt dışında lojistik merkezleri kuruyoruz.

İstihdam

Mesleki Eğitim Merkezlerini gençler için cazip kılmak amacıyla, çocuklarımızın kalfalık döneminde aldıkları ücretleri yükseltiyoruz. Bu merkezlerde eğitim gören öğrencilerin ücretlerini kamu olarak üstleniyor ve sanayici üzerindeki yükü kaldırıyoruz.

Geleceğin mesleklerinde yeni iş imkânları oluşturmak için İŞKUR desteklerinde revizyona gidiyoruz.

Gençlerin dijital yetkinliklerini geliştirebileceği uzun dönem staj programlarını destekliyoruz

Mevcut istihdam teşviklerinin etkinliklerini gözden geçirerek mükerrerliğe sebep olan uygulamaları belirliyor, sistemde sadeleştirmeye gidiyoruz.

Buna göre firmalar; istihdama kattıkları her bir ilave kişi için Kredi Garanti Fonu kefaletiyle, 24 ay vadeli, ilk 6 ayı ödemesiz 100 bin liralık kredi kullanabilecektir.

En fazla 5 kişiye kadar olan bu uygulamada, taahhüdünü yerine getiren firma, ilave istihdam için yıl boyunca ödediği sosyal sigorta ve işsizlik sigortası primlerini kredi finansman maliyetinden düşebilecektir.

Nakdi Ücret Desteği'nden yararlanıp çalışanını tekrar istihdama dahil eden işverenler, gereken şartları taşımaları durumunda, İlave İstihdama Finansman Desteği'ni de kullanabileceklerdir.

Merkez Bankası yine faiz artırdı

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu (PPK), politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını 200 baz puanlık artışla yüzde 17'den yüzde 19'a çıkardı. Merkez Bankası'ndan faiz

oranlarına ilişkin yapılan duyuru- da; genişleyici parasal ve mali politikalar ile aşılama sürecinde yaşanan olum- lu gelişmelerin etkisiyle küresel büyüme görünümünde iyileşme ve uluslararası emtia fiyatlarında artış görüldüğü, yükselen küresel enflasyon beklentilerinin gelişmiş ülke paralarında belirsizliğe ve finansal piyasalarda dalgalanmaya yol açtığı ifade edildi.

Faiz arttı başkan değişti

Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal, faiz arttırım kararının ertesi günü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından görevden alındı. Ağbal'ın yerine Prof. Dr.

Şahap Kavcıoğlu getirildi. Naci Ağbal, 8 Kasım 2020'de Murat Uysal'ın yerine göreve getirilmişti. Ağbal göreve gelmesinin

ardından geçtiğimiz yıl Kasım ve Aralık aylarında 675 baz puan faiz arttırımı gerçekleştirmişti. Ağbal yönetimindeki Merkez Bankası, bu yılın Ocak ve Şubat aylarında faiz arttırmazken, 18 Mart'ta 200 baz puanlık bir faiz arttırımı kararı almıştı.

FED, faizleri değiştirmede

ABD Merkez Bankası (FED), beklentiler dahilinde politika faizini değiştirmeye- rek yüzde 0-0,25 aralığında sabit bıraktı. FED'den yapılan açıklamada, faiz oranının sabit tutul- ması kararının

oy birliğiyle alındığı belirtildi. Federal Açık Piyasa Komitesi- ninin (FOMC) uzun vadede maksimum istihdam ve yüzde 2 oranında enflasyon hedefini sağlamayı amaçladığına işaret edilen açıklamada, bu hedeflere ulaşılan kadar para politikasının destekleyici duruşunun sürdürülmesinin beklendiği yineleni.

Kamu bankaları kâr edemedi

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu bankacılık sektörü verileri, kamu mevduat bankalarının Ocak ayını karsız kapattığını ortaya koydu. Kamu mevduat bankaları

Ocak'ta 6 milyon lira kar ederken geçen yıl Ocak ayına göre düşüş yüzde 99,8 oldu. Aralık 2020'ye göre ise kamu mevduat ban-

kalarının karı yüzde 92,7 geriledi. Geçen yıl Ocak ayına göre net faiz gelirleri geçen yıla göre yüzde 68,5, çekirdek gelirleri yüzde 58,2, brüt faaliyet gelirleri yüzde 46,2 azalan kamu mevduat bankalarının faaliyet giderleri ise yüzde 21,9 arttı.

Sanayi üretimi yıllık yüzde 11,4 arttı

Sanayi Üretim Endeksi, Ocak ayında aylık bazda yüzde 1; geçen yılın aynı ayına göre ise yüzde 11,4 artış kaydetti. Beklenti yıllık bazda yüzde 8,3 civarı artış olacağı yönündeydi. Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2021 yılı Ocak ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 15,4 ve imalat sanayi sektörü endeksi yüzde 12,1 artarken, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksi yüzde 0,1 azaldı.

İmalat PMI, Şubat'ta hız kesti

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat sanayi performansında referans kabul edilen İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi)

Şubat'ta 51,7'ye geriledi. Endeks Ocak ayında 54,4 seviyesindeydi. Faaliyet koşullarında gözlenen genel iyileşme, Covid-19 salgınının süregelen etkileri altında yeni siparişlerde yaşanan yavaşlamaya rağmen gerçekleşti. Yeni ihracat siparişleri ise üst üste ikinci ay artış kaydetti. 10 sektörden 4'ü üretimini arttırırken, en güçlü büyüme ana metaller sektöründe gerçekleşti.

Toplam cirolarda yıllık yüzde 30 artış

Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi, 2021 yılı Ocak ayında yıllık yüzde 30,2 arttı. Alt detaylara bakıldığında 2021 yılı Ocak ayında yıllık sanayi sektörü ciro endeksi yüzde 40,5, inşaat ciro endeksi yüzde 3,7, ticaret ciro endeksi yüzde 33,2, hizmet ciro endeksi yüzde 8,2 arttı. Sanayi, inşaat, ticaret ve hizmet sektörleri toplamında ciro endeksi (2015=100), 2021 yılı Ocak ayında aylık yüzde 2,1 arttı. Aylık bazda 2021 Ocak ayında sanayi sektörü ciro endeksi yüzde 1,7, inşaat ciro endeksi yüzde 8,6 artış kaydetti.

Hammadde sıkıntısı büyüyor

Türkiye'de inşaat malzemelerinden kimya, elektronik ve makineye kadar birçok sektörde hammadde krizi büyüyor. Dünya ticaretinde yaşanan konteyner krizinin

faturasını ödemeye başlayan bazı sektörlerde maliyetler şimdiden yüzde 10-30 arasında artmaya başladı.

Navlun (deniz taşımacılığı fiyatları) ile emtia fiyatlarında yaşanmakta olan artışlar, Türkiye'nin enflasyonla mücadelesinde önümüzdeki aylar için tehlike oluşturuyor. Hammadde fiyatlarına gelen zamlar satışlara yansıtılamıyor, çok acil olmadığı sürece yeni siparişler alınmıyor.

Cari açık rakamları açıklandı

Cari işlemler hesabı Ocak'ta bir önceki yılın aynı ayına göre 166 milyon dolar azalarak 1 milyar 867 milyon dolar açık verirken, 12 aylık cari işlemler açığı 36 milyar 599 milyon dolar oldu. Hizmetler dengesi kaynaklı girişler bir önceki yılın aynı ayına göre 1 milyar 118 milyon dolar azalarak 455 milyon dolara gerilemesine rağmen, tablosundaki dış ticaret açığının 1 milyar 404 milyon dolar daralmayla 1 milyar 913 milyon dolara gerilemesinin etkileri hissedildi. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı 1 milyar 177 milyon dolar cari fazla verdi.

Ücretli çalışan sayısı 12,5 milyon

Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında ücretli çalışan sayısı 2021 Ocak ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 5,2 arttı. Ücretli çalışan sayısı bir önceki

yılın aynı ayında 11 milyon 969 bin 591 kişi iken, 2021 yılı Ocak ayında 12 milyon 589 bin 820 kişi oldu. Alt detaylara bakıldığında

2021 yılı Ocak ayında ücretli çalışan sayısı yıllık olarak sanayi sektöründe yüzde 8,4, inşaat sektöründe yüzde 22,1 ve ticaret-hizmet sektöründe yüzde 0,5 arttı. Ücretli çalışan sayısı 2021 Ocak ayında bir önceki aya göre ise yüzde 0,8 arttı.

Metodoloji değişti: İşsizlik yüzde 12,2

İşgücü istatistiklerini yeni metodoloji ile paylaşmaya başlayan TÜİK, Ocak ayında mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranını yüzde 12,2 olarak açıkladı. Mevsim etkisinden arındırılmamış işsizlik yüzde 13,4 olarak hesaplanırken, genç nüfusta işsizlik oranı yüzde 24,7 olarak kaydedildi. TÜİK, revize veriler içinde yayımlanmaya başladığı atıl işgücü oranını yüzde 29,1 açıkladı. TÜİK, bundan böyle bağımsız aylık tahminlere ilişkin işgücü verilerini paylaşacak. Bir önceki yöntemle son dönemi işsizlik verisi yüzde 12,9 düzeyindeydi.

İstihdam endeksi yıllık yüzde 4,5 arttı

Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında istihdam endeksi, 2020 yılın 4. çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 4,5 arttı. Saatlik

kazanç endeksi ise yüzde 14,1 artış kaydetti. Sanayi, inşaat ve ticaret-hizmet sektörleri toplamında çalışılan saat endeksi,

2020 yılı IV. çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 2,3 azaldı. Alt sektörler incelendiğinde, endeks sanayi sektöründe yüzde 2,0 arttı ve inşaat sektöründe yüzde 9,6 arttı, ticaret-hizmet sektörlerinde yüzde 7,0 azaldı.

Türkiye'nin büyüme tahmini yükseldi

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, "Küresel Ekonomik Görünüm" raporunda, Türkiye'ye ilişkin 2021 yılı büyüme tahminini yüzde 3,5'ten 6,7'ye, 2022 yılı büyüme tahminini ise yüzde 4,5'ten 4,7'ye yükselttiğini açıkladı. Fitch Ratings, 2020 yılı Aralık ayında yayımlanan bir önceki raporunda ise ülkenin 2021 yılında yüzde 3,5, 2022 yılında ise yüzde 4,5 büyümesinin beklendiğini belirtmişti. Fitch, Türkiye'nin 2021 yıl sonu enflasyon beklentisini ise yüzde 10,5'ten yüzde 11,5'e yükseltti.

Yıllık enflasyon yüzde 15'i aştı

Tüketici fiyat endeksi (TÜFE) Şubat'ta bir önceki aya göre yüzde 0,91 artış gösterirken, Ocak'ta yüzde 14,97 olan yıllık enflasyon yüzde 15,61 olarak gerçekleşti. Şubat'ta bir önceki yılın aynı ayına göre artışın yüksek olduğu ana gruplar ise sırasıyla, yüzde 23,74 ile ev eşyası, yüzde 22,47 ile ulaştırma ve yüzde 20,61 ile çeşitli mal ve hizmetler oldu. En düşük artış yüzde 2,87 ile alkollü içecekler ve tütünde kaydedildi. Artışın düşük olduğu diğer ana gruplar yüzde 6,13 ile eğitim, yüzde 6,31 ile giyim ve ayakkabı, yüzde 7,15 ile haberleşme oldu.

Almanya'ya Şubat'ta rekor ihracat

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) verilerinden derlenen bilgilere göre, Türkiye'nin ihracatı Şubat'ta geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 9,6 artarak 16 milyar 12 milyon dolara çıktı. Türkiye, geçen ay miktar bazında en fazla artışı Almanya'ya yapılan ihracatta kaydetti. Almanya'ya yapılan ihracat, Şubat'ta geçen yılın aynı dönemine göre 164 milyon 11 bin dolar artarak 1 milyar 359 milyon 318 bin dolara yükseldi. Miktar bazında ihracat artışında Almanya'yı ABD, Çin, Birleşik Krallık ve Fransa takip etti.

Avrupa turizminde tehlike çanları

ABD'li yatırım bankası Morgan Stanley, Covid-19 vakalarının artması ve aşıların dağıtımının çok yavaş olmasından dolayı Avrupa'nın bir kez daha kayıp bir yaz turizm

sezonu yaşayabileceği uyarısında bulundu. Yatırım bankası, "Avrupa'daki artan vakalar ve aşı dağıtımındaki yavaşlık ekonomilerin yeniden açılmasını geciktirip, pandemiden sonraki ikinci yazı da riske atabilir. İtalya, İspanya, Portekiz ve Yunanistan gibi turizmden büyük gelir elde eden ekonomiler darbe yiyebilir. Bu durum yeni bir parasal genişlemeyi tetikleyebilir" dedi.

**Massachusetts Teknoloji Enstitüsü
İktisat Profesörü Daron Acemoğlu yazdı...**

Covid sonrası dünyayı yeniden yapılandırmak

Genişleyen eşitsizliği tersine çevirmek için otomasyonun sıkı bir şekilde kontrol edilmesi gerekiyor.

Sanayileşmiş dünya, özellikle ABD, Covid-19 salgınından önce bile ciddi ekonomik rahatsızlıklar yaşadı. Onları şimdi kabul etmezsek, çözüm üretme ihtimalimiz yok.

Bu sorunların başında 1980'lerden bu yana çok daha az paylaşılan ekonomik büyümenin doğası

geliyor. Sanayileşmiş dünyanın çoğunda daha geniş eşitsizlik; iyi, yüksek ücretli, güvenli işlerin ortadan kalkması; ve ABD'deki daha az eğitilmiş işçilerin reel ücretlerindeki düşüş, Büyük Durgunluk'tan bu yana geçen yıllarda hoşnutsuzluğu derinleştiren

ve hem sağdan hem de soldan protestolara yol açan bu paylaşımamış büyümenin (Acemoğlu 2019) tüm unsurlarıdır.

Pascual Restrepo ile yaptığım araştırma, otomasyonun, dengeli

Makine öğrenimi ve yapay zeka (AI) tarafından yönlendirilen bir sonraki otomasyon aşaması hızla gelişirken, dünyanın ekonomileri bir dönüm noktasında duruyor. İnsan dostu teknolojilere yönelmeliyiz.

paylaşılmayan büyümenin yanı sıra, küreselleşme ve sermayeye göre emeğin azalan gücü gibi faktörlerden sorumlu olduğunu gösteriyor (Acemoğlu ve Restrepo 2019). Makine öğrenimi ve yapay zeka (AI) tarafından yönlendirilen bir sonraki otomasyon aşaması hızla gelişirken, dünyanın ekonomileri bir dönüm noktasında duruyor. AI, eşitsizliği daha da kötüleştirebilir. Ya da, hükümet politikaları aracılığıyla uygun şekilde kullanılması ve yönlendirilmesi, paylaşılan büyümenin yeniden başlamasına katkıda bulunabilir.

Otomasyon, daha önce emek tarafından gerçekleştirilen görevlerin yerine makinelerin ve algoritmaların ikame edilmesidir ve yeni bir şey değildir. Doküma ve eğirme makinelerinin İngiltere'nin Sanayi Devrimi'ne güç verdiğinden beri, otomasyon genellikle ekonomik büyümenin motoru olmuştur. Ancak geçmişte, geniş bir teknoloji portföyünün parçasıydı ve işgücü üzerindeki potansiyel olumsuz etkileri, insan üretkenliğini ve istihdam fırsatlarını artıran diğer teknolojiler tarafından dengelendi. Bugün durum böyle değil.

AI, eşitsizliği daha da kötüleştirebilir. Ya da, hükümet politikaları aracılığıyla uygun şekilde kullanılması ve yönlendirilmesi, paylaşılan bir büyümenin yeniden başlamasına katkıda bulunabilir.

Otomasyonun yapay zeka ve kendi kendini süren arabalar gibi yapay zeka ile çalışan makinelere dayanan bir sonraki aşaması, özellikle daha insan dostu diğer teknolojilerle birlikte değilse daha da yıkıcı olabilir. Çeşitli uygulamalara ve büyük vaatlere sahip bu geniş teknolojik platform, insan üretkenliğine yardımcı olabilir ve eğitim, sağlık hizmetleri, mühendislik, imalat ve başka yerlerde yeni insan görevlerini ve yetkinliklerini başlatabilir. Ancak, yalnızca otomasyon için uygulanırsa, iş

kayıplarını ve ekonomik kesintiyi de kötüleştirebilir.

Pandemi kesinlikle işverenlere işçilerin yerine makinelerin yerini almanın yollarını aramaları için daha fazla neden verdi ve son kanıtlar da bunu yaptıklarını gösteriyor (Chernoff ve Warman 2020).

Bazıları, yaygın otomasyonun refah için ödediğimiz bedel olduğunu savunuyor: Yeni teknolojiler, bazı işçileri yerlerinden etseler ve mevcut işletmeleri ve endüstrileri bozsalar bile üretkenliği artıracak ve bizi zenginleştirecek. Kanıtlar bu yorumu desteklemiyor. Çevremizdeki

Geleceğin en dönüştürücü insan dostu teknolojilerinin ne olabileceğini tam bilmiyoruz, ancak birçok sektör bolca fırsat sunuyor. Yeni dijital teknolojilerin insan iletişimini ve yeteneklerini genişlettiğine şahit olduk.

şaşırtıcı yeni makineler ve algoritmalar dizisine rağmen, bugün ABD ekonomisi çok düşük toplam faktör üretkenliği artışı sağlıyor. Özellikle, toplam faktör verimliliği artışı, son 20 yılda, II. Dünya Savaşı'ndan sonraki on yıllara göre çok daha düşük seviyede (Gordon 2017). Bilgi ve iletişim teknolojisi hızla gelişmesine ve ekonominin her sektöründe uygulanmasına rağmen, bu teknolojilere daha yoğun bir şekilde güvenen endüstriler toplam faktör verimliliği, çıktı veya istihdam artışı açısından daha iyi performans gösteremediler. (Acemoğlu ve diğerleri 2014).

Bu son zamanlardaki yavaş verimlilik

artışının nedenleri tam olarak anlaşılamamıştır. Ancak katkıda bulunan faktörlerden biri, kendi kendine ödeme kioskları veya otomatik müşteri hizmetleri gibi birçok otomasyon teknolojisinin çok fazla toplam faktör üretkenliği artışı sağlamaması gibi görünüyor. Başka bir deyişle, üretkenlik getirmek yerine, otomasyon aşırıya kaçtı. İşletmeler üretim maliyetlerini düşürecek olanın ötesinde otomasyon teknolojilerini benimsiyorlar veya bu teknolojilerin daha düşük istihdam ve işçi ücretlerine yol açtıkları için sosyal maliyetleri var. Aşırı otomasyon, üretkenlik artışındaki yavaşlamanın da bir nedeni olabilir. Bunun nedeni, otomasyon kararlarının maliyetleri düşürmemesi ve daha da önemlisi, otomasyon teknolojilerine tekil bir odaklanma, işletmelerin yeni görevlerden, yeni organizasyonel biçimlerden ve insanlar için daha tamamlayıcı olan teknolojik atılımlardan elde edilen üretkenlik kazanımlarını kaçırmaya neden olabilmesidir.

Fakat otomasyon gerçekten aşırı mı? Öyle düşünüyorum. Her şeyden önce, işverenler işçileri makinelerle değiştirip değiştirmeme konusunda karar verirken, iş kaybının neden olduğu sosyal bozulmayı, özellikle iyi olanları dikkate almazlar. Bu, aşırı otomasyona yönelik bir eğilim

yaratır. Daha da önemlisi, çeşitli faktörlerin otomasyonu sosyal olarak arzu edilen düzeylerin ötesinde beslediği görülmektedir. Önde gelen ABD

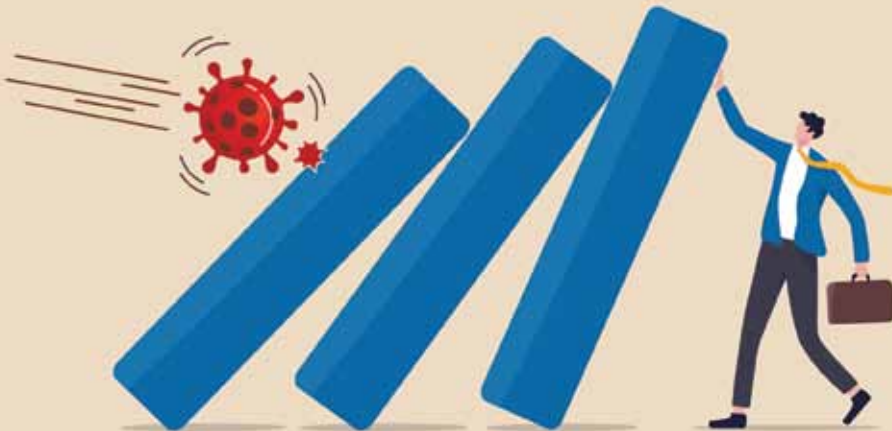
şirketlerinin kurumsal stratejilerindeki dönüşüm özellikle önemli olmuştur. Amerikan ve dünya teknolojisi, küçük iş gücüne ve otomasyon üzerine kurulu bir iş modeline sahip çok büyük, çok başarılı bir avuç teknoloji şirketinin kararlarıyla şekilleniyor (Acemoğlu ve Restrepo 2020). Amazon, Alibaba, Alphabet, Facebook ve Netflix gibi büyük teknoloji şirketleri, dünya genelinde AI için harcanan her 3 doların 2 dolarından fazlasından sorumludur (McKinsey Global Institute 2017). Algoritmaların insanların ikame edilmesine odaklanan vizyonları, yalnızca kendi harcamalarını değil, diğer şirketlerin önceliklerini, bilgisayar ve veri bilimlerinde uzmanlaşmış yüz binlerce genç öğrenci ve araştırmacının isteklerini ve odağını da etkiliyor.

Elbette başarılı şirketlerin kendi vizyonlarını takip etmelerinde yanlış bir şey yok, ancak bu şehirdeki tek oyun olduğunda, tetikte olmalıyız. Geçmişteki teknolojik başarılar, çoğu kez farklı bakış açıları ve yaklaşımlar tarafından yönlendirilmiştir. Bu çeşitliliği kaybedersek, teknolojik avantajımızı da kaybetme riskiyle karşı karşıya kalırız.

ABD hükümetinin temel araştırmalara verdiği desteğin azalmasıyla birlikte, bir avuç şirketin gelecekteki teknoloji yolundaki hakimiyeti daha da şiddetlendi (Gruber ve Johnson 2019). Aslında, hükümet politikası, özellikle vergi kanunu aracılığıyla otomasyonu aşırı derecede teşvik ediyor. ABD vergi sistemi, sermayeye her zaman emekten daha olumlu muamele etti ve işletmeleri, işçiler daha üretken olsalar bile işçilerin yerine makinelerin yerini almaya teşvik etti.

Otomasyona odaklanan geleceğin teknolojisi için önceden bir yol belirlenmemiştir. Teknolojinin diğer kullanımları pahasına otomasyon uygulamalarına odaklanan araştırmacıların ve geniş tabanlı üretkenlik artışları yerine otomasyon üzerine iş modelleri oluşturan ve işçilik maliyetlerini düşüren şirketlerin seçimlerinin bir sonucudur. Farklı seçimler yapabiliriz. Ancak böyle bir rota düzeltmesi, teknolojik değişimi yeniden yönlendirmek için uyumlu bir çabayı gerektirir;

Geçmişteki teknolojik başarılar, çoğu kez farklı bakış açıları ve yaklaşımlar tarafından yönlendirilmiştir. Bu çeşitliliği kaybedersek, teknolojik avantajımızı da kaybetme riskiyle karşı karşıya kalırız.

Yenilenebilir enerjide olduğu gibi otomasyon ve insan dostu teknolojiler arasında denge kurulabilir. Tarihimizde yeni bir sayfa açmada toplumun rolünü oynayıp oynayamayacağı açık bir sorudur.

bu, ancak hükümet teknolojinin düzenlenmesinde merkezi bir rol oynarsa gerçekleşebilir.

Hükümet, yenilik yapısını otomasyona aşırı odaklanmaktan uzaklaştıran teşvikler sağlamalı ve daha

çok istihdam fırsatları, özellikle iyi işler ve daha çok paylaşılan bir ekonomik refah biçimi üreten insan dostu teknolojilere yönelmelidir. Geleceğin en dönüştürücü insan dostu teknolojilerinin ne olabileceğini tam olarak bilmiyoruz, ancak birçok sektör bolca fırsat sunuyor. Bunlar, yapay zekanın yeni teknolojileri ve daha iyi eğitilmiş öğretmenleri birleştiren çok daha uyarlanabilir ve öğrenci merkezli öğretim için kullanılabileceği eğitimi; yapay zeka ve dijital teknolojilerin hemşireleri ve teknisyenleri daha fazla ve daha iyi hizmet sunmaları için güçlendirebileceği sağlık hizmetleri; ve artırılmış gerçeklik ve bilgisayar vizyonunun üretim sürecinde insan üretkenliğini artırabildiği modern üretim olabilir. Pandemi sırasında Zoom gibi yeni dijital teknolojilerin insan iletişimini ve yeteneklerini nasıl temelden genişlettiğine de şahit olduk.

Dünyanın dört bir yanındaki hükümetler, vergi politikaları, kurumsal araştırma ve üniversiteler için destek yoluyla teknolojinin yönünü rutin olarak etkilemektedir. Gösterdiğim gibi, ABD hükümeti sermaye ve emeğin asimetrik vergilendirilmesi yoluyla otomasyonu teşvik etti. İlk adım, bu dengesizliği düzeltmek olacaktır. İnsan üretkenliğine yardımcı olan ve işgücü talebini artıran belirli teknolojileri hedefleyen Ar-Ge sübvansiyonları yoluyla çok daha fazlası yapılabilir.

Bu beni ikinci itiraza getiriyor: Hükümet teknolojiyi gerçekten etkili bir şekilde yeniden yönlendirebilir mi? Cevabım, hükümetler bunu geçmişte ve çoğu durumda şaşırtıcı bir etkinlikle yaptı. 20. yüzyılın antibiyotikler, sensörler, modern motorlar ve internet gibi dönüştürücü teknolojileri, hükümetin desteği

ve liderliği olmadan mümkün olamazdı. Cömert hükümet alımları olmasa da bu kadar gelişmezlerdi. Teknolojiyi insan dostu bir yörüngede yeniden yönlendirme çabaları için belki daha da

ilgili olan, yenilenebilir enerji örneğidir.

Kırk yıl önce yenilenebilir enerji çok pahalıydı ve yeşil teknolojiler için temel bilgi birikimi yoktu. Günümüzde yenilenebilir enerjiler, Avrupa'da enerji tüketiminin yüzde 19'unu ve ABD'de yüzde 11'ini oluşturuyor ve maliyetler, fosil yakıtlı enerji ile aynı ölçekte düşüyor (IRENA 2020). Bu, teknolojik değişimin fosil yakıtlara odaklanmaktan uzaklaşarak yenilenebilir enerjilerdeki ilerlemeler için daha büyük çabalara doğru yönlendirilmesi sayesinde başarıldı.

Aynı yaklaşım, otomasyon ve insan dostu teknolojiler arasında bir denge kurabilir. Yenilenebilir enerji durumunda olduğu gibi, değişim, teknoloji seçimlerimizin çok sayıda olumsuz sosyal sonuçla birlikte oldukça dengesiz hale geldiğine dair daha geniş bir toplumsal kabulde başlamalıdır. Bu dengesizliklerin bazılarının giderilmesi için federal hükümetin açık bir taahhüdü olmalıdır. Hükümet ayrıca bir avuç büyük teknoloji şirketinin pazarları üzerindeki hakimiyetini ve geleceğin teknolojisinin yönünü ele almalıdır. Bunun elbette daha fazla rekabet sağlamak ve gizliliği korumak gibi başka faydaları da olacaktır.

Tarihimizde yeni bir sayfa açmada toplumun rolünü oynayıp oynayamayacağı açık bir sorudur. Yeni dijital teknolojilerin demokrasiyi de zayıflatması, önemli bir karmaşıklıklaştırmacı faktördür. Yanlış bilgiler artarken, yapay zeka destekli sosyal medya, demokratik söyleme aykırı filtre balonları ve yankı odaları oluştururken; siyasi katılım azalırken, devleti kontrol altında tutmak için doğru araçlara sahip olmayabiliriz. Yine de denememe lüksüne sahip değiliz. (IMF Blog)

Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?

Türkiye ekonomisinde yukarı yönlü ivmenin sürmesi, yatırımın, üretimin döviz kuru ve faiz açmazından kurtarılması için kurumların saygınlığına gölge düşürecek idari tasarruflarda bulunulmaması gerektiği hatırlatıldı.

Ağbal depremi'nin büyüklüğü

Erdal Sağlam

Piyasalarda oluşan "Ağbal depremi"nin yarattığı hasarın iktidarın beklentilerinden çok daha büyük olduğu, hasarın nasıl onarılacağına da bilinemediği gözleniyor. AK Parti'lilerin yaptığı açıklamaların hasarı büyüttüğünü de söyleyebiliriz.

Cumartesi sabah Merkez Bankası Başkanı Naci Ağbal'ın görevden alınmasıyla birlikte piyasacılar, Pazartesi günü piyasalar açıldığında yangın yaşanacağını görüyorlardı. Belli ki iktidar da patırtı çıkmasını bekliyordu ki Pazar günü yeni Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, banka genel müdürleriyle internet ortamında bir araya gelip "mevcut politikaların değişmeyeceği" mesajını ilettiler.

Yabancı bankacıardan gelen haber ve yorumlar da Ağbal'ın görevden alınmasına çok sert

bir tepki geleceğini gösteriyordu. Yani piyasalar yaşanan hareketleri, aşağı yukarı kestirebiliyorlardı, ancak iktidarın, özellikle Cumhurbaşkanı'nın bu kadarını beklemediğini tahmin ediyordum. Aksi takdirde kurultay öncesi bu kadar büyük bir patırtı çıkacağını bilse, bence böyle bir kararı, en azından bu zamanda almazdı. Seslerini çıkaramasalar bile AK Parti'nin tabanında önemli rolü olan Anadolu sermayesinin ve KOBİ'lerin, kararın çok yanlış olduğunu söylediklerine bizzat şahit oldum.

Bence bu karardan en fazla rahatsızlık duyan kişilerden biri de Hazine ve Maliye Bakanı Lütfü Elvan'dır. Elvan'ın yakın çevresine şaşkınlığını ve kararın yanlışlığını dile getirdiğini de duydum.

Peki, Ağbal'ın görevden alınması neden bu kadar sert bir tepki oluşturdu? Ağbal'ın son dönemde ekonomideki tek çıpa haline gelmesinin, oluşan hayal kırıklığında büyük etkisi var. Zaten kırılğan bir ekonomi ve tek tutanağınız deneyimli, işini iyi yapan, partide de sözü geçtiğini bildiğiniz bir kişi. Kararın HDP'nin kapatma davası, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkış kararıyla birlikte gelmesi, bence etkisini artıran bir unsurdu. Ancak tek başına Ağbal görevden alınsaydı bile yüzde 10 olmasa dahi, en azından yarısı kadar bir kur etkisi baştan beklenmeliydi.

Aşı dağıtımı beklenildiği kadar hızlı olmasa da, birçok ülkede mutasyonlar başlasa da küresel ekonomi toparlanmaya başladı. Ancak bu toparlanma dengeli değil. Gelişmiş ekonomiler krizden hızla çıkarken, onlarca gelişmekte olan ülke aynı performans gösteremiyor. IMF'nin tahmine göre 2022 sonu itibarıyla dünyadaki toplam kişi başına gelir kriz öncesindeki seviyenin yüzde 13 altında olacak. Gelişmekte olan ülkelerde ise bu oran yüzde 22'ye ulaşacak.

An itibarıyla küresel ekonominin kutup başlarındaki görünümü homojen değil. ABD krize karşı parayı konuşturan ülkelerin başında yer alıyor. Şimdiki Başkan Joe Biden de 1,9 trilyon dolarlık kurtarma paketi ile işe başladı. Sonrası

**Krizden çıkarken
dünyanın halleri...**

Servet Yıldırım

ise bizlerin sorunu. Görünen o ki ABD kendisini kurtardıktan sonra 2013 Mayıs sendromunu dünyaya yine yaşatacak.

Avrupa'da ekonomi geçen yıl yüzde 7,5'e yakın daraldı. Bu yıl ise yüzde 3,5 ile ABD'den çok daha yavaş büyüyecek. İngiltere, Brexit şokunu sindirmeye çalışırken Covid-19 şokunu da yedi. Büyük ekonomiler arasında yüzde 10'a yakın daralma ile en fazla GSYH kaybına uğradı. Üstüne, kredi notu iki defa aşağı çekildi. 2021 üçüncü çeyrekte önce büyümede güçlü bir toparlanma göremeyebilir. Yaşlı ülke Japonya son

30 yılda olduğu gibi büyüme sorunu yaşamaya devam ediyor. Ama Çin öyle değil. 2020'de Çin'in yüzde 2,5'e yakın büyüdüğü tahmin ediliyor. Bu yıl ise yüzde 8'i aşabilir.

Naci Ağbal'ın Merkez Bankası Başkanlığına getirildiğinden bu yana söylem ve eylem bütünlüğü içinde başarılı işler yaptığını belirtmiş ve "inşallah siyasi etkiler altında bırakılmaz ve kredibilite arttırılmasına izin verilmeye devam edilir" vurgulamasında bulunmuştuk. Yazımızın yayınlandığı günün gece yarısında bir kararnameyle kendisi görevden alındı. Bu idari tasarruf hangi yönden bakılırsa bakılsın doğru olmamıştır.

Öncelikle belirtmeliyiz ki, Merkez Bankası'nda 1931-2016 döneminde görev yapan başkanların ortalama görev süreleri 4 yıl iken, 2016-2021 döneminde görev yapanların ortalama süresi 1,3 yıldır. Aynı süre Amerika'da 4 yıl, Avrupa'da ise 8 yıldır.

**Başkan değişikliği ve
piyasalara meydan okuma**

M. Saim Uysal

Son 20 ayda 4 kez başkan değişikliği yapıldı. Bu süreler içinde istikrarlı ve sürdürülebilir bir para politikası oluşturmanın mümkün olamayacağı açıktır.

Para politikasındaki kararlardan sonuç alma süresi 6-12 aydır.

Son yıllarda yap-boz uygulamalarına dönen politika değişikliklerinden sürekli ekonomik problemler yaşamaktayız. Bunun sonucunda rasyonel beklentiler ve fiyatlamaları bozuyor, piyasalar ile makroekonomik göstergelerde istikrarlı bir süreç oluşturamıyoruz.

Merkez Bankalarının birinci görevi olan "fiyat istikrarı" amacına ulaşamıyor ve enflasyonda ise kronik problemler sür-git devam etmek durumunda kalıyor.

Türkiye'nin milli geliri (gayri safi yurtiçi hasılası - GSYH) 2020 yılını ortalama yüzde 1,8'lik büyümeyle kapattı. Milli gelirdeki artışa karşın, Türk Lirası'ndaki aşınmayla birlikte kişi başına gelirimiz 8 bin 599 dolara geriledi. Bu rakam 2009'da gerçekleşen 8 bin 980 dolarlık kişi başına gelirin altında; yani bireysel olarak 2009 krizi düzeyini yeniden yaşamaktayız.

Milli geliri sürükleyen harcama bileşenlerine baktığımızda, gene özel ve tüketim harcamalarının başat olduğu gözleniyor. Özel tüketim harcamaları yüzde 8,2, kamunun tüketim harcamaları ise yüzde 6,6 oranında genişlemiş. Bunlar yanında sabit sermaye yatırımlarında da yüzde 10,3'lük

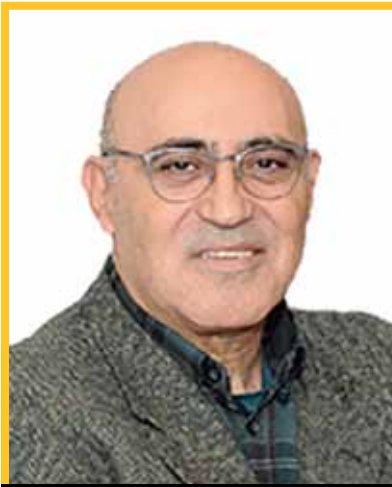

Büyüme, istihdam, bölüşüm üstüne

Erinç Yeldan

bir artış yaşanmış durumda. Yatırım harcamalarındaki bu hızlı ivmelenmeye karşın, sabit sermaye yatırımlarının hacmi, 2018 düzeyinin hâlâ yüzde 6,5 gerisinde. Milli gelirin üretimi açısından ise sektörler arasında sert ayrışmaların yaşanmakta olduğu gözlenmektedir. Finans kesimi yüzde 21,4; bilgi ve iletişim sektörü yüzde 13,7 oranında ivmelenirken, idari ve destek faaliyetleri yüzde 5,2, hizmetler sektörü yüzde 4,3, inşaat ise yüzde 3,5 oranında daralma göstermiş. Pandeminin ulusal ekonomide yarattığı farklı koşullara dayalı olarak sektörlerin bu biçimde ayrışması, iktisat yazınında artık K-tipi büyüme olarak adlandırılmakta. Türkiye'nin deneyimi de bu konuda tipik bir örneği sergilemekte.

Ekonomiyi dışa açan 24 Ocak 1980 Kararları'yla, Türkiye ekonomisinin yeni bir büyüme modeline geçişi de ilan edildi: İhracata dayalı büyüme modeli... Peki aradan geçen 40 yılda bu hedefe varılabildi mi? İhracata dayalı büyüme modeli, esas olarak GSYH büyümesinin iç talepten çok ihracat artışı yoluyla dış talep kanalıyla sağlanmasını ifade eder. 1980- 1995 dönemine ilişkin büyüme kompozisyonu, ihracatta ağırlığın sanayi ürünlerine döndüğünü ve modelin bu yıllar arasında görece başarılı sonuçlar ortaya koyduğunu gösteriyor. Ancak 2000 yılı sonrasında tablonun değiştiği, büyümenin temel dinamiğini dış talebin değil, giderek daha da güçlenen iç talebin oluşturduğu görülüyor. Nitekim, 2001-2020 arasında

Büyüme modelinin adı ihracat, kaynağı ithalat...

Talip Aktaş

2001 ve 2009 gibi kriz yıllarıyla birlikte birkaç istisna dışındaki yılların hemen tamamında net dış talep, yüksek seyreden ithalattan dolayı büyümeye pozitif katkı vermek bir yana büyümeyi aşağı çekti. Özellikle TL'nin değerli tutulduğu yıllarda iç talebin önemli bir bölümü, yurtdışında üretilen ürünler yerine ithalatla karşılandı. 2001 sonrasında yüksek büyüme uğruna, bir yandan iç talep körüklenirken bir yandan da alarm seviyelerine ulaşan cari açık sorunu dış kırılganlıkları daha da artırdı. Bu dönemde ihracat sınırlı

düzeyde olmakla birlikte GSYH büyümesine pozitif katkı vermiş olsa da ithalat artışının ihracatın üzerinde seyretmesinden dolayı net ihracatın katkısı genel olarak negatif bölgede kaldı.

Rasyonellik; akla, anlaşıl-maya, mantığa uygun, tutarlı davranış anlamına geliyor. Bunun tersi yani akla, anlaşılmaya, mantığa uygun olmayan, tutarsız davranışlar da irrasyonellik olarak tanımlanabilir. İstikrar; belli bir noktada, aynı kararda ve biçimde sürüp gitme, kararlılık, yerine oturma anlamına geliyor. İstikrarsızlık; istikrarın tam tersine istikrarsız olma durumu, dengesizlik hali, bir düzende durmayan, durup oturmamış olan, kararsız anlamı taşıyor.

Bir ülkede sürekli irrasyonel kararlar alınıyorsa irrasyonellik istikrar kazanmış olur

ve insanlar kendilerini bu duruma uyarlamaya çalışırlar. Buna irrasyonelliği rasyonelize etme eylemi diyebiliriz. Bu aşamada kararlar rasyonel hale geldiğinde irrasyonellikmiş gibi algılanmaya başlanır.

Kur ve faiz üzerinden iki örnek ele alarak bu teorik altyapının uygulamada nasıl kendini göstereceğini açıklamaya çalışayım.

İlk olarak döviz kuru ya da bir başka deyişle TL'nin yabancı paralar karşısındaki değerini ele alalım. TL, dış değerini kaybettikçe bu durum ihracatçının, turizmle uğraşanların, gelirlerinin çoğu yabancı parayla olduğu halde giderlerinin çoğu TL ile olanların ve varlıklarını yabancı parayla saklayanların işine gelir. Bu gruptakiler TL'nin dış değer kaybına uğramasını desteklerler. Buna karşılık kur yükselişi ithalatçıları, ithal girdi kullanarak üretim yapanlar, gelirlerinin çoğu TL ile olduğu halde giderlerinin çoğu yabancı parayla olanlar, varlıklarının çoğu TL ile olanlar ve kur yükselişi enflasyona yol açtığı için halkın büyük çoğunluğunun işine gelmez. Öte yandan TL'nin dış değerini kaybetmesi ülkenin GSYH'sinin, kişi başına gelirinin düşmesine buna karşılık dış borç yükünün (Dış Borç Stoku / GSYH) oranının yükselmesine yol açarak ülke riskinin artmasına neden olur. Burada rasyonel yaklaşım; ekonomiyi zedeleyen risklerin düşürülmesini

Akıl dışılık tuzağı

Mahfi Eğilmez

sağlayarak ve kur düzeyinin faizle dengeli biçimde istikrarlı bir şekilde sürdürülmesini sağlamaktır.

İkinci olarak faiz oranlarını ele alalım. Faiz oranlarının enflasyon oranına göre düşük olması, yabancı para talebini artırarak kurların yükselmesine yol açar. Yabancı para mevduatı ve varlığı olanlar, ihracatçıları, yabancı paraya dayanmayan yatırımlar yapacak olanlar bu durumdan mutlu olurlar. Buna karşılık faiz oranlarının enflasyon oranına göre yükselmesi kurların düşmesine yol açar ve ithalatçıları, yabancı paraya

dayalı yatırım yapacak olanları, yabancı para cinsinden borcu olanları mutlu kılar. Kuru denetlemek için yapılacak sürekli faiz artırımları tıpkı sürekli kur artışı gibi firma maliyetlerini yukarı çekerek enflasyonun hızlanmasına yol açar. Burada rasyonel yaklaşım riskleri azaltarak enflasyonu düşürmek ve bu yolla faizlerin gerilemesini sağlamaktır.

Her iki durumda da rasyonel adımlar atılarak riskler düşürülmeye çalışılmazsa ne kurların yükselmesi ne de faizlerin yükselmesi önlenemez. İnsanların, kendi çözümlerini üretmeye yönelmesi ve hükümeti kendi taraflarına çekmeyi başarması halinde sorunların bütün toplum için bir uzlaşıya denk gelecek şekilde çözülmesi sağlanamaz. Gerek kurları gerekse faizleri eş anlı olarak düşürebilmek kolay değildir. Bu iki hedef genellikle birbiriyle çelişir. Bunu başarabilmenin tek yolu, her iki sorunun temelindeki ortak kördüğümü çözmek, yani riskleri düşürmekten geçer. Türkiye bunu, 2001 krizi sonrasında uyguladığı IMF programıyla başarmıştır. Türkiye, istikrarsızlığı istikrarlı hale getiren, irrasyonelliği rasyonelleştiren bir yapı içinde görünüyor. Bu durum, tıpkı yastık altı altın ve döviz varlığı gibi ülkeyi krizlerde esnek bir konuma getiriyor gibi görünse de aslında ülkenin ileri gitmesinin önündeki en önemli engeli oluşturuyor.

Meryem Fulya YAZICIOĞLU

Tamir atölyesinden dünya markasına

BAYLAN

Üretim
serüve-
nine 1955
yılında

tamir atölyeleri ile başlayan Baylan, bugün 5 kıtada 90 ülkeye su ve elektrik sayaçları ihraç ediyor. Alanında öncü Ar-Ge merkezi ile günümüz teknolojilerini bir adım önde takip eden Baylan, yarattığı marka ile sektörüne damga vuruyor. 65 yıllık markası ile elektrik ve su sayaçları denildiğinde akla ilk gelen isimlerden olan Baylan'ın Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Baylan ile gerçekleştirdiğimiz keyifli sohbete davetlisiniz.

● Baylan su ve elektrik sayaçlarının hikayesi nasıl başladı?

Bu hikayeyi ve yaşananları anlatmaya kalksam sadece 1-2 sayınızın değil tarafıma en az 10-15 sayınızın ayrılması gerekecek ki, her-

halde bu kadar uzun bir hikayeyi kimse okumak istemez. Bu macera 1955 yılında o zaman ESHOT olarak geçen İzmir Sular İdaresi Sayaç Atölyesi ustabaşısı olan babamız Osman Baylan'ın ESHOT'tan ayrılarak kendisine bir su sayaçları tamir atölyesi, 1960 yılında da bir elektrik sayaçları ayar laboratuvarı kurması ile başladı. 1991 yılında inşaat müteahhitliği yapmakta iken o dönemde su ve elektrik sayaç laboratuvar ve atölyelerini yöneten kardeşim Mehmet Akif Baylan ile tamir işi, üretime dönüştürüldü. 1995 yılında İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'ne gelerek, burada 1200 metrekarelik alanda üretimimizi sürdürmeye devam ettik.

Bugün ise İAOSB'de faaliyet gösteren

3 ayrı fabrikamızda ülkemiz ve global market için değişik tip ve çaplarda çağımızın teknolojik gelişimine uygun akıllı su ve elektronik elektrik sayaçları üretiyoruz. Bunun yanı sıra yine Bölge-mizde yeni bir iş kolunda 15 milyon dolar tutarında bir yatırım planlanmakta olup, konu ile ilgili çalışmalara başlamış bulunmaktayız.

● **Bugünkü çalışma hacminiz, personel sayınız hakkında bilgi verir misiniz?**

Teknolojik düzeyi yüksek ölçü aletleri alanında faaliyet gösteren firmamız, konusunda Türkiye'nin en büyük, dünyanın ise sayılı firmaları arasında yer almaktadır. Tesislerimizde 50'si mühendis olmak üzere toplam 850 çalışanı istihdam etmekteyiz. 2016 yılında Ar-Ge Merkezimiz Bilim Sanayii ve Teknoloji Bakanlığı tarafından tescil edildi. Ürünlerimizin yerli katkı oranı yüzde 86 civarındadır. Baylan, yılda yaklaşık 6 milyon adet sayaç

Elektrik ve su sayaçları denildiğinde akla ilk gelen firma olan Baylan'ın üretim yolculuğu, 1955 yılında tamir atölyeleri ile başladı. Bugün 5 kıtada 90 ülkeye ihracat yapıyor. Markası ile sektöre damga vuruyor.

üreten, Türkiye'nin milli güçlerinden biridir.

● **Sayaç sektörünün öncü markalarından-sınız. Marka yaratma hedefi ile çıktığınız yolculuğunuzda Baylan'ı 1955'lerden bugüne-re getiren 'olmazsa olmazlar' nelerdir?**

Şirketlerin kuruluşlarından itibaren uzun yıllar boyunca ayakta kalmasının ve iştigal konusu işlerini, verimliliklerini arttırarak devam ettirmesinin, ülkemiz ekonomisine katkıda bulunmasının yanında, global pazarda da güçlerini arttıracığına ve daha fazla rekabet edebilme şansını yakalayarak marka yaratma hedeflerine ulaşacağına inanıyoruz. Bu hedefleri elde edebilmek ve sürdürülebilirliği sağlayabilmek için stratejik bir planlama çalışması yaparak, Baylan'ın güçlü olduğu tarafların yanında, zayıf olabileceği

yanları da görerek, 'nasıl önlem alınmalı, yerel ve global markette neler oluyor, BAYLAN'ın bu pazarlardaki hedefleri ne olmalıdır, firmamız nereye kadar gidilebilir ve bu hedeflere ulaşabilmemiz için neler yapmamız gerekir' gibi soruların yanıtlarını bulmaya

çalıştık.

Bir işin sonucunu değerlendirirken hiçbir zaman öncelikli olarak işin finans yönüne, şirketin kazancına bakmadık, tabii ki şirketlerin karlılıklarının olması, yatırımlarını ve hayatiyetlerini sürdürebilmeleri açısından oldukça önemlidir. Ancak sadece finansal pozisyonların artmasının sürdürülebilirliği sağlayamayacağı gerçeğinden yola çıkarak, günlük bakış açısı olarak gördüğümüz işin finansal yönüne ilave olarak, iş süreçlerini değerlendirdik. Yeni market ve pazarları öğrenerek büyümeye çalıştık, rekabetten korkmadık; aksine rekabetin Baylan'ı daha büyüttüğünü gördük ve rakiplerin ayak oyunlarından

BAYLAN

SU ve ELEKTRİK SAYAÇLARI

Teknolojik düzeyi yüksek ölçü aletleri alanında faaliyet gösteren firmamız, Türkiye'nin en büyük, dünyanın ise sayılı firmaları arasında. Tesislerimizde 50'si mühendis toplam 850 çalışan istihdam ediyoruz.

çekinmedik, müşteri memnuniyeti üzerinde durduk. Kurumsal ahlak anlayışımız her zaman kurumsal kimliğimizin önünde oldu. Hata ve eksikliklerden ders çıkararak gerekli aksiyon ve tedbirleri aldık. 'Önce insan' anlayışı ile başarıda en fazla pay sahibi olan çalışana değer verdik. Kurumsal risk yönetimi oluşturarak, olası karşılaşılabilecek tüm riskleri belirledik, etkilerini değerlendirdik ve etkisini ortadan kaldırmak veya en aza indirmek için gerekli tedbirleri aldık. Devlete, çevreye, çalışanlara, çözüm ortakları ile tedarikçilere, dahası topluma olan sorumluluklarımızı yerine getirerek büyümeye çalıştık. Baylan'ın, olmazsa olmazları arasında ilk sıralarda yer alan etik kuralları, kalitesi ve garantili ürünleri ile markasını Türk mühendis ve işçisi ile kuşaktan kuşağa taşıyacağına inancım sonsuzdur.

● **Markanızın üretime kazandırdığı 'ilkler' neler?**

2016 yılında sektörün ilk Ar-Ge merkezlerinden birini Baylan kurdu. Şu anda 50 kişilik bir Ar-Ge ekibimiz bulunuyor. Baylan Türkiye'de TS EN

ISO/IEC 17025 Laboratuvar Yeterlilik Belgesi ve TS EN ISO/IEC EN 17020 C sınıfı Muayene Kuruluşu Yeterlilik Belgesi almayı hak kazanan tek kuruluştur. MID 2014/32/EU direktifine ve OIML R49 ve TS EN ISO 4064 standartlarına uygun Ön Ödemeli - Uzaktan Okunabilir sayaç modellerinin tasarımını ve üretimini gerçekleştirdik. 2011 yılında kablolu ve kablosuz sayaçların uzaktan okuma sistemine sahip iletişim modülünün tasarımı ve yönetim sistemi yazılımını TÜBİTAK destekli projelerimizle birlikte ilk kez üretmeye başladık. İleri teknoloji CNC kontrollü 10 istasyonlu su sayacı işleme

makinası ve imalatı, IoT uyumlu ve akıllı şehir uygulamalarına uygun yeni nesil sayaç tasarımı ve okuma sistemi geliştirilmesi, kompozit gövdeli ultrasonik akış ölçme yeteneğine sahip su sayacı tasarımı ve prototip imalatı gibi TÜBİTAK destekli projelerimiz de yerli olarak üretilen bu ilkler kapsamında yer almaktadır.

● **5 kıtada 90 ülkeye ihracat yapan markanızın sürdürülebilirliğini hangi prensipler doğrultusunda sağlıyorsunuz?**

Baylan için sürdürülebilirlik bir iş modelidir. Sürdürülebilirlik için ekonomik gelişmeler takip edilmekte, toplumsal gelişmeler değerlendirilmekte ve risk yönetimi gerçekleştirilerek, hedefteki sapmalar belirlenmektedir. Markamız işletmemizin varlıklarından biridir. Ancak güçlü markanın korunması değerinin arttırılabilmesi ve ayakta uzun bir süre kalabilmesi için sadece finansal sürdürülebilirlik yeterli değildir. Bunun farkında olarak, aynı zamanda toplumsal ve çevresel sorumluluklarımızı da bu sürece dahil ettik. Tüm paydaşlarımız ile birlikte marka değerimizi arttırmaya çalıştık, bu süreçte sadece işletmemizin

Markanın eşi benzeri yoktur. Tüketici artık bunun bilincindedir, dolayısıyla taklit mallara değil başarılı bulduğu ve zihninde yerleşmiş markaya yönelmekte, markaya sadık kalmaktadır.

değil aynı zamanda diğer paydaşlarımızın da menfaatlerini göz önünde bulundurduk.

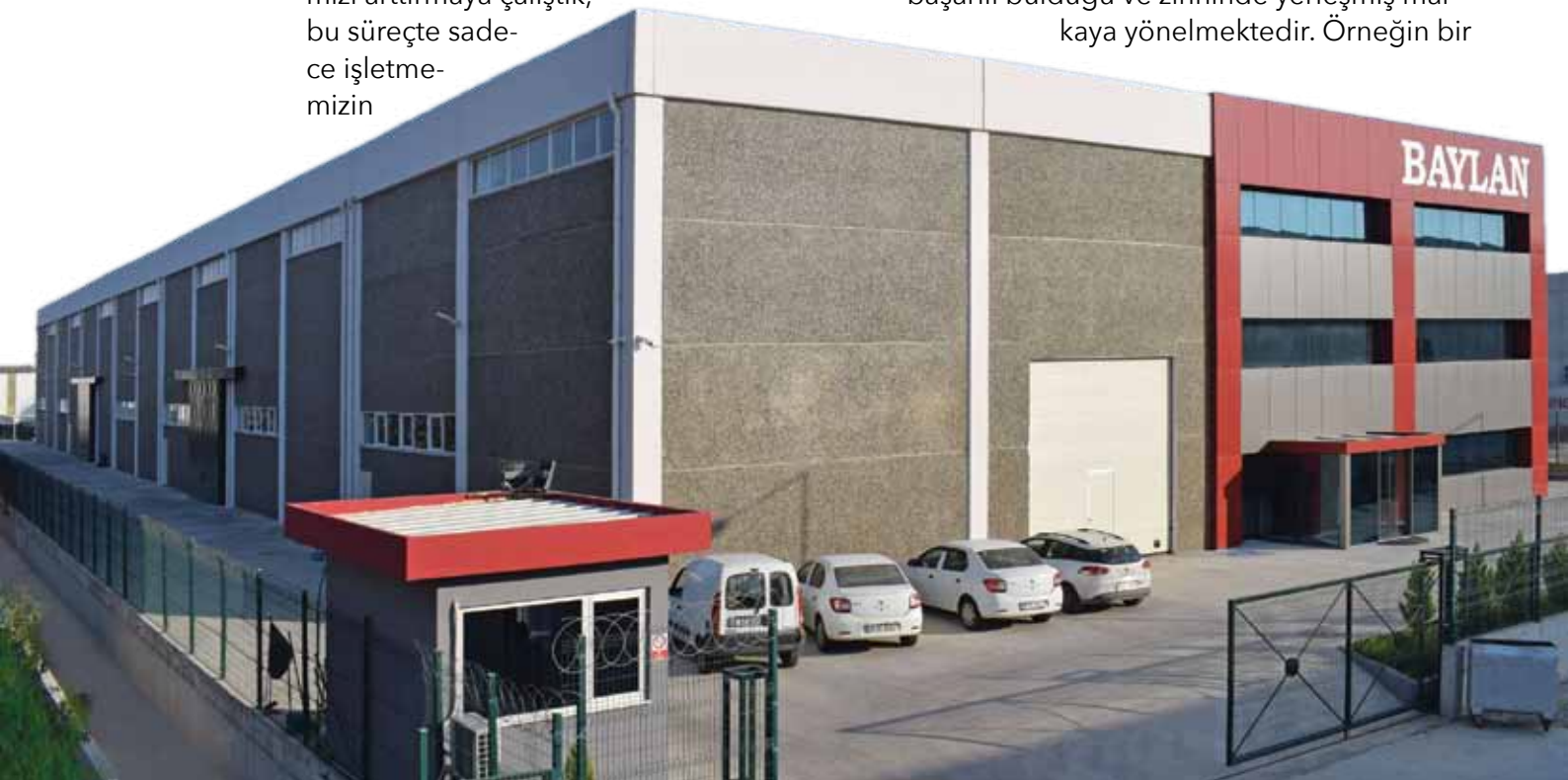
● **Marka olmanın dezavantajları var mı?**

Tabii ki var, günümüzde de marka olmanın dezavan-

tajını yaşamaktayız, ama esas olan bunu avantaja çevirebilecek bir sanayici anlayışına sahip olmanızdır.

Piyasadaki çoğu rakibin, pazardan pay alabilmek için çeşitli pazarlama taktikleri ile alıcı ve tüketicilerin tercihlerini değiştirmeye TV, radyo, gazete reklamları gibi, kitlelere ulaşımı kolay ve etkili olabilecek araçlar ile erişmeye çalıştığı görülmektedir. Fakat son yıllarda özellikle haklarını arayacak şekilde bilgi seviyesi artan tüketici kitlesi pek bu tür reklamlara itibar etmemekte ve markalarına sadık kalmaktadırlar.

Artık tüketici markanın zihinlerinde yerleşmiş bir konsept olduğunu ve üründen farklı olduğunu biliyor. Şöyle ki bir ürünümüz rakipçe kopya ve taklit edilebilir. Markanın ise eşi benzeri yoktur. Tüketici artık bunun bilincindedir, dolayısıyla taklit mallara değil başarılı bulduğu ve zihninde yerleşmiş markaya yönelmektedir. Örneğin bir

tesisat malzemesi satan işyerine giden tüketici ben su veya elektrik sayacı almak istiyorum değil, ben Baylan almak istiyorum diyor ise bu sadece tüketicinin isme değil o ismin ürettiği mamulün kalitesine yöneldiği-

ni ortaya koymaktadır. Bu da markaya duyulan güveni ifade etmekte olup, 'taklitler asıllarını yaşatır' sözüyle özdeşleşmektedir. Bir ürünü taklit ettiğinizde taklit ettiğiniz ürünün üreticisinin marka değerini yükseltir, kendi markanızın değerini düşürürsünüz.

● **65 yılı deviren aile şirketiniz, başarıyla yükselen markanızı her geçen gün bir adım öteye taşıyor. Türkiye'de aile şirketlerinin markalaşma üzerindeki avantaj ve dezavantajlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Ülkemizde yer alan aile şirketlerinin çoğu KOBİ statüsündedir ve ülkemizin esas dinamiğini de bu küçük-orta boy işletmeler oluşturur. Ancak ülkemizde KOBİ'lerin yanı sıra büyük ölçekli şirketlerinde büyük bir kısmı aile şirketlerinin yönetimindedir. Ülkemizin içinde bulunduğu bu ekonomik koşullarda aile şirketlerinin hedeflerinin ve hedeflerine ulaşma planlarının ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Ülkemiz ekonomisinin geleceği için bu şirketlerin global pazarda varlıklarını sürdürebilmesi çok önemlidir. Aile şirketlerinin başarılı olanlarına baktığınızda ise kurumsallaşmayı ve çağın gelişim ve gereksinimlerine uygun yönetim sergilediklerini göreceksiniz. Bu doğrultuda hareket eden çoğu aile şirketinin büyüdüğü, bu yönetim modelini benimsemeyip, bütün yetkileri tek bir kişinin eline aldığı küçük ve orta ölçekli aile şirketlerinin çok kısa bir sürede yok olduğu ve şirketin devamlılığının kurucusunun ömrü ile sone erdiği görülmektedir.

Markalaşmak için bir yatırım yapmak lazım, bunun için de bir finans ayırmanız gerekir. Dikkat edersek kurumsal yapıya sahip şirketlerde

Markalaşmak için bir yatırım yapmak lazım, bunun için de bir finans ayırmanız gerekir. Kurumsal yapıya sahip şirketlerde markalaşma için yapılan yatırımların ciro içinde ciddi bir payı olduğu görülecektir.

markalaşma için yapılan yatırımların ciro içinde ciddi bir payı olduğu görülecektir. Aile şirketlerinde ise durum biraz farklıdır. Aile şirketleri genelde kurumsal bir yapıya sahip olmadıkları ve markalaşmak için yapılan harcamaları fuzuli

bir masraf olarak gördükleri için markalaşmayı pek dikkate almamakta ve markalaşmak için bir gayret göstermediği için de bütçelerinden pek bir pay ayırmamaktadır. Önceliği üretimin artırılması ve üretim araçlarına yatırım olan aile şirketlerinin en büyük dezavantajı, markalaşmaya öncelik vermemesidir. Şirketler uzun süre kalıcı olabilmek isterler, ancak hayatiyetlerini devam ettirebilmeleri, gelişmelerini sürdürüp büyüebilmeleri için kesinlikle markayı bir isim, bir çizgi, bir işaret olarak görmemesi gerekir. Aile şirketlerinin en büyük dezavantajı belirttiğim gibi markayı bir isim, logo gibi markalaşma sürecini ise boşuna yapılan bir masraf olarak görmeleridir. Aile şirketlerinin kişilere bağlı olmadan kurumsallaşmasının yanında markalaşamaması da her geçen gün daha da artan ağır rekabet koşulları altında mevcudiyetlerini koruyamamalarına neden olacaktır.

● **Bir şirket anayasanız var mı?**

Şu an için yok ancak hazırladığımızda; günlük yaşamımız, üretime ve içinde bulunduğumuz topluma ve geleceğe bakış açımız bizim şirket anayasamızın esas temelini teşkil edecektir.

● **Varsa eklemek istedikleriniz...**

Yerli sermayenin ayakta kalabilmesi için üreten kesim olarak dışa bağımlılığımızı arttıracak, bir üretim tarzının değil, aksine ülkemizdeki milli sermayeye destek veren ve önünü açan politikalar izlenmesinin doğru olduğunu düşünüyoruz. Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün belirttiği gibi "her fabrika bir kaledir" ve "endüstrileşmek, en büyük milli davarlarımız" arasında yer almaktadır.

ile her şey çok net®
kvknet

**Uyum süreci
çok kolay!**

**ISO 27001
UYUMLUDUR**

Tüm KVKK süreçlerinin yönetildiği **TÜRKİYE'NİN** **EN PRATİK VE EN EN ETKİLİ YAZILIMI**

- Aydınlatma metni sihirbazı
- Açık rıza sihirbazı
- Zaman damgalı kayıt tutma
- Hızlı veri envanteri oluşturma

- VERBİS kayıt raporu oluşturma
- Hazır doküman kütüphanesi
- E-danışman
- Veri sahibi başvuru süreci takibi

- İmha süreleri takibi
- Kullanıcı yetkilendirmeleri
- Yönetici özet raporu
- Risk Raporu

0 232 252 52 70

28/30 Sokak No: 18 Kat: 3 Daire: 1 GAZİEMİR / İZMİR

www.aryomyazilim.com.tr | www.kvknet.com.tr

Abdurrahman
ŞENOL

Kamu ihalelerindeki kanuni yollar

**Şikayet ve itirazen
şikayet baş-
vuru yolları
tüketildikten
sonra, itirazen
şikayet üye-
rine verilen
Kamu İhale
Kurumu ka-
rarlarına karşı
İdare Mah-
kemesinde
dava açılması
mümkündür.**

Kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veya kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yaptıkları ihalelere kamu ihaleleri denilmektedir. Kamu ihaleleri; kamu kurum ve kuruluşlarının gerçekleştirdiği iş, mal ve hizmetlerin, açık ve rekabetçi bir ortamda eksiltme veya artırma yöntemleriyle en uygun teklifte bulunana verilmesi şeklinde gerçekleştirilmektedir. İşbu kurum ve kuruluşların mal veya hizmet alımları ile yapım işleri bu konuda düzenlenen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre yürütülmektedir.

Kamu idareleri yapacakları ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Daha çok katılım sağlanması ve rekabetin artması amacıyla ihale ilanları gazetelerde yayınlanmaktadır. Ayrıca

KİK'in ilan portalı olan www.ilan.gov.tr internet sitesi ile Elektronik Kamu Alımları Platformu'nda [ekap.kik.gov.tr/EKAP](http://ekap.kik.gov.tr) ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının kendi internet siteleri üzerinden de ilanlar duyurulmaktadır. İhaleye ilişkin teklifte bulunacak olan firmaların EKAP'ta kayıtlarının olması gerekmektedir.

Kamu İhale Kurumu tarafından kullanılan E-şikayet modülü ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan ihalelerde; aday, istekli veya istekli olabileceklerin ihale sürecindeki işlem veya eylemlerin hukuka aykırılığı iddiasıyla yapacakları şikayet ve itirazen şikayet başvuruları ile bu başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması işlemleri EKAP üzerinden elektronik olarak gerçekleştirilmektedir.

İdareye şikâyet ve Kuruma itirazen şikâyet başvurusunda bulunulabilmesi için öncelikle; aday, istekli veya istekli olabilecek sıfatını haiz olunması ve başvuru sahibinin idarenin hukuka aykırı bir işlem veya eyle-

minden dolayı bir hak kaybına veya zarara uğraması veya zarara uğramasının muhtemel olması gerekmektedir. Şikayet süresi ise ivedi olarak yapılması zorunlu olan ihalelerde bu işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gereken tarihi izleyen günden itibaren 5 gün, diğer hallerde ise 10 gündür. İhaleye ilişkin olarak dava açılmadan önce şikayet ve itirazın şikayet yollarının tüketilmesi gerekmektedir. Kamu İhale Kanunu'nun 54. maddesinde şikayet ve itirazın şikayet dilekçesinde bulunması gereken hususlara da yer verilmiştir. İdareye yapılan şikayet başvurusundan sonra idare, gerekli incelemeyi yaparak 10 gün içinde gerekçeli bir karar alır ve bu kararı şikayetçi ile diğer aday veya istekliler veya istekli olabileceklere bildirir. Bu 10 günlük süre zarfında bir karar alınmaması halinde başvuru sahibi tarafından karar verme süresinin bitimini, süresinde alınan kararın uygun bulunmaması halinde ise başvuru sahibi dahil aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından idarece alınan kararın bildirimini izleyen 10 gün içinde Kamu İhale Kurumu'na itirazın şikayet başvurusunda bulunulabilmektedir. Kamu İhale Kurumu tarafından itirazın şikayet hakkında karar verilmeden ihale konusu işe ilişkin sözleşme imzalanma-

sı mümkün değildir.

Şikayet veya itirazın şikayet başvurusu üzerine ihaleyi yapan idare veya Kamu İhale Kurumu tarafından gerekli incelemeler yapılarak ihale sürecinin devam etmesine engel oluşturacak ve düzeltici işlemle giderilemeyecek hukuka aykırılığın tespit edilmesi halinde ihalenin iptaline karar verilmektedir.

İdare tarafından düzeltme yapılması yoluyla giderilebilecek ve ihale sürecinin kesintiye uğratılmasına gerek bulunmayan durumlarda ise düzeltici işlem belirlenmesine karar verilmektedir.

Öte yandan başvurunun süre, usul ve şekil kurallarına uygun olmaması, usulüne uygun olarak sözleşme imzalanmış olması veya şikayete konu işlemlerde hukuka aykırılığın tespit edilememesi veya itirazın şikayet başvurusuna konu hususun kurumun görev alanında bulunmaması hallerinde ise başvurunun reddine karar verilmektedir.

Şikayet ve itirazın şikayet başvuru yolları tüketildikten sonra, itirazın şikayet üzerine verilen Kamu İhale Kurumu kararlarına karşı İdare Mahkemesinde dava açılması mümkündür. Yürütmenin durdurulması kararı verilmediği takdirde dava açılması ihale konusu işe ilişkin sözleşme imzalanmasına engel değildir.

Dinamik Denetim Ekibi salgın önlemlerini yerinde inceliyor

Içişleri Bakanlığı'nın "Dinamik Denetim Süreci" konulu genelgesine göre, 4 Mart 2021 tarihinden itibaren ülke genelinde yoğunlaştırılmış dinamik denetim faaliyetleri başlatılırken, bu kapsamda işletme-kurum ve kuruluşlarda salgınla mücadele yöntemlerini denetleyen Dinamik Denetim Ekibi, 17 Mart 2021 itibarıyla sahada aktif olarak görev aldı.

Genelgede, kontrollü normalleşme döneminin sürdürülebilirliği ve bir an evvel tam anlamıyla normalleşmenin sağlanması için temizlik, maske, mesafe prensiplerinin yanı sıra hayatın her alanını kapsayacak şekilde belirlenen kurallara toplumun tüm kesimlerince uyulmasının önemini yanında, denetim faaliyetlerinin etkinliği ve sürekliliğinin de büyük bir etken olarak görüldüğü vurgulandı.

Genelgeye göre, denetim faaliyetlerine tüm kamu kurum ve kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve meslek odalarının azami seviyede destek (personel, araç, malzeme vb.) vermesi gerekiyor. Bu denetimlerde teknolojik imkanlardan üst düzeyde istifade etmek suretiyle denetimlerin etkinliği ve kapasitesi artırılabilecek.

Bu kapsamda İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyetlerini sürdüren firmaların söz konusu denetim süreci de Bölge Müdürlüğü güvenlik birimlerinin desteği ile gerçekleştiriliyor.

Denetimlerde firmaların Covid-19 salgınına karşı aldığı önlemler yerinde incelenirken, firmaların şu kurallara uymuş olmaları bekleniyor:

- Her 300 kişiye en az 1, 600 kişiye en az

2, 600'ün üzerindeki her 300 kişi için 1 ilave denetim elamanından, Covid-19 Dinamik Denetim Ekibinin oluşturulması,

- Dinamik Denetim Ekibinde görevlendirilen personele sarı üzerine siyah yazı ile "Dinamik Denetim Ekibi Covid-19" yazılı yeleklerin verilmesi ve aktif olarak kullanıyor olması,
- Firmalarda Covid-19 ile ilgili 14 altın kuralın görünür yerlere asılması,
- "Maskesiz Girilmez" ikaz levhaları veya afişlerinin asılması,
- Covid-19 bulaş yolları ile ilgili bilgilendirme afişlerinin asılması,
- Firmaya girişte çalışanların ve kişilerin ısı ölçer ile vücut sıcaklıklarının ölçülmesi ve HES Kodu sorgulamasının yapılması,
- Çalışanların her gün sabah mesai başlangıcında HES Kodu sorgulamasının yapılması,
- Yemekhanelerde, masa ve sandalyelerde oturma düzeninin mesafe kurallarına uygun şekilde planlanması,
- Yemekhanelerde ortak kullanımı olan tuzluk, baharatlık, yağlık ve limonluk vb. malzemelerin tek kullanımlık olması,
- Firma girişi, koridor ve yemekhane girişlerinde hijyen el dezenfektanlarının bırakılmış olması,
- Firma çalışanlarına maske verilmesi,
- Firma çalışanlarının maskelerinin usulüne uygun şekilde kullanması,
- Personellerin sosyal mesafe kurallarına uygun şekilde düzenlerini alması.

VANA SEKTÖRÜNÜN ÖNCÜSÜ REKOR YATIRIMLA DAHA DA GÜÇLÜ

16 milyon Euro'luk yatırım ile imalat tesislerimizi bir araya getirecek Project Pearl, üretim kapasitemizi %100 arttıracak, yenilenen makine parkuru ile üretimde verimlilik ve kaliteyi üst seviyeye çıkaracak.

su kadar güçlü

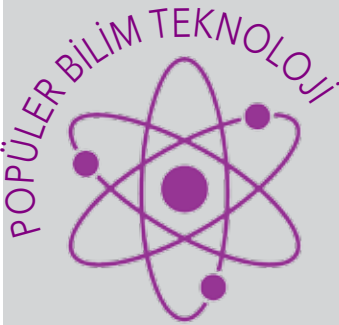
www.oz-kan.com.tr
Hawle Avusturya Grubu kuruluşudur.

Gökhan SEZER

Nanoteknoloji hayatımıza nasıl girdi?

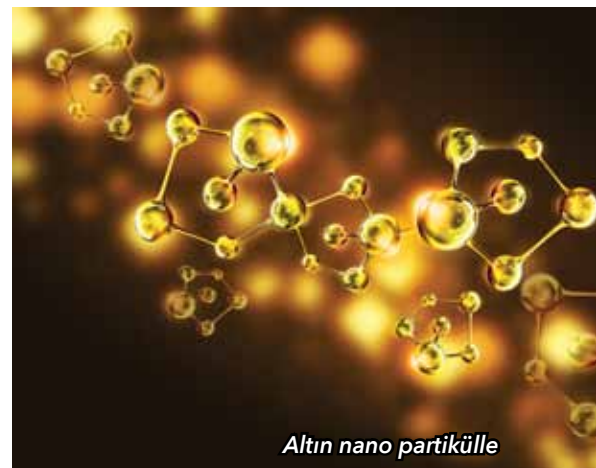
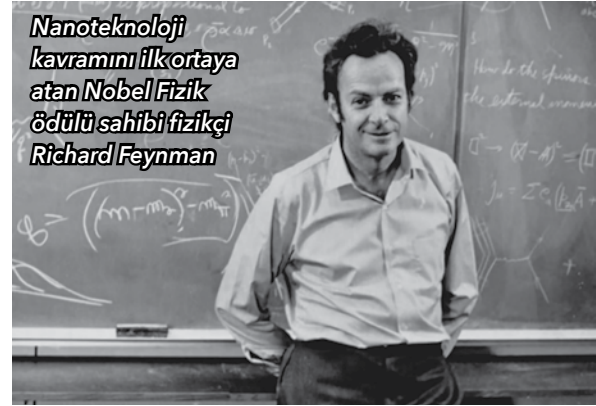

Nanoteknoloji hayatlarımızı sağlık, eğlence, elektronik veya başka bir bakış açısıyla zar zor kavrayabileceğimiz bir biçimde değiştirecek.

Konunun uzmanlarına bakılırsa 2025 yılı itibarıyla nanoteknolojinin hayatımızdaki etkilerinin hissedilebilir olacağı zamanlara girmiş olacağız. Nanoteknoloji, kısaca yaklaşık 1 ila 100 nanometre olan nano ölçekte yürütülen bilim, mühendislik ve teknolojidir. Bu duruma İkinci Sanayi Devrimi diyenler de var. Kuantum mekaniğinin geçerli olduğu, atomlarla oynanarak yapılan çalışmalar içeren bambaşka bir teknoloji ve onun sağlayacağı bambaşka bir dünya...

Böylesine önemli bir dönüm noktasına ne kadar hazırız onu da kestirmek güç. İnternetin, cep telefonlarının insan hayatını nasıl değiştirdiğini düşündüğümüzde yeni gelişmelerin ne kadar farklı bir değişim yaratacağını hep birlikte göreceğiz. Her şey o kadar hızlı geliyor ki toplumsal, sosyolojik, hukuki boyutları konuşup

Nanoteknoloji kavramını ilk ortaya atan Nobel Fizik ödülü sahibi fizikçi Richard Feynman

Altın nano partikülle

tartışmadan, belirli bir anlayış sağlayamadan, kurallar koyamadan teknoloji hızlıca hayatımıza giriyor. Öngörülemeyen ve takip edilemeyen o kadar çok konu var ki teknolojinin hızına erişilemiyor.

Nanoteknoloji hayatımıza nasıl girdi? Bu sorunun cevabı elbette kuantum mekaniğinin tanımlarının yapılmasından sonra yani 20. yüzyıl sonlarına doğru olmalı ama hiç de öyle olmadığı tarihsel birtakım buluntuların incelenmesiyle anlaşıldı. En popüler ve en eski örnek Lycus Kupası denilen M.S. 4. yüzyıldan kalma antik bir kupadır. Bu kupa ışık kaynağını içine yerleştirdiğinizde kırmızı, dışarıdan aydınlatıldığınızda ise yeşil ışık vermektedir. Bu kupanın sırrı ancak 1990 yılında elektron mikroskobu ile yapılan incelemeyle çözülebilmiştir. Bu incelemede cam boyasında nano ölçeğinde altın partikülleri kullanıldığı tespit edilmiş. Kupaya bu özelliği katan işte bu partiküller. Bir şekilde bilmeden nanoteknoloji uygulanmış yani. Hem de yaklaşık 1600 yıl önce. Daha başka örnekler de var ancak onları da başka bir gün anlatırız diyerek konumuza devam edelim.

Nanobilim ve nanoteknolojinin arkasındaki fikir ve kavramlar ilk defa, 29 Aralık 1959'da Kaliforniya Teknoloji Enstitüsü'nde (CalTech) Amerikan Fizik Topluluğu toplantısında efsanevi Nobel ödülü sahibi Fizikçi Richard Feynman'ın "Alta Bolca Oda Var" (There is plenty of room at the bottom)" başlıklı bir konuşmasında ifade edildi. Feynman konuşmasında bilim adamlarının tek tek atomları ve molekülleri etkileştirerek kontrol edebilecekleri bir süreci anlattı.

1974 yılında ise Tokyo Üniversitesi'nden

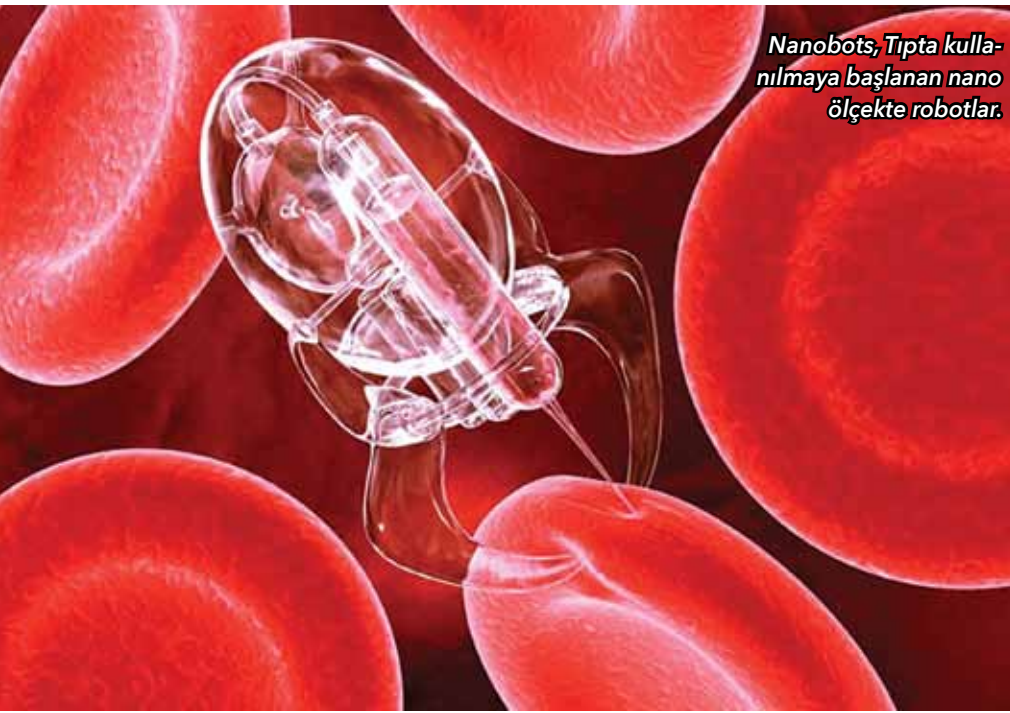
Kuantum mikroskopunda atom seviyesinde gözlem yapılıyor

Lycurgus Kupası

Nano patlamalar-Fanny Beron Ecole Polytechnique Montreal Kanada

Nanobots, Tıpta kullanılmaya başlanan nano ölçekte robotlar.

Nanorobotlar, akıllı ilaçlar nanoteknolojinin tıp alanındaki yenilikler

Profesör Norio Taniguchi, yaptığı ultra hassas işleme araştırmaları sırasında nanoteknoloji terimini ortaya attı.

Nanoteknoloji de uygulama çalışmaları ise ancak 1981 yılında Taramalı Tünelleme Mikroskobu'nun icadı ile başladı. Tek tek atomları görebilen bu cihaz Goethe Üniversitesi'nden Heinrich Röhrer ve Gerd Binnig tarafından keşfedildi ve bu iki bilim insanı bu büyük keşifleriyle 1986 yılında Nobel Fizik Ödülü'nü aldılar.

Bu büyük buluşun ardından bu cihaz temel alınarak 1986 yılında Atomik Kuvvet Mikroskobu geliştirildi ve bu cihaz 1989 yılında ticari olarak üretilerek nanoteknoloji çalışmalarının da ticari olarak başlamasını sağladı ve nanoteknoloji alanında çalışmalar adeta patladı.

Günümüzde nanoteknolojinin kullanılması

diği alan nerede ise yok gibi.

Sağlık alanında; Nanobot denilen insan vücudunun içinde dolaşıp ilaç dağıtabilecek, mikro cerrahi yapabilecek nano boyutta robotlar artık devrede. Nanoteknoloji ile geliştirilen akıllı ilaçlar da kullanılmaya başladı. Kozmetik alanda nano partikül içermeyen krem nerede ise yok gibi artık.

Askeri alanda da yoğun bir kullanım var, özellikle kıyafetlerde. Askerler'in giydiği kıyafetler bulunduğu ortama uyum sağlayan, nanoteknoloji ile geliştirilen aktif kamuflaj denilen kumaşlardan üretiliyor artık. Kurşun geçirmez yeleklerde de ağır hantal çeliğin yerini, kuş tüyü gibi hafif nano partikül içerikli sıvı aldı.

Günlük hayatımızda kullandığımız anti bakteriyel her türlü malzemede artık gümüş nano partikülleri kullanılıyor.

Spor alanında da performansı artırıcı ürünler için yoğun biçimde kullanılmaya başlandı nanoteknoloji. Çok hafif ve çok dayanıklı tenis raketleri, golf sopaları, buz hokeyi sopaları nanoteknoloji ile üretiliyor. Patlamayan topolar, yüzücülerin giydiği ve su içinde olağanüstü kayganlığı sağlayan kumaştan yapılan mayolar, rüzgarı ve hava direncini minimuma indiren sporcuların giydiği kıyafetler hep nanoteknoloji ürünü.

Elektronikte ise durum bu diğer alanlardan daha da büyük değişimlere gebe. Günümüzde yarıiletken teknolojisinde üretilen mikroişlemciler 5 mm boyutlarında üretim teknolojisiyle üretiliyor. Bu da ancak nanoteknoloji ile mümkün olabiliyor.

Elektronikte yarıiletken teknolojilerinde temel malzeme olarak kullanılan Silisyum enerji konusunda temel olan güç elektroniği uygulamalarında ciddi anlamda ısı problemleriyle karşılaşmakta, ciddi enerji kayıpları oluşmakta ve yetersiz kalmaktaydı. İşte bu malzemenin yerini nanoteknoloji ürünü yeni bir malzeme olan Galyum Nitrat aldı. Isı problemini orta-

dan kaldıran ve büyük miktarda enerji tasarrufu sağlayan Galyum Nitrat malzemesi ile yapılan güç transistörleri çok kısa zamanda, radarlardan, elektrikli arabalara, güneş enerji sistemlerinden, hızlı trenlere, uydulardan, enerji nakil hatlarına birçok yerde elektronik güç devrelerinde vazgeçilmez hale geldiler.

Bu yeni nanoteknoloji ürünü, geleceğin teknolojilerinde kritik bir malzeme olduğu için devletler bu konuya özel ilgi gösteriyorlar. Ülkemizde de Bilkent Üniversitesi ve Aselsan ortaklığıyla 2014 yılında Galyum Nitrat güç transistörleri üretmek için bir şirket kuruldu. Şirket Bilkent Üniversitesi

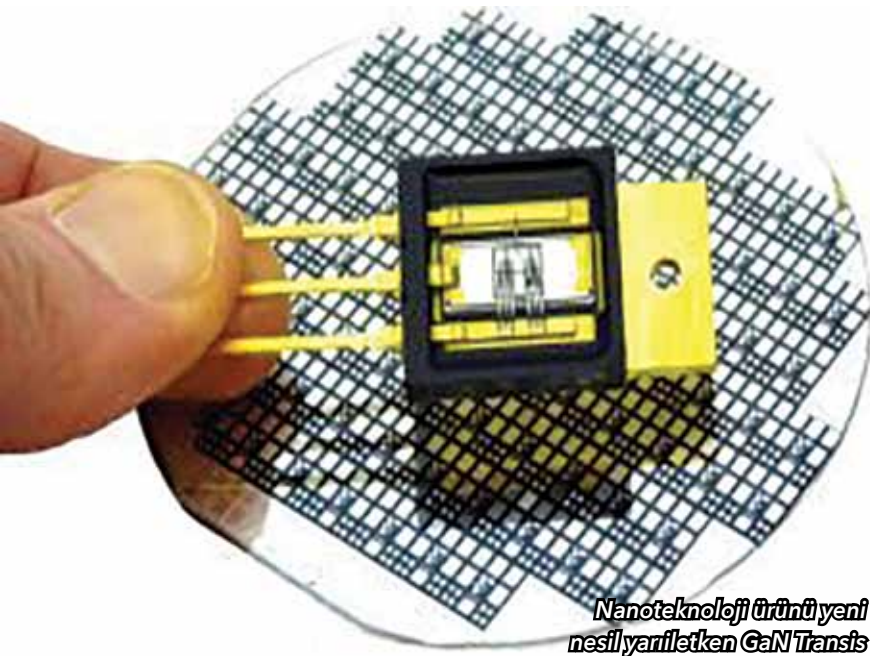

Nanoteknoloji ürünü raket

bünyesinde bulunan Nanoteknoloji laboratuvarında ürünleri geliştiriyor.

Nanoteknoloji artık her yerde, biz fark etmeden günlük hayatımızda kullanılıyor. Onu ticari, politik ve bilimsel açıdan değerlendirmeyi bu kadar zorlayıcı kılan, bu yeni devrimci kullanım yöntemleri aslında. Bununla birlikte, konunun uzmanları bu bilimi tüm alanlarda uygulamadan önce Nanoteknoloji kullanma riskini de göz önünde bulundurması gerekliliğini belirtiyorlar. Tabii değişim hızına yetişebilirse...

Nanoteknoloji, hayatlarımızı sağlık, eğlence, elektronik veya başka bir bakış açısıyla zar zor kavrayabileceğimiz bir biçimde değiştirecek. Bu kaçınılmaz gözüküyor. Atomları ve molekülleri manipüle etme yeteneği ile yapılacak üretimlerden söz ediyoruz. Mevcut geleneksel üretim sürecimiz birçok alanda tamamen ortadan kalkacak ve atomlarla üretim yapılan bambaşka bir çağ başlayacak. Heyecanla izlemeye devam edeceğiz.

Nanoteknoloji ürünü yeni nesil yarıiletken GaN Transis

Hüseyin DOĞAN

Eğitimde fırsat eşitliğinin öncü destekçilerinden EÇEV 'gelecek sunuyor'

EÇEV, kuruluşundan bu yana ilkokuldan üniversiteye 25 bin başarılı ve ihtiyaç sahibi öğrenciye karşılıksız burs ve eğitim desteği verdi, 10 binden fazla eğitimcimizin mesleki ve kişisel gelişimine destek oldu.

Yüzlerce hizmet gönüllüsünün gayreti, binlerce bağışçının desteğiyle çocuk, genç ve yetişkin insanların yaşamını değiştiren ve onlara dokunan Ege Çağdaş Eğitim Vakfı (EÇEV) Yönetim Kurulu Başkanı Yase-min Reşitoğlu, tamamen gönüllülük esasıyla çalışan vakfın çalışmalarını anlattı. Öncelikle şehir dışından İzmir'e üniversiteye gelen gençlere destek verdiklerini ifade eden Reşitoğlu, "Gençlerin eğitim yolculuğunu kolaylaştırmak adına başarı bursu vermenin yanı sıra onlar için diğer gençlerimizle bir arada olacakları

kültürel ve sosyal buluşma, paylaşma ortamları yaratmaya çalışıyoruz. Onları İzmir'de geniş ve sıcak bir aile ortamında yaşatmayı hedefliyoruz" diyor.

Ege Çağdaş

Eğitim Vakfı ve çalışmalarını daha yakından tanımak için Yasemin Reşitoğlu ile söyleştik.

• Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

Malatya doğumluyum. Evli ve iki değerli kız evlat sahibiyim. Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi'nden mezun oldum. 11 yıl devlet memurluğu sonrasında istifa ederek Özel Ekin Okulları kuruluşunda yer aldım. Halen Ekin

Okulları kurucu genel müdürlüğü görevini sürdürüyorum. EÇEV'in 7 yıl yönetim kurulu görev aldıkten sonra son 3 dönemdir Yönetim Kurulu Başkanlığını yürütmekteyim. Bu son görev yılım, artık bayrağı yeni bir arkadaşına devretmek için hazırlanıyorum.

Bir insanın hayatta karşılaşacağı en zor sorunun bu olduğunu düşünüyorum. Çünkü genelde insan yaptıklarının en doğru ve en iyi olduğunu düşünür ve kendini bu gerçeklik üzerinden tanımlar. Önce kendini bileceksin ve sonrada anlatacaksın. Çok zor!

Her bulunduğum ortamda kendim olmaya özen gösteririm. Genel olarak, ben nasıl biriyim, diye düşündüğümde hep daha çok şey bilmenin peşinde olduğum için çok meraklı ve denemeyi seven bir yapım olduğunu söyleyebilirim. Evrensel ve bireysel değerleri çok önemseyen, adil olmaya çalışan her türlü ayrımcılığı şiddetle reddeden, yaratıcılık yönü güçlü ve enerjisi yüksek, yaptığı her işe heyecan duyan, çalışkan bir insanım. Aslında bizim kuşağın çalışmayı çok sevmek gibi bir özelliği var galiba ondan böyleyiz.

Dostluklar benim için çok önemlidir. En büyük zenginliğin iyi bir aile ve dostluklar inşa etmek ve de korumak olduğunu inanırım. Acıma duygusundan yoksun insanlardan ve hayat tarzıma müdahaleden hoşlanmam. Merkezimde her zaman insan vardır. İmandıklarımı sonuna kadar savunurum. Elbette hoşlanmadığım ve değiştirmek için çabaladığım karakter özelliklerim de var; yaşananları kolay unutamamak ve fazla iş odaklı olmak gibi.

Çok iyi bir kitap okuru olduğumu söyleyebilirim. Farklı alanlara ait kitapları okumayı seviyorum. Son dönemlerde özellikle yakın tarih ile ilgili okumaya çalışıyorum. Ama film ve dizi izlemeyi

de seviyorum, eliş ile uğraşmayı da. Hobi-lerim var ve onlara zaman ayırmaya özen gösteriyorum. Zamanın ötesinde doğmuş insanları seviyorum ve örnek almaya çalışıyorum. Seyahat etmeyi çok seviyorum, olabildiği kadar çok kültür tanımak, gidebildiğim kadar ülke görmek istiyorum. Bu nedenle tek bir yer ve tercih ettiğim ülke yok. Kines-tetik bir yapım olduğu için hareketli yaşanan her şey ilgimi fazlası ile çekiyor.

Doğanın 1,5 yılda ürettiğini 1 yılda tüketir hale geldik ve bu süre daha da kıalmaya devam ediyor. Doğanın kendisini yenilemesine izin vermiyoruz. Dünyamızın daha yaşanabilir bir yer olması için "yardım edilmiş yoksullar yerine ortadan kaldırılmış yoksulluk" için çabalamak gerektiğine inanıyorum ve bunun için farklı alanlarda yapılan çalışmalara destek vermeye çalışıyorum. Amaçları için sorumluluk almak gerektiğini biliyor ve çabalıyorum. İnsan üç kere doğarmış ilki annesinden, ikincisi tercihlerinden, 40'ında da hatalarından. Geriye dönüp baktığımda her üç doğumu da tamamlamış ve hayallerimi gerçekleştirmiş şanslı insanlardan olduğumu düşünüyorum. Kısacası çok yönlü olmayı seviyorum ve tercih ediyorum. Çünkü hayat hep hayalleri aşılıyor.

● **EÇEV'in kuruluş amacını, bu fikrin doğuş nedenlerini ve bugünlere uzanan sürecini aktarır mısınız?**

Ege Çağdaş Eğitim Vakfı; 1995 yılında, çağdaş ve evrensel kültür değerleri ile donanmış, cumhuriyetin kazanımlarına ve demokrasiye inanan, bilimsel düşünen, sorgulayan, laik ve aydın nesillerin yetiştirilmesine katkıda bulunmak ve eğitimde fırsat eşitliği yaratmak amacıyla, yerelde bir çağdaş eğitim

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamayı amaçlayan faaliyetlerimiz: Çocuklarla gençlere yönelik burslar ve kişisel gelişim, öğretmen eğitimleri, aile destek ve kadını güçlendirme programları.

seferberliği başlatma ülküsü ile 96 kurucumuz tarafından kuruldu. Bu vizyon doğrultusunda, İzmir’de kurulmuş ve “kamu yararına çalışan” bir vakıf olarak, her yaşta çocuk ve gencin eğitim ve öğretimleri boyunca en temel insan haklarından olan “eşit ve yetenekleri doğrultusunda eğitim” fırsatlarına erişebilmeleri, çağdaş bilgilerle donanmış, kültürlü, görgülü, becerikli, üretken bireyler olarak toplumda yer almalarını sağlamayı amaçlıyor.

Kuruluşundan bu yana EÇEV, yaklaşık 25 bin başarılı ve ihtiyaç sahibi ilköğretim, ortaokul, lise ve üniversite öğrencisine karşılıksız burs ve eğitim desteği verdi. Öğretmenlere yönelik eğitim projeleriyle de 10 binden fazla eğitimcimizin mesleki ve kişisel gelişimine destek oldu.

● Hali hazırda yürüttüğünüz çalışmalar hakkında bilgi alabilir miyiz?

Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamayı amaçlayan faaliyetlerimizi üç başlık altında toplayabiliriz: Çocuklara ve gençlere yönelik eğitim burslarımız ve kişisel gelişim programlarımız, öğretmen eğitimlerimiz, aile destek ve kadını güçlendirme programlarımız.

Eğitim burslarımız, ilköğretimden üniversiteye kadar eğitimin her kademesinde başarılı ancak maddi olanakları kısıtlı öğrencileri desteklemeyi amaçlıyor. EÇEV her yıl 500’e

yakın burs veriyor; bu sayının yaklaşık yarısı üniversite, diğer yarısı da lise ve ilköğretim öğrencileri. Üniversite burslarında eğitim fakültesi öğrencilerine, yani geleceğin öğretmenlerine özel

bir önem veriyoruz. Tüm burslu öğrencilerimize burslarının yanı sıra, kişisel ve mesleki gelişim olanakları sunuyoruz; özellikle üniversite bursiyerlerimizi etkinlik merkezlerimizde gönüllü çalışmalar yapmaya teşvik ediyoruz.

İlk ve ortaokul öğrencilerine ağırlıklı olarak etkinlik merkezlerimizden ulaşıyoruz. Dezavantajlı bölgelerde yer alan İzmir’de iki, Salihli’de bir etkinlik merkezimiz var. Buralarda, okul öncesi çağıdaki çocukların eğitim hayatına hazırlanmaları için fırsat sunuyoruz; ilk ve ortaokul öğrencilerine, ailelerinin ve okullarının kısıtlı olanakları ile erişemedikleri kültür, sanat, bilim atölyelerine katılarak kendilerini tanımları, yeteneklerini keşfetmeleri için imkan veriyoruz.

Yaratıcı Yenilikçi Öğretmen Semineri (YYÖS), İzmir Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Günleri (ÇOGED) gibi uzun yıllardır sürdürdüğümüz, alanında marka olmuş eğitim projelerimizle, gelecek nesilleri geleceğe hazırlayan öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimine katkıda bulunuyoruz. YYÖS 17, ÇOGED 7 yıldır devam ediyor, her yıl birer kez düzenleniyor ve yaklaşık 1500 öğretmene ulaşıyor.

Eğitimde ailenin yapıcı ve bütünleştirici etkisini de göz ardı edemeyiz. Aileler, çocukların gelişiminde temel rol modelini ve öncelikli öğrenme kaynağını oluşturuyor. Vakıf olarak, ailelerin ve özellikle annelerin sosyal ve ekonomik alanlarda güçlenmesinin çocuğun yaşam kalitesi ve başarı düzeyi üstündeki olumlu etkisini önemsiyoruz. Aile içi iletişim ve ebeveyn davranışının niteliğini yükseltmenin yanı sıra, bireylerin yaşam boyu öğrenme ve bilgi ve becerilerini geliştirme hakkını da gözeterek, dezavantajlı bölgelerdeki yetişkinlerin kişisel gelişimlerini sürdürmelerini des-

tekliyoruz; böylece, toplumsal farkındalığın yükseltilmesine katkıda bulunuyoruz.

● **İzmirliilerin Vakfınıza verdiği destek hakkında neler söylemek istersiniz?**

İzmir’de kurulmuş bir vakıf olarak EÇEV’e İzmirliilerin desteği elbette ki çok büyük. En büyük zenginliğimiz, vizyonumuzu paylaşan bağışçılarımız, destekçilerimiz ve gönüllülerimiz. Az önce bahsettiğim burs ve eğitime destek çalışmalarımızın tamamını bağışçı ve sponsorlarımızın maddi veya ayni katkılarıyla gerçekleştiriyoruz. Gücümüzü onlardan alıyoruz. Bireysel bağışçılarınız desteği, kurumsal iş birliklerimiz, proje ortaklarımız, çalışmalarımıza emeğini, zamanını ayırarak destek veren adanmış gönüllülerimiz, her biri ayrı ayrı kıymetli bizim için. Elbette sadece doğrudan bağışlar değil, faaliyetlerimizi fonlayacak kaynağı yaratmak için biz de yıl boyunca çeşitli faaliyetler düzenliyoruz. Kermesler, konserler, geziler, yemekli toplantılar gibi çok çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerle hem kaynak yaratıyor, hem de kentimizin kültürel ve sosyal hayatını renklendiriyoruz. Pandemi nedeniyle bir yıldır bu etkinlikleri yapamıyoruz ancak, normalleşmeye kavuşacağımız günlerde İzmirliilerin yine bu etkinliklere hem organizasyon desteği vererek hem katılarak yanımızda olmaya devam edeceğinden eminim.

EÇEV’i desteklemenin birçok yolu var. İyilik koşullarında EÇEV için bağış kampanyası açmak, Eğitime Pedalla - Bisiklet turumuza katılmak, çiçek-çelenk bağışları yaparken, çikolata, davetiye, hediyelik seçerken Vakfımızın ürünlerini tercih etmek, gibi hepsini burada saymadığım pek çok şekilde, hem İzmirliiler, hem kendisi burada olmasa da kalbi İzmir için atanlar, hem de eğitimin önemine bizim gibi inananların desteğiyle yolumuza devam ediyoruz.

Vakfımız kamu yararına faaliyet gösteren kurum statüsünde olduğu için yıl içinde yapılan bireysel veya kurumsal bağışlar, yıl sonunda gelir veya kurumlar vergisi matrahından da mahsup edilebiliyor.

● **EÇEV'in öğrencilere eğitim desteği sunan bursları hakkında bilgi verir misiniz?**

Bizler, EÇEV'de, değişim ve dönüşüm yaratmanın gençlerle uzun dönemli nitelikli iletişim ve etkileşim içinde olmakla gerçekleştirebileceğine inandığımız için, burs programımızı, gençlerimize maddi destek sağlamanın yanı sıra, yıl boyunca devam eden bir kişisel gelişim programıyla da destekliyoruz. EÇEV burs programına dahil olan her öğrenci eğitim-öğretim yılı boyunca:

- Eylül-Haziran döneminde 10 ay süreyle -karşılıksız- aylık eğitim bursu alıyor.
- Kendi yaş grubuna uygun olarak tasarlanmış bir kişisel gelişim programına dahil oluyor.

Eğitim burslarımız, değişen ekonomik

yıl boyunca gerçekleştirdiğimiz kişisel gelişim programı giderlerine katkı olarak Vakfımızın burs fonuna dahil ediliyor. 2020-2021 eğitim öğretim dönemi için burs başlığı rakamlarımız şöyle:

- İlk ve ortaokul: 125 TL/ay * 12 ay: 1500 TL/yıl
 - Lise: 200 TL/ay * 12 ay: 2400 TL/yıl
 - Üniversite: 300 TL/ay * 12 ay: 3600 TL/yıl
- Burs alan her öğrenci, dahil olduğu eğitim kademesinin ve yaş grubunun ihtiyaçları gözetilerek tasarlanmış bir kişisel gelişim programına katılıyor. Her öğrencinin her ay en az bir kültür, sanat, bilim veya spor etkinliğine katılmasını öngören bu programda kişisel gelişim seminerleri, sinema, tiyatro, konser, sergi vb. kültür-sanat etkinlikleri, geziler, meslek tanıtım günü, gönüllülük, sosyal sorumluluk ve farkındalık çalışmaları gibi etkinlikler yer alıyor. Bursluluğun bir sonraki yıl devamı, öğrencinin okul başarısının belli bir düzeyin altına düşmemesi ve kişisel gelişim programına yeterli düzeyde katılımına bağlı oluyor. Burs programına dahil edilecek öğrenciler, bireysel başvuru sonrasında, yüz yüze görüşmelerle, öğrencinin başarı ve ihtiyaçlılık durumu değerlendirilerek seçiliyor. Burslu öğrencilerimize yıl içinde çeşitli destek projelerimiz kapsamında giysi ve malzeme vb. yardımları

da yapmaktayız. Bursluluk kriterlerini sağlayan öğrencilerimize desteğimiz üniversiteden mezun olana kadar sürüyor.

EÇEV, 25. yılını tamamlayan bir vakıf olarak eğitimde yaptığı yeni ve önemli başka projelerle yoluna devam edecek. Bizler de her zaman vakfımızın yanında olmaya ve desteklemeye devam edeceğiz.

● **Pandemi sürecinde sekteye uğrayan yüz yüze**

eğitimlerin yarına yansımaları sizce nasıl olacak?

Pandemi dünyada farklı kademelerde

koşullara göre her yıl güncelleniyor. 2020-21 eğitim öğretim döneminde aylık burs rakamlarımız ilk ve ortaokul için 125, lise için 200, üniversite için 300 TL.

Burs başlıklarımız, ilgili kademedeki aylık burs tutarı kadar, 12 ay boyunca Vakfımıza başta bulunuyor. Bu başlıklar 10 ay boyunca doğrudan öğrenciye aktarılıyor, kalan 2 aylık başlıklar ise öğrenciler için

2 milyara yakın öğrenciyi etkiledi. Bu dönemde, eğitim-öğretim; okulların hiç hazırlıklı olmadığı bir durumla karşı karşıya kaldı. Okullar, bazı ülkelerde tamamen, bazılarında kısmi olarak kapandı ve eğitime ara verilmek zorunda kaldı.

Böylelikle 2020 Nisan'ından itibaren yaşadığımız bu süreçle birlikte uzaktan eğitim kavramı hayatımıza girdi. Aslında eğitim dünyası, uzaktan eğitime belli ölçülerde hazırды ve kısmi olarak kullandıkları bir yöntemdi; ama bu ölçekteki durum için bir hazırlık yoktu. Zorunlu olarak başlayan bu süreçte eğitimin kesintiye uğramaması için MEB ve diğer eğitim kurumları hızlı bir aksiyon alıp alternatifler üretti. Süreç uzayınca uzaktan eğitim başarısı, erişimde yaşanan sorunlar, yeni süreçte ailelerin etkisi, öğrenci motivasyonu, dezavantajlı grupların durumu, ekipman temini, öğrenme kayıpları ve öğrenciler üzerindeki psikolojik etkileri gibi konular, tüm dünyada tartışılmaya başlandı.

Halen bu süreç de öğrenme kayıplarının ne ölçüde olacağı, aranın kapatılması için alınacak önlemler konusunda tartışmalar devam etmektedir. Öğrencilerin; bireysel farklılıkları, erişim olanakları ve ekipman

eksiklikleri nedeniyle yüz yüze eğitime göre olumsuz yönde bir fark olduğu yadsınamaz bir gerçek.

Yakın geçmişte böyle bir süreç yaşanmadığı için olası etkiler konusunda şu an net bir şeyler söylemek mümkün değil; ama bu konuda yürütülen pek çok çalışma var. Pandemi süreci bittiğinde daha net bilgiler ve sonuçlar elde etmek mümkün olacak.

Koşullar çok aynı olmasa da Afganistan'da eğitime verilen 3 aylık bir aranın 1,5 yılda kapatıldığına dair bir çalışma var. Bu çalışmanın sonuçlarını göz önüne alırsak çok da iyimser bir tablo ile karşılaşmayacağımızı düşünüyorum.

● **Sıradaki hedefiniz nelerdir?**

Daha önce belirttiğim gibi EÇEV'deki misyonumu tamamladığımı düşünüyorum ve bayrağı yeni bir arkadaşşıma devretmek bu yılki hedefim. EÇEV, 25. yılını tamamlayan bir vakıf olarak eğitimde yaptığı yeni ve önemli başka projelerle yoluna devam edecek. Elbette bizler her zaman vakfımızın yanında olmaya ve desteklemeye devam edeceğiz. Küçük prensin tilkisinin dediği gibi "Ölene kadar sorumluyuz, gönül bağı kurduğumuz her şeyden..." İnsan emek verdiği her şeyle güçlü ve sonsuz bir bağ kuruyor çünkü.

Kişisel hedeflerime gelirse; bundan sonra kadın ve kadın sorunları alanındaki çalışmalara daha çok zaman ayırmak istiyorum.

● **Bu konuların haricinde eklemek istedikleriniz var mı?**

Ben birlikte çalışmanın, proje yapmanın sinerjisine çok inanıyorum. Bu nedenle STK'lar arasında iş birlikleri çok önemli. Bana göre siz de bir STK mantığı ile çalışıyorsunuz. Temennim önümüzdeki yıllarda EÇEV veya benzeri kurumlarla daha fazla ortak çalışmalar üretmek için bir araya gelecek fırsatlar yaratılması ve iş birliklerinin çoğaltılmasıdır.

Kaybedilmiş toprakların aziz hatıralarına saygıyla...

Beni 'Ana'vatanıma götür GÜLCEMAL

**İBB Mübadil
Anı Evi ve
Müzesi**

Beni anavatanıma götür Gülcemal,
önce akla pakla, gözyaşlarımın tuzu
silinsin yanaklarımdan, ayağımın tozu,
çocuğumun çocukluğu... Sonra sal
vatanımın kollarına...

Değiş - tokuş...

İki kelime...

Bu ikilem bana
hep alışverişi hatırlatır.
Elden bir objeyi çıkar-
tırken yeni bir varlığa
sahip olmayı... İş, ha-
yatların elden çıkartılıp
yenisinin kurulmasına
gelince, işte o zaman

renk değişmeye başlar; hüznün sarısı olur, kaygı
grisi olur, matem siyahı olur, şans yaver giderse
de umut beyazı olur...

Mübadale evlatlarının tamamının umut be-
yazlarıyla boyanmış olduğu hayali ile...

**Londra merkezli White Star Line
denizcilik şirketi için inşa
edilen transatlantik, 1874'te
Germanic adıyla serin
sulara indi. Sonra satıldı,
Ottova oldu adı. 1911'de
Osmanlı aldığı anda ona bu
defa Gülcemal dediler.**

Londra merkezli
White Star Line isimli
denizcilik şirketine
ait bir transatlantik,
1874 yılında Kuzey
İrlanda'nın serin sula-
rına bırakıldı. Vedalar,
ayrılıklar kaderinde
olacaktı belli ki, se-
rin sulara ilk kez doku-

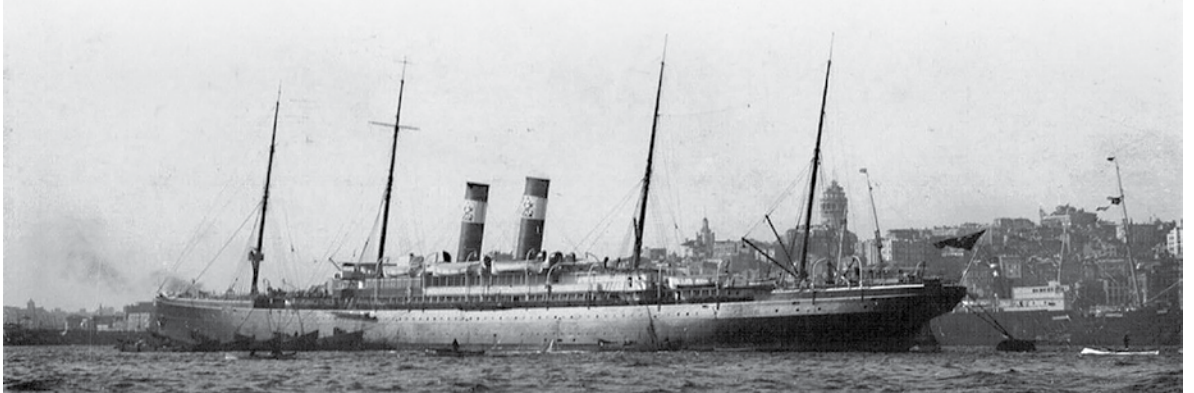

nurken, birlikte yapıldığı ikiz kardeşini son kez görüyordu... Kardeşi SS Britanic'e ayrılırken ağıt yaktı veda kornası ile... Dönemin şartlarına göre tam donanımlı olarak hazırlanan bu yolcu gemisinin bordalarının her iki yanında ve kıçında kocaman harflerle adı yazıyordu: GERMANIC...

İlk seferini Liverpool Limanı'ndan New York Limanı'na 30 Mayıs 1875 tarihinde gerçekleştiren Germanic, İrlanda'dan hareketle Amerika'ya olan yolculuğunda, saatte yaklaşık 30 km'lik hızla Atlantik Okyanusu'nu 7 gün,

15 saat, 17 dakika gibi rekor bir sürede tamamlayarak, 1876 Şubat ayında Atlantik'i en kısa zamanda kat eden gemilere verilen "Mavi Kurdele" ödülünü aldı. Dönüşte daha başarılı bir grafik çizen Germanic, böylece ödülleri ikiye çıkarttı.

Küresel sıcaklıkların ayyuka çıkmadığı, güneşli havanın yazın, kara soğuğun kışın yaşandığı yıllardı. 13 Şubat 1899 tarihinde, şiddetli kar fırtınası nedeniyle geminin güvertesinde, yelkenlerinde, direklerinde ve bunları tutan halatlarda kar ve buz biriktiğinden gemi aşırı

Gülcemal denizlerde olduğu bütün süre boyunca 'göçenleri' daha doğrusu göçmek zorunda kalanları taşıdı. Bir 'Bandırma' olamadı ama Akdeniz, Ege ve Marmara'da Büyük Kurtarıcı'yı taşıdı...

yüklü hale gelerek dibe oturdu. Bir tarafı rıhtıma dayandı, neyse ki New York Limanı'ndaydı. Kollarından kaldırıldı, silkelendi, yenilendi, 10 günlük tedavi sürecinin ardından yeni yolcularını konuk etmesi için taburcu edildi limandan.

Kaderinde vardı herhalde 'göçenleri, daha doğrusu göçmek zorunda kalanları taşımak'... Öyle ya ne de olsa 1875-1904 yılları arasında ABD'ye 70 bine yakın göçmen taşımıştı, hırçın dalgalara meydan okuyarak...

1905 yılında yine bir İngiliz şirketi olan Dominion Line'a satıldı. Hem de yapmakta artık usta sayıldığı bir görev için: Göçmen taşımak... Sınıfsal farklılıklar ne yazık ki 'yeni hayata başlama', 'canını kurtarma', 'karanlıktan aydınlığa kaçma', adına ne dersanız deyin burada da kendini gösterdi. 250 kişilik 2'nci sınıf, 1500 kişilik 3'üncü sınıf göçmen taşıyacak şekilde içi yeniden restore edilen dünün Germanic'i, bu defa Ottova adı

altında seferine çıktı. Nerede bir kaynar kazan varsa, Ottova oradaydı.

Takvimler 1911'i gösterdiğinde, içinde hüznü, kırgınlıklara, öfkeye, umuda gebe izleriyle birlikte kendi gibi

yorgun Osmanlı Devleti'ne satıldı; bu defa adı Gülcemal'di... İsmi Sultan 5. Reşat'ın annesinden alan gül çehreli, güzel yüzlü bu kıza ödenen bedel, 25 bin altındı. Bu gül yüzlü kız şimdi de cepheye giden babayı, kardeşi, aşığı, kocayı taşıyacaktı ölmeye-öldürmeye, şanslıysa hayatta kalıp geri dönmeye...

Çok çileye şahit oldu, acıları biriktirdi çelik gövdesinde. Meydan okudu Çanakkale Savaşı'nda torpillere.

Aldığı her darbenin ardından sapasağlam çıktı: 'Daha işim bitmedi' diyerek meydan okudu önceki görevlerine. Öyle ki tüm bunların ardından ABD'ye Türk bayrağı dalgalandırarak sefere bile çıktı.

Gövdesine okyanus damlasının değdiği ilk günden 1920'lere kadar hep taşıdı; asker taşıdı, gelecek umudunu tahta valizine sıkıştırmış birinci ve ikinci sınıf (!) insan taşıdı, gün geldi kargo taşıdı...

Anadolu toprakları bir cihan savaşına şahit oldu. Kanlı tarih yazdı bu toprağın evlatları, ana vatanlarında yeniden doğdular. Peki kaybedilen topraklardaki vatan evlatları ne olacaktı?

Umutla kaygının yoğrulmasına yüz binlerce kez şahit olmuş güzel kız yola çıktı. Türkiye ile Yunanistan nüfus mübadelesi döneminde Yunanistan'dan Türkiye'ye gelecek mübadiller, Selanik'ten İstanbul ve İzmir limanlarına Gülcemal Vapuru ile getirildi.

Başkanlığını İsmet Paşa'nın yaptığı Lozan Barış Konferansı Heyeti'ni de yine bu güzel kız taşıdı.

1923'te Trabzon'da, 1931'de Marmara'da karaya oturdu oturmasına ya, kara güne alışkındı bizim kız, topladı hemen kendini.

En unutulmazı neydi ki diye sorarsanız, ben de size; bu güzel kızın, dünyanın en güzel mavi gözlerini, Gazi Mustafa Kemal'i taşıdığını söylerim...

Bir Bandırma olamazdı elbette ancak o da Mudanya'dan Mersin'e, Antalya'dan Fethiye'ye, Çanakkale'den İstanbul'a taşıdı Büyük Kurtarıcı'yı...

Ne diyordu Büyük Kurtarıcı: "Muhacirler, kaybedilmiş toprakların aziz hatıralarıdır."

Mübadele yıllarında evini terk edeli yalnızca saatler geçmiş insanların acılarını soğuk gövdesinde ısıtmaya çalışan Gülcemal'e ithafen parmaklardan dökülen bu satırları ne mi yazdırdı? Buca'daki Göç ve Mübadele Anı Evi...

Bir asrı geçen yaşına rağmen İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin restorasyonu ile Yunan nüfus mübadelesini yaşamış mübadiller ve onların akrabalarının bugüne kadar yaşattıkları kültürel yaşam öğelerini korumak, sergilemek ve gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla oluşturulan bu anı evi, sizi önce Gülcemal'de konuk edecek, ardından Karantina Adası'nda

Türkiye ile Yunanistan nüfus mübadelesi döneminde Yunanistan'dan Türkiye'ye gelecek mübadiller, Selanik'ten İstanbul ve İzmir limanlarına Gülcemal Vapuru ile getirildi.

yeşil sabun kokuları altında paklayacak...

Her bir hücrenize nüfuz eden bu kokular, metal duş ahizesi altında içinizde kalan acıları arındıracak... Sonra giyeceksiniz yıllardır yaşadığınız yerin çizgileriyle renklendirdiğiniz

kıyafetlerinizi, dilinizdeki şivenizi, alacaksınız işlenmiş döşeklerinizi, hasretle anavatanınızın sizi kucaklamasına izin vereceksiniz. Sımsıkı, bir daha hiç ayrılmamacasına...

Tüm bu duyguları yaşamayanlara bile derinden hissettiren müzenin kurulumunda emeği geçenlere sonsuz teşekkürlerimizle...

Meryem Fulya YAZICIOĞLU

“Herkes için sanat” diyen hepimizin sanatçısı

Bu sayımızda birden fazla sanatçı kimliğini bir arada başarıyla harmanlamış, ‘herkes için sanat’ diyerek mahalle ve köylere sanatı taşımış; şair, yazar, akademisyen, oyuncu, yönetmen, yazar, araştırmacı... Peki peki, başarıyla yürüttüğü birbirinden farklı rolleri sıralayacak olursak belli ki yazımız çok uzayacak, biz kendisini Prof. Dr. Semih Çelenk olarak isimlendirelim, siz de samimiyeti ve kapsayıcı ruhuyla yüreğinizi ısıtacak bu keyifli söyleşiyi bir an evvel keyifle okumaya başlayın...

● **Sizinle röportaj yapmadan önce malum internet deryasına bir göz atmak istedim. Farklı bilinçler, farklı meslekler, farklı kültürler aynı söylemler etrafında toplanmış sizin adınıza; sonu bitmeyen övgüler övgüler övgüler ve nihayet sözün özü: ‘...Hasılı kelim, iyi adam’... İyi adamla tanış olabilir miyiz? Hem sizi çocukluğunuzdan bugünlere taşıyan süreçleri hem de yürüttüğünüz çalışmaları öğrenebilir miyiz?**

Yazanlar sağ olsun. Dost gibi görünenler ile gerçek dostların farkları kriz anlarında anlaşılıyor insan hayatında. İnsan dost kadar düş-

man edinmeyi de becerebilmeli. Övgüden çok size karşı dürüst ve doğru olunması daha sevindirici olsa gerek... Özdemir Nutku

Apartmanlarla bahçeli evlerin ilk karşılaşmaya başladığı yıllarda açar gözlerini, gönlünce büyütür çocukluğunu... İçindeki arayışın onu nerede rahat bırakacağını bilir ve soluğu DEÜ Tiyatro Bölümü’nde alır.

Prof. Dr. Semih Çelenk

hocam “alkışlarıyla öldürenler” lafını çok kullanırdı. Ben, İstanbul’dan İzmir’e 1950’lerde iş nedeniyle göç etmiş

bir ailenin dördüncü ve sonuncu çocuğuyum. Hatay Caddesi’nde, İnönü Caddesi’nde bahçeli ve kagir bir evde, apartmanların yeni

yeni yapılmaya başlandığı bir dönemde şehrin göbeğinde köpeklerle, tavuklarla, horozlarla yaşanan bir bahçede doğdum ve 8 yaşına kadar orada yaşadım. 8 yaşında başka bir şehir içi göçe maruz kaldım. İlkokul ikinci sınıftan itibaren Şirinyer-İşçievleri'ne taşındık. Çocukluğum ve gençliğim 1993 yılına kadar orada geçti. Heyamola Yayınları'ndan çıkan "Paradiso'dan Kızılçullu'ya Şirinyer" kitabım bu yıllarda yaşadığım semte bir teşekkür sayılsa yeridir. Şirinyer Ortaokulu'nda ve Şirinyer Lisesi'nde okudum. Okulun Temsil Kolu'nda Edebiyat Kolu'nda bulunmayı derslerde olmaktan daha çok sevdim. 3-4 tane oyunda rol aldım. İki yıl boyunca Türk-Amerikan Derneği'nin İngilizce kurslarına devam ettim. İngilizce'yi sevdim. Sonrasında üniversite sınavında İngiliz Dili Edebiyatı kazanmama rağmen, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde bir tiyatro bölümü olduğunu bildiğimden, oranın yetenek sınavlarını da girmek istedim. Girdim de... Sahne Sanatları Bölümü'nün öğrencisi oldum. Sonuncu sınıftayken İstanbul'a gitmek, reklam yazarı olmak istiyordum. Sağ olsunlar tam bu esnada Özdemir Nutku Hoca ve Hülya Nutku Hoca okulda asistan olarak kalma-mı teklif ettiler. Kabul ettim. 1990 yılından beri bu bölümde çalışıyorum. 1997'de yardımcı doçent, 2001'de doçent ve 2007 yılında da profesör oldum. 2007 ile 2020 yılları arasında Güzel

Sanatlar Fakültesi'nin dekanlığını yaptım. Beş yıldır da mezun olduğum bölümün başkanlığını yürütüyorum. Bu süreçte yazdığım, çevirdiğim 20'yi aşkın kitabım var. Bunların içinde şiir kitapları-mın yeri ayrı... Nacar ile Serkisof, Hurufat, Rüzgar Bilgisi ve Kaybolmuş Bir Çocuktum Bulundum son dönemde çıkan şiir kitaplarım... Oyunlar yazdım, çevirdim, uyarladım, yönettim. Pandemi sırasındaki zorunlu ara sayılmazsa 4 yıldır İzmir Büyükşehir Belediyesi ile Mahalle Tiyatroları projesini yürütüyoruz. 10 yıl önce de yaşadığım Balıklıova'da kurduğumuz Balıklıova Köy Tiyatrosu'nu yaşatmaya çalışıyoruz. Mahalle ve Köy Tiyatroları Festivali'nin bu yıl üçüncüsünü yapacağız.

Enseyi karartmamak ve çalışmak... Babamdan ve hocalarımdan en çok bunu öğrendim. Bunu yapmaya çalışıyorum. "Gelin Tanış Olalım" dört yıl önce Fırat Tanış ile düşünüp yarattığımız bir iş... Bir türkü müzikali. Dört yıldır oynuyor. 150 civarı oyun oynadık şimdiye kadar. Ancak bir yıldır hiç oynayamıyoruz. Bütün ekip arkadaşlarımız sabırsızlıkla bekliyoruz. Yazla birlikte açık hava oyunları-yla tekrar başlayabiliriz diye umuyoruz.

● **Şair, yazar, akademisyen, yönetmen, oyuncu... Görev ve yetkinlikleriniz birbirinden fazla. Birçok rolü bir arada başarıyla yürüten İzmir'in değerli bir ismi olarak, Homerosların yetiştirdiği bu topraklarda**

“Gelin Tanış Olalım” 4 yıl önce Fırat Tanış ile düşünüp yarattığımız bir iş, bir türkü müzikali. 150 civarında oynadık şimdiye kadar. Ancak 1 yıldır hiç oynayamıyoruz. Bütün ekip sabırsızlıkla bekliyoruz.

İzmirliilerin sanata verdiği desteği nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu tabii yanıtlanması oldukça zor bir soru. Evet, İzmir ve çevresi gerek antik zamanlardan gerekse 19. yüzyıldan gelen zengin bir kültürel mirasa, zengin bir gösteri ve seyir kültürüne sahip. Bugün de bu kültürün ve mirasın aynı şekilde devam ettiği düşünülüyor. Ancak ne yazık ki bu böyle değil. Nüfus devamlı değişen bir yapıya sahip sonuçta. Nüfusun sosyolojisi de yaş ortalaması da hep değişiyor. Yaşı ilerlemiş bir tiyatro seyircisi artık tiyatroya, operaya gelemeyince onun yerine geçebilecek iki tiyatro seyirciniz olmalıdır. Çünkü nüfus yapı itibarıyla hem değişkendir hem de sürekli artar. İzmir’de sanat seyircisi ne yazık ki nüfusa orantılı bir biçimde artmıyor. Seyirci havuzu ne yazık ki istendiği düzeyde değil. Bizim köy tiyatrosu ve mahalle tiyatrosu çalışmaları... Yine Büyükşehir’in himayesinde yapılan Mahallemizde Film Çekiyoruz ve Mahalle Orkestraları; hepsi seyirci havuzunu genişletmeye ve sanatın demokratizasyonunu sağlamaya yöneliktir. Kentin tüm ileri gelenleri bu çalışmalara destek olmalıdır. Bu kentsel barış bakımından da çok önemlidir. Sanatta sponsorluk kurumu iyice gelişmeye başladı artık ve kültüre, sanata harcanan paralar vergiden düşülebiliyor. Örneğin, bir mahrumiyet bölgesinde, bir mahallede yapıla-

cak ve sinema-tiyatro-müzik-plastik sanatlar çalışmaları için kullanılacak genişçe bir salon, o bölgenin bir kültür sanat odağı olabilir. Gelecek için böyle kültür sanat odakları şehrin seyirci havuzunu büyütecek ve talebi arttıracaktır. Talep çoğaldıkça şehrin kendi sanat kurumları da daha çok gelişecektir. Şehrimizi seviyoruz. Ama bazı şeyleri bugünden düşünmezsek şehrimizi yapılaşmaya, kentsel huzursuzluğa, diyalogsuzluğa ve bir güvenlik sorununa dönüştürebiliriz. Bu meseleyi çok ciddi buluyorum.

• İzmir’de tiyatroların (devlet - şehir - özel) durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Özellikle pandeminin ekonomik olarak vurduğu özel tiyatrolar için neler söylemek istersiniz?

Devlet Tiyatromuzu birkaç açıdan değerlendirmek gerekir. Sanatçılar ve onların üretimleri bakımından üretken, şehriyle barışık, şehrin kültürel hayatında yer alan bir kurum. Ancak çarpık, sansürcü kültür politikasının bir uzantısı olmak bakımından geçmişteki dinamizmini ne yazık ki yitirmiş durumda. Şehrin özel tiyatroları ya da bağımsız tiyatroları yukarıda bir kısmını anlattığım sorundan, yani talebin çok kısıtlı olmasından, seyirci havuzunun çok küçük olmasından ötürü yaşama savaşı veriyorlar. Ayakta durma savaşı verirken bu sanat kurumlarından yenilikçi,

nitelikli ve tartışma yaratan işler beklemek tuhaf olur. Malum, marifet iltifata tabidir. Yine de bu ekonomik ve fiziksel elverişsizliğe rağmen bu tiyatrolardan öne çıkan işler üretenler hiç de az değil. Özellikle İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yerel tiyatroların gösterilerini satın alarak yaptığı destekler bu tiyatrolarımız için can suyu niteliğinde ve pandemi sonrası eminim özellikle gençlerin yürüttüğü tiyatrolardan çok daha iyi işler izleyebileceğiz. Kurulma aşamasındaki İzmir Şehir Tiyatrosu'na gelince... Kuruluşun Yücel Erten gibi ödenekli tiyatrolar konusunda deneyimli bir isimle yapılacak olması çok iyi. Buraya kadar yönetmelik, genel sanat yönetmeni kısmı çözüldü ama devamında kadro meselesinin çözülmesi gerekecek ki bu da az buz bir sorun değil. Tunç başkanın Şehir Tiyatrosu konusunda kararlı olması işin en önemli tarafı. Şu an İsmet İnönü de ana sahne olarak hazırlanıyor bildiğim kadarıyla. Nüfusu 5 milyona yaklaşan şehrimizde Şehir Tiyatrosu'nun birçok yönden, hem toplum için tiyatro hem gençlerin eğitimi hem arka sokaklara, mahallelere, köylere oyun götürme bakımından çok işe yarayacağına inanıyorum.

● **Dünyada salgın sürecinde sanatta yaşanan dalgalanmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?**

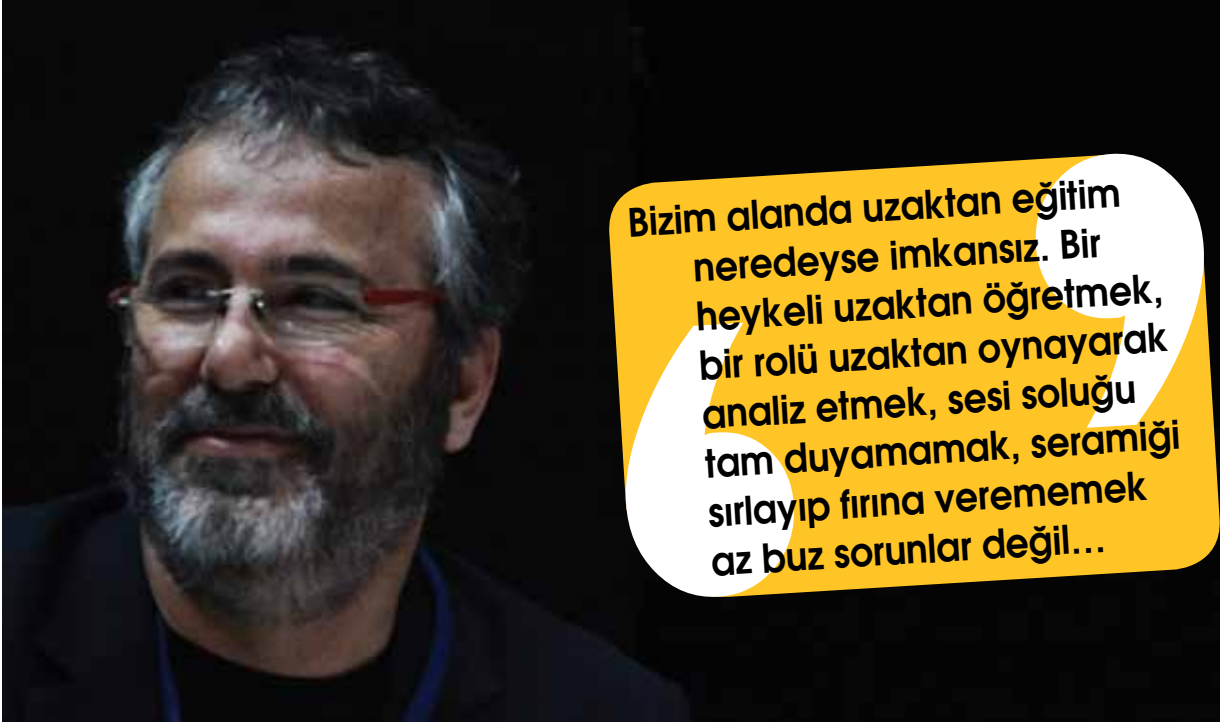
Hiç kimsenin hazırlıklı olmadığı bir süreçti bu. Hepimiz gözüne far tutulmuş tavşan gibi olduk ilk başta. Ne yapacağımızı bilemedik. Devlet de bu süreçte iyi sınav veremedi. Özellikle Almanya'da sanata ve sanatçıların yaşamsal ihtiyaçlarına ayrılan ödeneklerle karşılaştırıldığında bizde verilmeye niyetle-

nen ama bir türlü tam olarak verilemeyen yardımlar solda sıfır düzeyinde kaldı. Bu arada tiyatrolar bakımından söyleyebilirim, sanatçılar dayanışma alanları yaratmaya çalıştılar ama bunda çok başarılı olamadılar. Devletin anayasal görevi sanatı ve sanatçıyı kamu adına korumak ve gözetmektir. Sanatçılar her ne olursa olsun ticari bir faaliyet yürütmezler. Çünkü sanat üretmek zorlu ve maliyetli bir iştir ve dünyanın hiçbir yerinde desteksiz yapılmaz. Bu sürece dalgalanmadan çok dalgalara kapılıp boğulma demek daha doğru. Sanatçılar ve sanat kurumları beş kuruşsuz kaldılar. Kredilerle geçinmeye çalıştılar. Toplumların moral gücü olan sanatçıların bu süreçte yalnız bırakılmış olması çok üzücü.

● **Salgın döneminde eğitimden konsere pek çok alanda dijital mecralar üzerinden yol alınmaya başlandı. Tiyatrolar bu süreci nasıl yönetiyor?**

Tiyatronun dijitalleşmesi olarak adlandırılan bu yeni uygulamalar kuşkusuz ki tiyatronun yerine geçmez, geçemez. Ancak önce var olan kayıtların belli saatlerde gösterilmesi üzerinden, sonraları ise sahnede canlı oynanan oyunun naklen iletilmesi olarak birçok tiyatro oynanan oyunun iletimi yoluyla gösterilerine devam etmek istedi. Ancak bunun çok rağbet gördüğünü söyleyemem. Yine tiyatrolar için kiralar, yevmiyeler düzeyinde bir can suyu taşımış olsa da hiç kimse bunun bir tiyatro tadı vermediğinin farkında. Tabii ilerde de dijital mecra bir biçimde yaşayacaktır. Tiyatro sanatının güzelliği, demode bir tür olmasındadır. İnsanın birçok davranışı gibi tiyatro da arkaiktir, eskiye aittir ama hala bir biçim-

Bizim alanda uzaktan eğitim neredeyse imkansız. Bir heykeli uzaktan öğretmek, bir rolü uzaktan oynayarak analiz etmek, sesi soluğu tam duyamamak, seramiği sırlayıp fırına verememek az buz sorunlar değil...

de yaşamaktadır. Şu an tiyatrolar bu süreci yönetemiyor. Çaresizler. Devlet vergi almaya devam ediyor. Bunun yanında çok az destek veriyor. Birçok tiyatro bu sürecin ardından faaliyetlerini sürdüremeyecek. Büyük bir borçla karşı karşıya geldiler. Belki esnaflar için de tüccarlar ve sanayiciler için de hizmet sektörü için de benzer bir gerçek var ama sanat ne yazık bizim gibi toplumlarda kitlesel bir ihtiyaç olarak öne çıkmıyor ve bu bağımsız kuruluşların bu krizi yönetmeleri imkansız.

● **Pandemi süreci alanınıza yönelik akademik eğitim alan öğrencileri nasıl etkiledi? Bu eğitimin telafisi nasıl olur?**

Bu da ayrı bir sorun tabii. Özellikle kuramsal konuların eğitiminde uzaktan eğitim etkili ve kolaylaştırıcı bir yöntem olarak kullanılıyor- du önceden de. Bu süreçte de kuramsal dersler, eğitim toplantıları vb. rahatlıkla yapıldı. Ancak bizim alanımızda uzaktan eğitim neredeyse imkansız. Bir heykeli uzaktan öğretmek, bir rolü uzaktan oynayarak analiz etmek, sesi soluğu tam duyamamak, bir seramiği sırlayıp fırına verememek az buz sorunlar değil... Buzlanan görüntülerde ne olup bittiğini anlamaya çalışmak çok zor. Öğrencilerin internet imkan-

larının olup olmaması, mikrofon gibi kamera gibi donanımlarının yeterli olup olmaması hep bu süreci etkiledi. Bu yüzden de üniversiteler devam zorunluluğunu kaldırmak gibi, kayıtları sonradan izleyebilmek gibi imkanlarla bu fırsat eşitsizliğini kısmen de olsa gidermeye çalıştı. Burada hem öğrenciler hem de öğretim elemanları özveriyle bu zorunluluk içinde yapılabileceğin azamisini yapmaya çalıştılar, çalışıyorlar.

● **Birbirinden farklı alanlarda başarılı işlere imza atan birisi olarak, her ne kadar birbiri ile iç içe olsa da hangi alanda yol almak sizi daha mutlu ediyor? Yazmak mı yönetmek mi anlatmak mı?**

Hepsi birbirinin içine geçiyor. Hepsinin kendi zamanı var. Bir sezon içinde en fazla bir ya da iki oyun yönetebilirsiniz. Oyun yazmak da kendi zamanını seçen bir iş. Bunun yanında asıl işim öğretim elemanlığı. Onun kendine özgü ve zorunlu bir zamanı var. Onda ilham gelmesini bekleyecek bir durum söz konusu değil. Ancak kafanızda bir oyun yoksa oturup yazamazsınız. Ya da şartlar olmadığı müddetçe bir oyunu isterseniz de koyamazsınız. Hepsinin keyfi ve yeri ayrı. Ama ben yazıy-

la, öğretmekle, tiyatro yapmakla kendini tarif eden bir insanım. Hepsinde de çok mutlu oluyorum.

● **Sahte Can Yücel şiirlerini bulup ortaya çıkarma fikri neden oluştu?**

Sağlığında Can Yücel ile özellikle çevirileri ve tiyatro üzerinden tanışıklığımız ve sohbet etmişliğimiz vardı. Şair olarak ise neredeyse lise yıllarından beri tutkun olduğum bir şair. Kitaplığımda tüm kitapları var. Bu sahte şiirler dediklerine göre öncelikle bir sözlük sitesi tarafından başlatılan bir şakaymış. Sonrasında herkes her önüne gelen şiirin altına Can Yücel adı yazmaya başlamış. Giderek yaşam hakkında ahkam kesen türden özlü sözler, aforizmalar ve bu şiirimsiler internet marifetiyle daha çok yayılmaya başladı. Buna internet üzerinde karşı çıkan insanlar vardı. Ben ise şaire karşı büyük bir haksızlık olarak gördüğüm bu ahmak faaliyeti önlemek için daha farklı bir şey yapmaya giriştim. Can Yücel şiirini iyi bilen biri olarak bu sahte metinleri listelemeye giriştim. İnsanlar internet mecrasında Can Yücel imzalı bir şey paylaşmadan bu listeden kontrol edebilirlerdi. Bu işe yaradı. Bu sahte şiirleri önemli ölçüde azalttı. Bilinçli davranan ve uyaran insanların elinde bir liste, bir dayanak oldu. Bunun işe yaramasından dolayı çok mutluyum.

● **Amatör tiyatrolara verdiğiniz destek takdire şayan. Bu bağlamda Mahalle ve Köy Tiyatroları Festivali kapsamında dokunduğunuz hayatlara, yürüttüğünüz çalışmalarla değiniz misiniz?**

Bunu ben destek olarak görmüyorum. Bu benim işimin bir parçası. Tiyatronun, sanatın küçüldüğünü, seyirci havuzunun küçüldüğünü görüyoruz. Buna bir önlem alınması gerekiyor. Öte yandan şehrin içinde bir fırsat eşitsizliği var. Bunu da görüyoruz. Tunç başkanın şehrin arka sokakları dediği bölgelerle çok ilgili olmalıyız. Buralarda kültür sanat odaklarına ihtiyaç var. Spor tesislerine ihtiyaç var. Buraların sadece güvenlik sorunu olarak görülmesi çok yanlış. Bu kentsel

barışı ve kentteki eşitliği tehdit eder. Hem de buralardan sanat okuyacak, sanat eğitimi almak isteyen gençlerimize çocuklarımıza da bu yolla ulaşmak çok mümkün.

● **Üretici rolünüzün üstleneceği yeni misyonlar, başlayacağı yeni çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz?**

Bu dönemde öncelikle kendi sağlığını ve çevremizdeki insanların sağlığını korumaya çalışıyoruz. Birinci işimiz bu. Sonrasında kontrollü açılmayla birlikte öncelikle Mayıs'tan itibaren mahalle tiyatroları çalışmalarımız başlayacak yeniden. Ardından benim köyde yönettiğim bir oyun var onun provalarını sürdüreceğiz. "Gelin Tanış Olalım" oyunumuz seyirciyle buluşmak için gün sayıyor. Güneydoğu turnemizi yapmak üzereyken pandemi başlamıştı, onu tamamlayacağız. Avrupa turnemizi planlamaya çalışacağız. Kitaplarımın yeni baskıları bekliyor. Bunun yanında yıllara yayılan söyleşileri toplayacağım bir "Söyleşiler" kitabı ile tiyatro yazılarını toplayacağım bir toplu yazılar kitabım arka arkaya yayınlanacak. Şiirlerim aynı anda hem Yunanca'ya hem de Farsça'ya çevriliyor. Bunların yayınlanmasını sabırsızlıkla bekliyorum. "Gelin Tanış Olalım"ın Fransa'daki gösterileri için de kitabın Fransızca çevirisinin basılması düşünülmüyor. Ayrıca Türkçedeki 6'ncı baskıyı da pek yakında yapacağız.

İşte pandemi biraz yolumuzu kesse de hep yapılacak işler, tasarılar var. Sağlığımız yerinde olursa, pandemi sürecini toplum olarak bir an evvel atlatabilirsek, daha heyecanla ve sosyal hayatın daha çok kıymetini bilerek yaşayacağımız bir geleceğimiz olacak. Şehrimizin de ülkemizin de yakın gelecekte daha çok kültür ve sanatla iç içe bir hayata sahip olmasını ve bunun da toplumsal barışımıza katkı sağlamasını dilerim.

● **Teşekkür ederiz...**

Ben teşekkür ederim ve değerli okurlarınızı selamlarım.

Barın'ın koleksiyonu işin uzmanlarına emanet

Hattat ve cilt sanatçısı denildiğinde duayen kimliği ile akla gelen ilk isim olan Prof. Dr. Mehmet Emin Barın'ın 197 adet eserini koleksiyonuna dahil eden Zafer Yıldırım, birbirinden değerli parçalara ev sahipliği yapıyor. Koleksiyon sorumlusu başarılı sanat tarihi uzmanı Belma Altın ile koleksiyonlara ilişkin keyifli bir sohbet gerçekleştirdik...

Hattat, cilt sanatçısı, öğretmen, koleksiyoncu... Emin Barın'dan söz ederken bu niteliklerin hiçbirini göz ardı edemeyiz. Ama akla ilk gelen, onun hattatlığıdır. Barın, bir dönemin sonu, bir dönemin başlangıcıdır.

• Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

1988 İstanbul Şişli doğumluyum. Sanata ve tarihe meraklı bir ailede büyüdüm. Küçük yaşlardan itibaren sanat tarihi veya arkeoloji üzerine çalışmak hayalimdi. 2006 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Tarihi bölümüne girdim. Mezun olduktan sonra bir

süre müzayede koordinatörlüğü görevini üstlendim. Daha sonra çeşitli galerilerde sanatçı ilişkileri üzerine çalıştım.

Son 6 yıldır da ülkemizin değerli koleksiyonerlerinden Zafer Yıldırım ve Zafer Kurşun'un koleksiyonlarının sorumlusuyum. Bu süre zarfında pek çok sanat eserini bire bir

tanıma ve inceleme şansım oldu. Bir sanat tarihçisi olarak bu konuda kendimi şanslı hissediyorum.

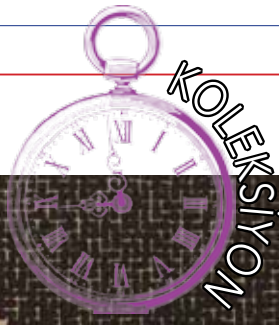
• Türkiye'nin öncü hattat ve cilt sanatçısı Prof. Dr. Mehmet Emin Barın'ın hat koleksiyonu hakkında bilgi verir misiniz?

Geleneksel Hat Sanatı'nın sonu, batılı, çağdaş yazı sanatımızın da başlatanı duayen isim Prof. Dr. Mehmet Emin Barın'ın eserleri Zafer Yıldırım koleksiyonunda 2009 yılından itibaren yer almaktadır.

Divani, celi divani, kufi, sülüs ve özellikle latin harflerini içeren; toplamda 197 adet eseri bulunmaktadır. Koleksiyon için 'en geniş kapsamlı Emin Barın eserleri koleksiyonu' diyebiliriz.

Prof. Dr. Mehmet
Emin Barın

Koleksiyonun bir zaman dilimine yönelmesi ona tutarlılık kazandırır. Bütünü oluşturan parçalar arasında bağların olması, seçkilerin yapılmasına ve ona kimlik ve başarı kazandırılmasına yardımcı olur.

Allah - Muhammed

● **Söz konusu eserler sergileniyor mu?**

Orjin Maslak binası içerisinde yer alan galerimizde belirli periyotlarda koleksiyona ait eserleri sergiliyoruz Geçtiğimiz yıllarda da bir Emin Barın sergisi gerçekleştirdik. Ancak şu anda kalıcı bir sergi halinde değiller.

● **Anıtkabir kitabelerindeki yazıların da mimarı olan Barın'ın değerli eserleri grafik sanatının baştacı olarak nitelendiriliyor. Bir sanat tarihçi olarak siz eserleri nasıl değerlendiriyorsunuz?**

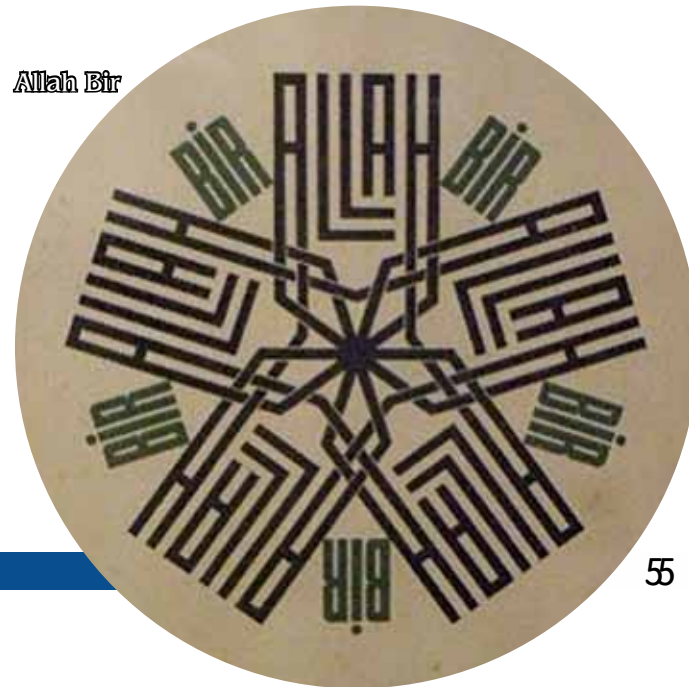
Hattat, cilt sanatçısı, öğretmen, koleksiyoncu... Emin Barın'dan söz ederken bu niteliklerin hiçbirini göz ardı edemeyiz. Ama akla ilk gelen, kuşkusuz onun hattatlığıdır. Emin Barın bir dönemin sonu, bir dönemin başlangıcıdır. Türkiye'de yeni bir yazı kimliğini en üst düzeye çıkarırken, kaybolma tehlikesi yaşayan eski bir mirasın değerlerinin geleceğe aktarılması için çalışmıştır. Geçmişimizin kültür ve sanatına çağdaş ve evrensel değer ölçütleriyle yaklaşmış ve onu geliştirmiştir. Yerleşmiş kaide ve üslûpların

dışına çıkarak, orijinal ve çağdaş eserler meydana getirmiştir. Özellikle kûfî ve divanî karakterde verdiği eserlerle yeni bir ekol meydana getirmiştir denilebilir. Kompozisyon gücü fevkalâde olan Emin Barın, ilhamını geleneksel sanatlarımızın biçim ve formlarından aldığı gibi çağdaş soyut resmin değişik akımlarından da doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenmiş ve hatta onları etkileyecek eserler üretmiştir. Ayrıca geleneksel hat sanatımızdan ilham alarak Latin harfleriyle de orijinal kompozisyonlar yapmıştır.

● **Koleksiyonerlik sizce neyi ifade ediyor? Ülkemizde başarılı bulduğunuz koleksiyonerler ve koleksiyonlar kimler, neler?**

'Sanat koleksiyonerliği, tedavisi olmayan bir hastalıktır' demiş ünlü koleksiyoner Simon de Pury. Ben de bu görüşe katılıyorum; iyi huylu bir hastalık... Topladığınız nesneleri her ne olursa olsun tutkuyla bir araya getirme, öğrenme, yarar sağlama ve bence en önemlisi onları seyretme zevkini ifade ediyor.

Allah Bir

Belma Altın

Koleksiyoner, koleksiyonunu yaptığı şeye en başta estetik nedenlerle yaklaşır. Beğeni ve değer atfettiği nesneler aracılığıyla kişisel bir haz duyar. Bir anı ve bellek birikimidir.

Ülkemizde bu anı ve bellek birikiminin karşılığını pek çok koleksiyonda görebiliriz. Eczacıbaşı Koleksiyonu, Sakıp Sabancı Müzesi Koleksiyonu, Rahmi Koç Müzesi Koleksiyonu, Arkas Müzesi Koleksiyonu, Suna İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu bunların başında yer almakta... Kişisel koleksiyonlarda ise Ömer Koç, Nezih Barut, Can Elgiz, Murat Ülker, Zafer Yıldırım ve Zafer Kurşun'un koleksiyonunu sayabilirim.

● **Başarılı bir koleksiyon hangi özellikleri taşımalı?**

Koleksiyon yalnızca ekonomik anlamda değil, koleksiyonerin vizyonunu yansıtan, uzun yıllara dayalı bilgi, zevk ve tutku birikimi sonucu oluşturulmuş bir derlemedir.

Koleksiyonun bir zaman dilimine yönelmesi ona tutarlılık kazandırır.

Toplanan eserlerin orijinal, benzerlerinin olmaması, koleksiyonun maddi manevi değerini artırır.

Koleksiyonun bütünü oluşturan parçalar arasında bağların olması, seçkilerin yapılmasına ve ona kimlik ve başarı kazandırılmasına yardımcı olur.

● **Bir koleksiyoneri başarılı kılan kalemler nelerdir?**

Koleksiyoner öncelikle ilgisi doğrultusunda neyi toplamak istediğine karar vermelidir. Karar verilen alanla ilgili hiç bitmeyecek bilgi ve öğrenme süreçlerine açık olmalıdır. Örneğin sanat koleksiyonu yapıyorsanız gerek yurtiçi gerek yurtdışı fuarları, sergileri, etkinlikleri takip edebilmeli, bu alanda aktif rol oynamalısınız. Her işte olduğu gibi koleksiyonerlik de emek ve uğraşı ister. Sonuç olarak koleksiyonerliği sadece bir yatırım aracı olarak görmeyip, yaşamı anlama ve sorgulamanın yeni bir yolu olarak değerlendirirsek, başarı da kendiliğinden gelecektir.

● **Varsa eklemek istedikleriniz...**

İlginiz ve sorularınız için çok teşekkür ederim.

Allah

İAOSB VAKFI

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Sanayici ve İşadamları Sağlık ve Eğitim Vakfı

BİR ADIM DAHA İLERİYE HEP BİRLİKTE

Sizleri Vakfımıza Davet Ediyoruz...

Bilgi ve Katılım: Hüseyin DOĞAN Tel: 0232 376 71 76 / 226 www.iaosb.org.tr hdogan@iaosb.org.tr

Enver
OLGUNSOY

Kolonoskopi ne zaman?

Yaş aldıkça bazı rahatsızlıklar bizleri daha bulur oluyor. Tabiatın kanunu ileri yaşlarda daha da acımasız, toleranssız davranıyor insanoğlu ve insankızına. Bu rahatsızlıkların başında, çoğu zaman beslenme alışkanlıkları ve sağlıklı gıdaya erişmedeki zorlukların neden olduğu kalın bağırsak kanserleri geliyor.

İnsanlar arasında en sık görülen kanserler arası yarışmada üçüncülük ona ait. Fakat daha da kötüsü ölümcül kanserler arasında ve ölüme sebebiyet vermede ikinci sıraya yükseliveriyor.

Her ne kadar her yaşta olabiliyorsa da bu erken yaşlarda oldukça az rastlanan bir hastalık. Ama 50 yaşını geçince.. İşte o zaman tam bir bela haline geliyor. 50 yaşın üzeri hep tetikte olmalı bu kötü illete karşı. Tabii nedenlerini, nasıl korunabileceğimizi yazacağım ama son sözü baştan söyleyeyim; azami 10 yıl ama son yıllardaki olumsuz yaşam şartları nedeni ile her beş yılda bir kolonoskopi

yaptırmamız gerekiyor emin olmak için maalesef.

Kalın bağırsak kanseri sıkça hemoroidle karıştırılıyor. Bu durumda "herhalde hemoroid kanıyor" diye düşünen hasta kalın bağırsak kanserinin tanı ve tedavisinin gecikmesine sebep oluyor. Gecikmiş vakalarda ise ameliyattan başka çare bulunmuyor.

Peki, kalın bağırsak (kolon) kanserlerine neler sebep olabilir? Başta beslenme alışkanlıkları geliyor. Posasız besin maddeleri, işlenmiş gıdalar ve maalesef doğal gıdalara erişim zorluğu çoğu zaman bizi bu illetin kucağına itiyor. Kırmızı et, özellikle nitrit gibi koruyucular içeren işlenmiş kırmızı et (sisis, sucuk, salam vs.) ürünleri en önemli kalın bağırsak kanseri nedenleri. Hele bir de mangalda fazlaca pişmiş ise... O daha da riskli.

Tabii beslenme yanlışları yanında bir de alkol, sigara varsa, düzenli egzersiz yapmıyorsak ve hareketsiz bir yaşamımız varsa, kilomuz da fazla ise, tam da kalın bağırsak kanseri adayısınız demektir. Tabi genetik faktörleri

Posasız besin maddeleri, işlenmiş gıdalar ve maalesef doğal gıdalara erişim zorluğu çoğu zaman bizi kolon kanseri illetinin kucağına itiyor.

de unutmayalım. Birçok kanser türünde genetik miras önemli bir rol oynar. Kalın bağırsak kanserinde neredeyse yüzde 20 genetik faktörün rolü olabilir.

Kalın bağırsak kanserleri sağ taraf ve sol taraf yerleşimli olabilir. En önemli belirtileri halsizlik, tuvalet alışkanlıklarında değişiklik olması ve tabii ki kanamadır.

Kalın bağırsağın bitiminde rektum kanseri de sık sık tuvalet ihtiyacı ve kanama ile kendini belli eden bir tür kalın bağırsak kanseridir. Özellikle rektum kanserini sık sık hemoroid ile karıştırılması mümkündür.

Genetik mirasında bu tür kanser olgusu olan kişiler daha erken yaşta, olmayanlar ise 50 yaşından sonra, daha önce yazdığım gibi kolonoskopi için en azından 10 yıl, hatta 5 yılda bir görüntüleme merkezinin yolunu tutmalıdır.

Tedaviyi takip eden uzman, sadece kolonoskopi ile yetinmeyebilir o zaman da tomografi veya MR görüntülemesi isteyebilir. Ancak kalın bağırsak kanseri tanısı almış kişi PET-CT izlemesini düzenli olarak yaptırarak yaşamını sürdürmek zorunda kalabilir. Bu durumda belirli zaman dilimleri halinde ve görüntüleme sonucunu heyecanla

bekleyerek yaşamını sürdürecektir. Maalesef operasyon geçirse bile, nüks riski nedeni ile bu yaşam dilimleri her birini takip ederek, görüntü temiz ise bir süre daha rahat yaşam beklentisi ile ve ama maalesef ömür boyu devam edebilecektir bu döngü.

Tedavinin ana unsuru operasyondur. Ancak bununla da bitmeyebilir. Yerine ve kanserin evresine göre kemoterapi, ışın tedavisi gündeme gelebilir. Operasyon son yıllarda laparoskopik cerrahi ile başarılı ve konforlu bir şekilde yapılabilmektedir. Böylece açık ameliyatla oranla daha erken normal yaşama dönebilmek mümkün olabilmektedir.

Son yıllarda hedefe dönük akıllı ilaçlarla tedavisi de mümkün olabilmekte ve bu tür ilaçlar kanseri küçültüp, belki de yok edebilmektedir. Ancak ülkemizdeki geri ödeme sistemi nedeni ile bu tür modern akıllı ilaçlara her zaman kolaylıkla ulaşmak mümkün olamamaktadır.

Peki, daha önce saydığım kalın bağırsak kanser nedenlerini dikkate almanın dışında, bu illete yakalanmamak için ne tür koruyucular kullanabiliriz? Kalsiyum, folik asit, D vitamini, folik asit preperatları koruyucu olarak kullanılabilir.

Ancak esas olan hastalanmamaktır. O nedenle de yazımın başında işaret ettiğim yanlışlardan kaçınmak en önemli korunma yöntemidir.

Tabii düzenli görüntüleme de ihmal edilmeyen...

Dr. Ülkümen
RODOPLU

Çimentomuz, harcımız, birleştiricimiz: Kolajen

Kolajen takviyesini özellikle 30 yaşından sonra ve vücudumuzun ihtiyaç duyduğu doz miktarında almalıyız.

Bugün son zamanların en çok konuşulan konusunu çalışacağız. Vücudumuzun çimentosu, vücudumuzun harcı, nam-ı diğer kolajen. Kolajen kelime anlamı olarak kolajlamak, yani toplamak, bir araya getirmek, birleştirmek anlamına geliyor. Kolajen de gerçek anlamda vücudumuzda birleştiren, bir araya getiren, hücreleri, dokuları, organları bir arada tutan bütünlüğü sağlayan anlamına geliyor. Yani vücudun harcı. Nasıl ki binayı yaparken tuğlaları bir arada tutmamız için, birleştirmemiz için harca, çimentoya ihtiyacımız varsa, kolajen de vücudumuzun harcı ya da çimentosu. Esnekliği sağlıyor, organları birbirine bağlıyor, vücudun dik kalmasını, güçlü kalmasını sağlıyor. Kemikleri birbirine bağlıyor.

Vücudumuzdaki hiçbir kemik bir diğerine dokunmaz. Zaten kemikler bir-

birine sürtmeye başladığında kıyamet kopar. Onları tendonlar, kirişler, bağlar, bazı sıvılar birbirine bağlar, birleştirir. İşte onun adı kolajendir. Ancak çok ilginç, 30'lu yaşlardan sonra vücudumuz kolajen üretemiyor. Ve biz yaşıyoruz. Kemiklerimiz artık erimeye başlıyor, organlarımız birbirinden ayrışmaya başlıyor. Dikliğimizi kaybediyoruz. Esnekliğimizi kaybediyoruz. Cildimiz o gergin halini, ıslıl ıslıl güzel halini kaybediyor, hafif hafif kırışmaya başlıyor. Biz aynaya baktığımızda yüzümüzdeki kırışıklardan onu görüyoruz ama içeride de benzer kırışmalar, ufak ufak buruşmalar başlıyor. Bunun adı da yaşlanma. O nedenle kolajen çok önemli.

Peki, kolajen nerelerde var, kolajeni nereden alıyoruz? Acaba kolajeni takviye olarak almalı mıyız? Temel yapı taşı olan proteinin yüzde 80'i kolajenden oluşur. Yani hayatımızda çok önemli bir yer

tutuyor. Aslında biz kolajeni doğadan alıyoruz. Daha doğrusu alıyor idik.

Annelerimizin, anneannelerimizin, büyük annelerimizin yemek pişirme metotlarını hatırlıyor musunuz? Eti nasıl yapıyorlardı? Ağır ateşte yavaş yavaş pişiyordu. Ama kemiği ile eti beraberdi. Hele haşlanmış et; patatesli, soğanlı ne güzel olurdu değil mi? Harika bir yemektir. Ve biz o eti etrafındaki kıkırdak dokuyla, etrafındaki bağlarla, tendonlarla beraber yiyorduk. Hatta suyundan da çorba yapılıyordu.

Kolajen ne yazık ki son yıllarda dışarıdan alamadığımız için üstelik 30 yaşından sonra vücudumuz da kendi üretemediği için maalesef daha hızlı yaşlanmaya başladık. Çünkü şimdi artık tavuğu hızla kızartıyoruz ya da sığır etinin sırtını kemiğinden ayırarak yapıyoruz. Kuşbaşı et alıyoruz, kemiği atılıyor.

O nedenle mutlaka kolajeni artık takviye olarak, özellikle de 30 yaşından sonra almalıyız. Peki nasıl almalıyız? Piyasada o kadar çok kolajen takviyesi var ki, hangisini seçmeliyiz, hangi birine ulaşmalıyız, hangi marka, hangi ürün? İşte buradaki bilgiler de son derece önemli. Hangi kolajeni seçeceğimize, hangisini alacağımıza geçmeden önce kolajenin tiplerine, türlerine ve hangisinin ne işe yaradığına bakalım.

Kolajen Tip 1, Tip 2, Tip 3, Tip 4, Tip 10. Ama en çok bilinen Tip 1 ve Tip 3 kolajen. Asıl cilt sağlığımız için önemli. Cildin hemen alt tabakasındaki o kolajen dokunun güçlü kalması, Tip 1 ve Tip 3 kolajene bağlı. Ama Tip 1 ve Tip 3 kolajenin yüzde 75'i cilt sağlığı için gerekirse yüzde 25'i de kemik, eklem, kıkırdak ve eklem sıvısı için gerekli. Tip 2 kolajen de eklem sağlığı için, kemik sağlığı için, kas sağlığı için gerekli. Ama Tip 2 kolajenin yüzde 75'i yine eklem için çalışırken kemikler için çalışırken, yüzde 25'i de cilt sağlığı için çalışmaktadır. O zaman tercih edeceğimiz kolajen takviyelerini -ki son yıllarda ciddi tek-

noloji kullanılarak üretilen kolajenler var- alırken şunlara dikkat etmeliyiz:

İlk dikkat edeceğimiz; kolajen takviyesinin öncelikle vücudumuzun ihtiyacı olan dozu içermesi lazım. Dolayısıyla en az 5 gram olması lazım. Mümkünse 10 gramlık sıvı kolajen olması lazım. Toz şeklinde sıvılandırılmış, sıvı haline getirilmiş kolajenleri tercih etmeliyiz. Mutlaka doğada beslenmiş sığırdan elde edilmiş olan kolajeni tercih etmeliyiz.

Son yıllarda bu konuda ciddi gelişmeler var ve hidrolize edilmiş olan kolajen ürünleri var. Bu ne demek? Küçük parçalara ayrılmış. Eti nasıl kıyma haline getiriyorsak kolajeni de hidrolize hale getirilmiş yani ufak ufak hale getirilmiş olanı tercih etmeliyiz. Neden bu önemli biliyor musunuz? Bağırsaklarımız büyük molekülleri emmekte, sindirmekte ve işleme tabi tutmakta zorlanıyor.

Tercih edeceğimiz kolajenin küçük moleküller halinde olmasına, hidrolize olmasına dikkat etmeliyiz. Hidrolize kolajeni mutlaka yanında

C vitamini ile biotin ile ve hatta mümkünse D vitamini ile birlikte almamız, onun emiliminin ve dokulara ulaşmasının hızlanması nedeniyle çok daha etkili olacaktır.

Vücudumuz çok güçlü, içeride bizim huzurumuz için, hastalıklardan korunmamız için, dışarıdan gelecek

tehlikelere karşı dimdik ayakta kalmamız için mücadele eden bir makine var. O makineye ihtiyacı olanı verdiğimizde, iyi uyuyarak iyi beslenerek su içerek hareketli olarak ve eksik kalan noktalarda onu takviye ederek, besin takviyeleriyle kolajenle dimdik ayakta kalmaya devam edebiliriz. Kolajeni mutlaka hayatınıza sokun. Doğru ürünü, kaliteli ürünü, bilinen bir markayı, merdiven altında değil üzerinde sertifikasyonu olan ürünü tercih ederek doğru kolajeni bulabilirsiniz.

Hayat kurtarmaya, hayatta kalmaya, bu mucizevi bedene sahip çıkmaya devam edelim.

Oya DEMİR

Her geçen gün hem tüketici-ler hem de iş dünyası çok daha fazla döngüsel ekonomiye önem veriyor. Pek çok şirket geri dönüşüme uygun üretim için çaba harcıyor.

Döngüsel Ekonomi

Yaşadığımız dünyada, her geçen gün nüfus artıyor. Artan nüfus ile birlikte kaynaklar azalıyor, çevre doğrudan etkileniyor. Azalan kaynakların verimli kullanılması için ise uzmanlar çizgisel (doğrusal) ekonomiden döngüsel ekonomiye geçilmesi gerekliliğine dikkat çekiyor.

Günümüzde hayat, hammadde- nin bir defa kullanıldığı ve sonra- sında çöpe atıldığı bir sistem olan döngüsel ekonomi üzerinden ilerli- yor. Evimizde, iş yerimizde, günlük hayatımızda ve başta üretim olmak üzere bütün iş alanlarında kullan- at sistemi, yıllardır içinde yaşadığımız ve günden güne artan tüketim alışkanlıklarıyla geleceği tehdit eden çizgisel (doğrusal) ekonomi modelidir.

Bu modelde; üretim aşamaların- da ilk andan son paketlenme anına

kadar kullanılan malzemelerin geri dönüşümü söz konusu değildir ve çöp olarak değerlendirilir. Örneğin bir pil düşünün. Üretici en dü- şük maliyetle pil için gerekli olan hammaddeyi satın alır, pili üretir ve kuruluş amacına uygun olarak çok sayıda pil satışı yapmayı hedefler. Tüketici ise pili alır, kullanır ve bitti- ğinde çöpe atar. Bu iki noktada ne üretici ne de tüketici bir daha o pil ile ilgilenmez, o artık bir atıktır. Tüm bu süreçlerde doğrusal ekonomide kaynaklar, hammaddeler sınırsız gibi değerlendirilir.

Ancak, kaynakların gittikçe azaldığı günümüz dünyasında artık başka bir modele geçmek gerek- mektedir. Çıkış noktası doğada atık bulunmaması olan döngüsel ekonomi ise imha süreci yerine dönüşümü ve yeniden dönüşümü anlatan bir terimdir. Karlılık; kay- nakların mümkün olduğu kadar

geri dönüşümden kazanılması ve atıkların mümkün olduğu kadar yeni kaynaklara dönüşebilmesiyle ölçülür.

Bu sistemde hem üretici hem de tüketici tüm süreçlerde sorumluluk alır. Üretici üretim aşamalarının her noktasında dönüşümü odak noktasına alırken, tüketici ise bir ürün ile işi bittiğinde bu ürünün geri dönüşüm amaçlı olarak firmaya ya da geri dönüşüm noktalarına ulaşmasını sağlayabilir.

Ancak, tüketici bireysel olarak sorumluluğunu sonuna kadar alsa bile tüm sektörler döngüsel ekonomi sistemine geçip bir dönüşümü başardıklarında dünyamızın geleceği için çevreye karşı sorumluluğunu almış olacaktır.

2004 yılında 13 özel sektör temsilcisi tarafından kurulan ve sadece kurumsal üye kabul eden İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD Türkiye), iş dünyası için bu alanda fark yaratabileceği konuları tek bir başlık altında topluyor.

SKD Türkiye ve Accenture işbirliğiyle Atıktan Servete (Waste to Wealth) adıyla Türkçe'ye kazandırılan kitap, Accenture'ın 120'den fazla şirketi analiz ederek 5 ana döngüsel ekonomi iş modelini anlatıyor. Yenilikçi yöntemlerle kaynak verimliliğini sağladığı belirtilen döngüsel ekonomi iş modelleri;

Döngüsel Tedarik Zinciri: Tamamen yenilenebilir, geri dönüştürülebilir ya da biyobozunur malzemeler tedarik eden şirketler, artan birincil ham madde fiyatlarından etkilenmiyor, rekabette üstünlük sağlıyorlar.

Geri Kazanım ve Geri Dönüşüm: Eskiden atık olarak kabul edilen her malzemenin farklı kullanımlar için yeniden hayata döndürüldüğü üretim ve tüketim sistemleri yaratılıyor.

Ürün Ömrünü Uzatma: Onarımlarla, geliştirmelerle, yeniden üretimle ya da yeniden pazarlama ile; kırılan, bozulan, modası geçen ürünlerden olabildiğince uzun süre ekonomik fayda sağlanıyor.

Döngüsel ekonominin ilkeleri

1. İLKE

Sonuç kapalıdır: kısıtlı ve yenilenebilir kaynakların verimliliği, değeri ve diğer sermaye türleri ve gereği.

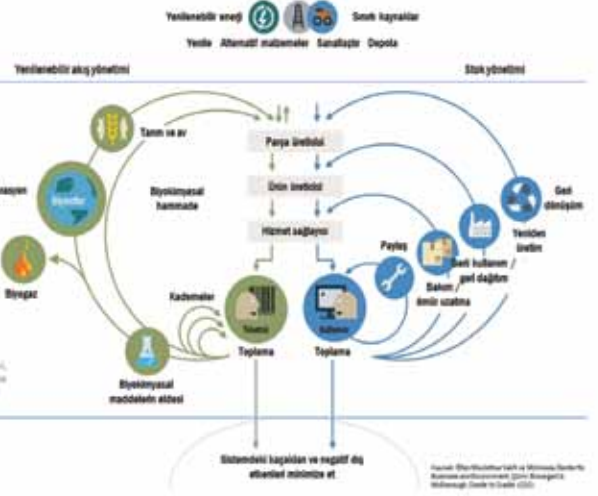
Yenilenebilir akış yönetimi

2. İLKE

Gerekli olduğu, gerektiren teknik süreçlerde (örneğin, taşıma ve depolama) en uygun teknoloji kullanılarak kaynak verimliliği artırılır.

3. İLKE

Tüm süreçte bir dizi ürünün (örneğin, kumaş ve tekstil) yaşam döngüsü boyunca en uygun teknoloji kullanılarak kaynak verimliliği artırılır.

Paylaşım Platformu: Boşta duran, kullanılmayan büyük-küçük tüm eşyalar, paylaşım platformu modelleri ile kiralanıyor, takas ediliyor; yeni ilişkiler ve iş fırsatları doğuyor.

Hizmet Olarak Ürün: Tüketiciler ürünler için kullanım temeline ödeme yapıyor; yani kir alıyor ve iş modelinde köklü bir değişim sağlıyor. Hedefler için İş Dünyası Platformu ve Dcube Döngüsel Ekonomi Kooperatifi tarafından 2020 yılında yayınlanan İşletmeler için Döngüsel Ekonomi Rehberi ise iş dünyası için oldukça önemli bir kaynak.

Döngüsel ekonomi modelleri iyi uygulama örneklerinin, döngüsel ekonomi tanımı, önemi, dönüşüm yapmak isteyen kuruların nereden başlaması gerektiğini, bu süreci kolaylaştıracak önerilerin yer aldığı rehber bu alanda oldukça iyi bir yol haritası sunuyor.

Her geçen gün hem tüketiciler hem de iş dünyası çok daha fazla döngüsel ekonomiye önem veriyor. Hızlı tüketim malzemelerinden, kıyafet, bilgisayar, pil vb pek çok ürünün eski modelleri ya da kullanılmış olanları mağazalarda toplanıyor, pek çok şirket bardak, tabak vb. malzemeleri geri dönüşüme uygun üretmek için çaba harcıyor. Ama daha yapacak çok şey var... Şimdi sorumluk hem tüketici olarak bireylerde hem de üretici olarak işletmelerde, yerel yönetimlerde ve üniversitelerde. Daha iyi bir dünya için kaynakları verimli kullanmak her zaman mümkün...

Nedim ATILLA

KÜLTÜR VE
LEZZET
YOLCULUĞU

Manastır Askeri İdadisi binasında, "Atatürk Anı Odası" gurur verici bir nokta. Bina girişindeki tabelada; "Çağdaş Türkiye'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk 1898 yılında Askerî İdadî'yi bu binada bitirdi" ibaresi yer alıyor.

Ohri Gölü'nün kıyısında Mustafa Kemal'in izinde

"Camijata Na Haydar Kadi Vo Bitola", Manastır'daki Haydar Kadı Camii'ni görmek için böyle söylemek gerekiyordu... Makedonya'nın hemen her yerinde Türkçe konuşmak mümkün ama bizim şansımıza Manastır'da ya da yeni adıyla Bitola'da gezerken hiç Türk rastlamamıştı. Manastır'ın eski camiini Haydar Kadı yaptırmıştı, yeni camiini ise Mahmut Kadı. Makedonya, bir ucundan diğer ucuna iki-üç saatte ulaşılabilen küçük ama sevimli, güzel bir ülke. İnsanları gibi.

20. yüzyılın hemen başında Osmanlı'nın kaybettiği Makedonya topraklarında asırlardır yerleşmiş olan Türk varlığı, özellikle eski Yugoslavya döneminde asimilasyon politikalarına rağmen günümüzde dimdik ayakta duruyor... Makedonya'da, resmi rakamlarda Türk nüfusu 80 bin civarında göste-

rilmesine karşılık, Türk topluluğundan konuştuklarımız bu rakamın 150-200 bin dolayında olduğunu söylediler. Bir de "Torbeş" denilen bir grup var. Makedonca konuşan bu Müslüman azınlık Makedonya'nın başka bir rengini oluşturuyor. Ülke halkının çoğunluğu Ortodoks Hristiyan olmakla birlikte Makedonya'da yaşayan ve hükümette bakanlarla temsil edilen Arnavutlar ve Türkler, ülkenin Müslüman kesimini oluşturuyor.

Makedonca "Skopiye" denilen Makedonya Cumhuriyeti'nin başkenti Üsküp'ten kiralayacağınız bir otomobil Vardar Nehri'ni izleyerek sizi gerçekten de çok hoş noktalara ulaştırabilir. Biz de öyle yaptık, artık hiç Türk nüfusun yaşamadığı Prilepe'den kalkarak önce Manastır'a ardından da dünyalar güzeli Ohri Gölü'nün kıyısına gittik.

Makedonyalıların bugün "Bitola" diye isimlendirdiği kente Osmanlı İmparatorluğu döneminde, çevresindeki bulunan ve bir kısmı halen daha çalışır durumda olan manastır kalıntılarından ötürü "Manastır" adı verildi.

Manastır'ın Osmanlı Devleti'nin topraklarına katılması, Sultan I. Murat döneminde oldu. 1378'de Kara Timur Paşa tarafından ele geçirilen şehir, Rumeli eyaletine bağlı bir sancak merkezi yapıldı. Balkanların dağlık bölgelerine yapılan seferlerde, müstahkem bir üs olarak kullanıldı. Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra, Makedonya'yı oluşturan üç vilayetten (Vilayet-i Selase) birisi olan Manastır, aynı zamanda Üçüncü Ordu'nun da merkezi yapıldı.

Üçüncü Ordu'nun merkezinin Manastır'a alınmasıyla birlikte, şehre birçok okul yaptırıldı. 1882'de yatılı okula dönüştürülen Manastır Askerî İdadisi de aynı dönemde açıldı. Mustafa Kemal'in 1895'ten itibaren okuduğu Manastır Askerî İdadisi Osmanlı Devleti'nde önemli roller üstlenecek yöneticileri yetiştirdi.

20. yüzyılın başlarında dönemin en modern şehirlerinden birisi haline gelen Manastır, 33 yıl Osmanlı Devleti'ni yöneten Padişah II. Abdülhamit'e karşı oluşan muhalefet hareketinin askerî kanadının toplandığı yer. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yayın organı Neyyir-i Hakikat Gazetesi de burada yayımlanmıştı. 1908'deki II. Meşrutiyet ilanına yol açan gelişmeler de burada başladı. Birinci Balkan Savaşı sırasında 18 Kasım 1912'de Sırp'ların eline geçen şehir, 10 Ağustos 1913'te Bükreş'te imzalanan anlaşmayla resmen Sırbistan'a bırakıldı.

Manastır'da, Osmanlı'dan günümüze kadar ulaşan eserlerin başında; saat kulesi, 16'ıncı yüzyılda yapılan Yeni Cami, İshakiye Camii, Manastır Bedesteni, tarihî Postahane ve Manastır Askerî İdadisi binası bulunuyor.

Manastır Askerî İdadisi binasında, "Atatürk Anı Odası" gurur verici bir nokta... Açılışa dönemin Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel de katılmış. Bina girişindeki tabelada; "Çağdaş Türkiye'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk 1898 yılında Askerî

İdadî'yi bu binada bitirdi" ibaresi yer alıyordu.

Manastır'ın dünyaca ünlü kahramanı ise 20. yüzyıl başındaki en önemli fotoğraf sanatçılarından biri olarak kabul edilen Manaki Kardeşler... Biz de gidip Manaki Kardeşlerin anıtının önünde fotoğraf çektirdik elbette.

Tabii dilimizde Mustafa Kemal'in en sevdiği türkü:

**Manastırın ortasında / Var bir havuz / Canım
havuz/ Bu yurdun kızları hepsi de yavuz/
Biz çalar oynarız /Bu yurdun kızları hepsi de
yavuz/ Biz çalar oynarız/**

**Manastırın ortasında / Var bir çeşme/ Canım
çeşme / Bu yurdun kızları hepsi de seçme
Biz çalar oynarız/ Bu yurdun kızları hepsi de
seçme**

**Manastırın ortasında/ Var bir pınar/ Canım
pınar / Manastırın ortasında
Var bir pınar/ Canım pınar/ Bu yurdun
kızları hepsi de çınar**

Resneli Niyazi'nin memleketinde

Manastır ziyaretimizi tamamlayıp Resne'ye doğru yola çıkıyoruz. Resne, ünlü Niyazi Bey'in memleketi. Resneli Niyazi Bey'in bir zamanlar "Rehber-i Hürriyet" ilan edilen geyiğini, İstanbul'a gitmek üzere gemi beklerken Avlonya Limanı'nda koruması tarafından öldürülüşünü Sunay Akın'ın öykülerinden dinlemiş-

tik. Ben çocukken dayımın evindeki bir duvar halısında geyiği ile birlikte resmini gördüğüm Niyazi Bey...

Ohri'de yüzyıllar süren Osmanlı hakimiyeti

Bugün özgürlük, demokrasi, Batı ile bütünleşme adına ne yapıldıysa şu son 100 yılda, hepsinin başlangıç noktası ve de meşruiyet kaynağı onun zembereğini kurduğu devrimler dizininin armağanıdır. Abdülhamit, Ahmet Niyazi Bey adındaki bir kolağasının 160 kişilik birliğiyle Makedonya'da, Ohri yakınlarında dağa çıktığını bildiren telgrafı okuduktan sonra, başmabeyincisine "Canım telaşlanma" dedi, "Belki de eşkiya takibine çıkmıştır." Resneli Niyazi Bey'in başlattığı hareket 1908 Meşrutiyet'ini getirecek ve Manastır'da başlayan hareket Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli kilometre taşlarından biri olacaktır.

Ohri, Makedonya'nın Arnavutluk sınırında bulunan ve kendisiyle aynı ismi taşıyan gölün kıyısında kurulu... Bu göl Avrupa'nın en güzel gölü. 26 bin 400 nüfusa sahip olan şehir, antik Liknidos şehrinin yerinde kurulmuş. 9. yüzyılda rahip Clemens ve Naum tarafından Hristiyanlık merkezi haline getirilen şehir, 997'den 1018'e kadar Patriklik Merkezi olarak kullanılmış. Bu tarihten 1767'ye kadar

bağımsız başpiskoposluk olarak varlığını sürdürmüştü.

Ohri, Sultan I. Murat döneminde, 1385 yılında Çandarlı Hayrettin Paşa tarafından Osmanlı Devleti topraklarına katılmış.

Manastır vilayetine bağlı bir sancak merkezi yapılan Ohri, Arnavutluk içlerine

düzenlenen saldırılar için üs olarak kullanılmış. Balkanların tarihsel sürecini aynen yaşayan Ohri, Birinci Balkan Savaşı sırasında Sırp ve Karadağ askerleri tarafından ele geçirildi. 1913'teki Londra Anlaşması'yla da Sırbistan'ın egemenliğine bırakılmış. Uzun süre Türk hakimiyetinde

**Nüfusunun çoğunluğunu
Müslüman Arnavutların
oluşturduğu Ohri ve
çevresindeki köylerde
halen çok sayıda Türk
yaşıyor. Kentteki Türkler
son derece duru bir Türkçe
konuşuyorlar.**

bulunan Ohri'de, Osmanlı dönemin-
den kalan bazı eserler halen ayakta.
Bunlardan bazıları; Haydar Paşa
Camii, Kuloğlu Camii, Hacı Ham-
za Camii, Halvetî Tekkesi, Ali Paşa
Camii, Hacı Turgut Camii ve restore
edilmiş bir hamam. Nüfusunun ço-
ğunluğunu Müslüman Arnavutların
oluşturduğu Ohri ve çevresindeki
köylerde halen çok sayıda Türk
yaşıyor. Kentteki Türkler son derece
duru bir Türkçe konuşuyorlar.

Ohri gölünde yetişen "beş kırmızı
noktalı" bir alabalık türüne Kraliçe
balığı diyorlar. Sırp kraliçeleri bu
balığı yemeyi çok severlermiş adını
da buradan alıyor doğal olarak. Ohri
Gölü ise bir yeryüzü cenneti. Make-
donlarca Ohrid olarak isimlendirilen
göl, deniz seviyesinden yüksekliği
698 metrede. Ohri Gölü'nün alanı
367 kilometrekare ve en derin nok-
tası da 286 metre. Makedonya ve
eski Yugoslavya'nın turizme açılabil-
en nadir su kaynaklarından olması
dolayısıyla Ohri Gölü, çok sayıda
turistin ilgisini çekmektedir. Bu da
Ohri ile birlikte hemen yakınındaki
Struga'yı ciddi birer turizm kenti
haline getirmiş.

Göle paralel Arnavutluk sınırına doğru 30
km gidildiğinde başlı başına tabiat harikası
Ohri gölünü besleyen kaynağa ulaşılabil-
yor. Bunun için gölün kıyıcığında bekleyen

düğün alaylarında bile kullanılan gemiler-
den birini kiralamak gerek. Arnavutluk ile
Makedonya'nın kesiştiği yerde maviyle yeşilin
bu kadar mı birbirine yakıştığını düşünmeli-
siniz. Kayıkla gezerken ben baktım baktım ve
"Burası göl kıyısına kurulmuş bir Safranbolu"
dedim.

Türkiye'den pek çok sanatçının katıldığı şiir
akşamlarıyla ünlü Ohri'ye 15 km uzaklıktaki
Struga'da gerçekleşiyormuş. Ohri Gölü'nden
taşarak oluşan, "Drina Köprüsü" romanından
hatırlayacağınız Drina ırmağının görülesi 'do-
ğuş' manzarası, "şiir akşamları" için niye bura-
nın tercih edildiğini özetliyor. "Özal'ın ziyaret
ettiği dergah" olarak ünlenen kısaca Halveti
Dergahı olarak geçen Halveti Pir Muhammed
Hayati Tekkesi'ne Ohri'nin içinde çok önemli
bir nokta.

Canan Şekerci'den Anadolu mucizesi

TÜ Kimya Mühendisliği bölümü mezunu... Uzun yıllar farklı sektörlerde çalıştıktan sonra, çalışma hayatına 2003 yılından beri eşiyle birlikte, turizm sektörüne malzeme üreten kendi şirketinde devam ediyor. Bir kızı, bir oğlu ve bir de torunu var.

Sözünü ettiğim kadın bugün ülkemizde en çok ekmeğe çeşidini üreten Nan Ekmek Grubu'nun kurucusu Canan Şekerci... Ekşi Mayalı Ekmek ile ilgisi 10 yıl önce evde ekmeğin makinasında kendi ekmeğini yapmaya başlamış. "O dönemde tek amacım ekmeğin sektöründe saf ekmeğin olmaması sorunundan kurtulmaktır" diyor. İçinde un, su, tuz, maya olan saf ekmeğin yapmaya başlamış. Katkısız ve koruyucusuz ekmekler... Ama bu ekmekler "Ekşi Mayalı" değildi.

İyi bir üreticiden aldığı, "Ekşi Mayalı" uzun fermantasyon bir tam buğday ekmeğinin sindiriminde oluşturduğu farklılığı, olumlu etkiyi keşfetmiş ve evde kendi "Ekşi Mayasını" oluşturmak için araştırmalar yapmaya başlamış ve en doğru yöntemlerle üretilmiş atalık tohumlarımızın tam buğday unu ile kendi ekşi mayasını üretmiş. 2018 yılının sonlarına kadar ürettiği ekmeklerin hepsi uzun süreli soğuk fermantasyon ile 'Ekşi Mayalı Tam Buğday Ekmekleri' idi.

Canan Şekerci, Atatürk Organize Haber'in sorularına şu yanıtları verdi.

● **Profesyonel anlamda Glütensiz Ekşi Mayalı Ekmek üretmek fikri nereden aklınıza geldi?**

Ekmek sektöründeki 'Artisan Ekmek' akımını yakından takip ediyordum. Artisan Ekmek adı altında üretilen ekmekler endüstriyel ekmeğe kadar olmasa da gerçek besleyicilikte ve saflıkta değildi. Şöyle ki ekmeğin mayası endüstriyel maya olmayıp Ekşi Maya olabilir

ama ekşi mayalı ekmeğin mayası kadar üretildiği 'un' da çok önemlidir.

Gördüğüm şeydi ki; herhangi bir un ile yapılan ekşi mayalı ekmek adı altında yüksek fiyatlarla ekmekler satılıyordu. Organik sektöründe olduğu gibi ekşi mayalı ekmek konusunda da kirlenme başlamıştı. Bu genellemeyi yaparken; sayıları bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar olan atalık tohum buğdaylarından üretilmiş unlar ile ekşi mayalı ekmek yapan üreticilere haksızlık etmek istemiyorum.

Özellikle son yıllarda sağlıksız beslenme neticesinde ortaya çıkan, sindirim sistemi sorunlarına çözüm arayan tüketici, temiz gıdaya sahip olmak adına yüksek rakamlar ödüyordu. Ancak bu ekmekler gerçek bir Atalık tohumla üretilmiş, ekşi mayası da bu un ile oluşturulmuş bir "ekşi mayalı tam buğday ekmeği" değildi, o nedenle de sorunlara çözüm olmuyordu.

Gerçek bir Atalık tohumla üretilmiş buğdayın unu ile yapacağınız ekşi mayalı tam buğday ekmeğinde gluten sifıra yakın azalmasına rağmen; un seçimi ve uzun fermentasyona zaman verilmeden yapılan ekşi mayalı ekmeklerde gluten yine sorun oluyordu. Bu nedenle sağlıkçılar hastalarına ekmeği yasaklamaya başlamıştı. Bizim kültürümüzün sofrasında önemli bir yeri olan ekmek kötü gıda sınıfına girmeye başlamıştı. Bizde ekmek nimettir. Bu kültürden gelen insana ekmek yasak demek onun psikolojisini olumsuz etkiliyordu. Ekmeksiz ne yapacak?

Dolayısıyla bu gördüklerim beni "Nasıl glutensiz ekmek yapabilirim?" diye düşündürmeye başladı. Bir ekşi mayalı ekmek olmalıydı ki üretildiği un gluten içermesin ama hem besleyici hem de lezzetli olsun. Çünkü sayıları gün geçtikçe artan, başta Çölyaklılar olmak üzere glutensiz beslenmek zorunda kalan insanlar glutensiz ürün arayışına giriyor ve gluten içermeyen ama besleyici değeri düşük veya lezzetsiz ürünler ile beslenmek zorunda kalıyorlardı. Sözünü

ettiğim bu noktalara olumlu cevap verecek tek bir alternatif vardı o da mucize bitki "Karabuğday."

● **Karabuğday sevdanız böyle mi başladı?**

Evet, bir ekmek olmalı ki hem ekşi mayalı olsun hem gluten içermesin ama besleyici ve lezzetli olup un, su, tuz, maya formülü ile üretilsin, katkı maddeleri olmasın, uzun fermentasyon olsun ekmeğimize hakkettiği itibarını geri kazandırsın.

Tabi ki bu aklıma gelip araştırmaya başlayınca gördüm ki karabuğday gluten içermediği için ekşi mayasını oluşturmak ve kabaran bir ekmek yapmak pek mümkün olmuyordu. Karabuğday unu ile oluşturulan maya ölüyor. Bu sefer ekşi mayalı karabuğday ekmeği yapmak için farklı unların mayaları kullanılıyor. Dolayısıyla gluten çapraz bulaşma söz konusu ve hem de ekmeğin tamamı yüzde 100 karabuğday unu ile değil; belirli oranlarda karabuğday katılarak üretiliyor. Araştırmalarım sonucunda bunları öğrendim. Bunun üzerine ben mesleğimin bana kazandırdıkları ile bir laboratuvar çalışması hassasiyetiyle tabi ki önce karabuğday ekşi mayasını üretmeye koyuldum ve bir süre üzerinde çalıştım. Bir oldu bir olmadı derken, sonunda başardım.

EVDE EKMEK

MALZEMELER

- (200 ml bardak ölçüsü ile) ● 3 bardak un
- 2,5 bardak su ● 1 paket toz maya (10 gr)
- 2 çay kaşığı tuz (Kaya tuzu tercih edilir)

HAZIRLANIŞI

1 paket toz maya 1 bardak ılık suda eritilir. (2,5 bardak suyun 1 bardağı)

Bir tase konan unun ortası çukur yapılır ve bir bardak ılık suda eritilmiş maya bu çukura dökülür. Çukurun dışına da taşacaktır sorun yok. Orada biraz durup köpürmesi gözlenir.

Ardından 1 bardak normal oda ısısında su daha ilave edilir ve hamur yoğrulmaya başlanır. Önce bir kaşık yardımı ile karıştırılabilir. Yarım bardak suyu hamurun kıvam durumuna göre ayırdık. Hamurun kıvamı elinize yapışmayacak ancak çok da katı olmayacak. İşin sırrı burada. Un çeşidine göre kıvam durumu değişebildiğinden son yarım bardak su, duruma göre ilave edilir. Ve hatta tam buğday unu ile çalışıyorsanız belki toplam 3 bardak suya ihtiyacınız olacaktır. Hamuru elinizle sıkıca tuttuğunuzda elinize yapışacak ama hemen tutup bırakıp şeklini vermeye

çalıştığınızda da elinize yapışmayacak kıvam doğru kıvamdır.

Ekmeğinizi bir döküm tencere veya borcamda pişirmenizi tavsiye edebilirim. Fırın kağıdı koyduğunuz borcam veya döküm tencereye hamurunuzu toparlayıp koyunuz. Şeklinin çok düzgün olması gerekmez. Kabarıırken o güzelce şekillenir. Üzerine bıçakla iki çizik atıp 180 derecelik fırında 40 dakika pişirebilirsiniz. Her fırının ısı ayarı uymayabilir. Siz kendi fırınına göre ayarlayabilirsiniz.

Ekşi maya olduktan sonra beslemeye devam. Yılmadan çalıştım ve sonunda yine mesleğimin katkıları ile kendime ait bir süreç oluşturarak "ekşi mayalı karabuğday ekmeğim" doğdu.

Kendi özel instagram hesabımdan paylaşmam ile talepler gelmeye başladı. Kızım da paylaşmam ve bu konuda mutlaka çalışmam gerektiği konusunda ısrarcı oldu. Bir kişi ile başlayıp 2 yılda 1000 kayıtlı müşteriye ulaşacak bir serüven dolu dizgin başladı. Oğlum da eski dilde ekmek anlamına gelen "nan" dan yola çıkarak "nan by Canan" olarak marka ismimizi oluşturdu.

Glütensiz ama besleyici ve lezzetli ekmek ile atıştırmalıklarımızın da dahil olduğu sade-

ce yüzde 100 karabuğday unu ile çalışılan glütensiz ürünlerimiz sağlık sorunları yaşayan birçok insana şifa olmaya devam ediyor. Bu durum da beni inanılmaz mutlu ediyor. Yola çıkarken sağlıklı beslenme bilinci oluşmasına katkıda bulunmayı hedeflemiştim. Şükürler olsun öyle de oluyor.

Sade ekmek olarak tek çeşitle başladığımız "ekşi mayalı karabuğday ekmeği" miz cevizli, zeytinli, ay çekirdekli, kabak çekirdekli ve tuzsuz çeşitleri ile 6 çeşit oldu. Bu arada araştırmaya geliştirmeye devam ederken,

ekşi mayalı tercih etmeyen kişiler için klasik ekmek diye adlandırdığımız grup var. Şu an çok yeni ürün olarak mayasız ekmek diye adlandırdığımız ekmeğimiz geliyor.

Yüksek Devir Parça Boyama Makineleri

